

# کارهؤ گهآئی

نووسهر و پاریرهر و سیاسهتهدار

نامادهکردن و کوکردنهو هی:

ئیسماعیل تهنیا



# کاردو گه لالی

## نووسه رو پاریزه رو سیاستمه دار

بریتنیه له (ژيانامه و کومه له به رهه میکی بلاو کراوه و بلاونه کراوه می  
شه هجرت کاردو گه لالی)

هه نامه کیتب

نیماعیل ته نیا

تاماده هی کردوو هو کوی کردوته وه

# کتابخانه مجلس شورای اسلامی

جمهوری اسلامی ایران - وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی  
کتابخانه مجلس شورای اسلامی - تهران

## بیانیه

ناوی کتیب : کاربرد و گاه لائی .. نووسه رو پارٹیز هرو سیاسه تمه دار

ناوی نووسه : نیسماعیل ته نیا

پیتچنین : گوپیپوته ری (نه پلس)

ژماره ی سپاردن له پهرتوکخانه ی نیشتمانی هرتیم : (۲۵۸) - ۱۹۹۷

چاپی به کهم

تیراژ : (۵۰۰) دانه

## به رایى

### خویننه رائى به ریژ ...

\* ئەم کتیبەى بەردەستت، بەرەنجامى هەولێ کۆشش و هزرى نووسەریكى سەرکردە-  
سیاسەتمەناریكى شۆرەشگێرە، کەبەر لەشەهید بوونی نووسیبووەتىو زمان حالى ئەو  
سەردەمەى شەهیدەو زۆر بەشیانى لەگۆقارو رۆژنامەکان بلاوکرتووە.

\* لەهاوینی سالی (١٩٨٦) هەو خەریكى کۆکرنەهەو سەرو سۆراخ کرنی  
بەرەمەکانى ئەو شەهیدەم.. زۆر بەى هەرە زۆرى گۆقارو رۆژنامەو بلاوکراوەکانى  
سالانى (١٩٧٠-١٩٨٠) م بەهواى بەرەمە بلاوکراوەکاندا پشکینووە.. بۆ بەرەمە  
بلاونەکراوەکانیش، پەنام برتووە بەر بنەمالەکەیانو نۆستو هاوریانى.  
بەرەنجامى ماندوو بوونەکەم، ئەوەندەى بەردەستتە... بەلام دلنیام بەرەمى هزرى  
کارتو زۆر لەمە زیتەرە.

\* لەسەرەتادا، نیازم وابوو، پێشەکیە کۆکورتەى ژیننامەو چەند بەرەمىكى لەم کتیبە  
بلاویکەمەو... بەلام سەرەنجام پێشنیاری نۆستو هاورنیانى کارتو رایەکەیان پێگوریبوو  
هەولمانا زیترو قوتتر لەکەلینو قورئینەکانى ژینى بکۆلمەو... وام بەپەسند زانى چەند  
دەستیکى نزیکى ژینانى سیاسى شەهید بووینم، تاوەکو چەند نەینى بەکى شاراوەمان بۆ  
دەرخەن... خەلکێک بەدەنگمانەو هاتنۆ نوانەکانیان لەم کتیبەدا، بلاوکراونەتەو...  
ئەوان، بەرپرسی نووسینەکانى خۆیانن..

\* لەسالانى (٨٦-١٩٨٨) ویستم ئەوەى کۆم کرتووەو بیترمە شاخو هەقالانى بۆى  
چاپ بکەن، ریک نەکەوت... ئاستەنگ زۆر بوون. منیش دەستووسەکەم ئەو دەلاقو  
ئەو فایلۆ ئەم فایل پێ دەکرد، نەبانا بزر بیئت، تا گەیشتە ئەمڕۆ...

کەراپەرینیش بەریا بوو، یەک نووجار چاپکرنی پرۆژەکەم چرپانده گونى هەقالە  
دەست رویشتوو هەکانى شەهید، مخابن، بۆ هەلام بوون!!

\* ئەم بەرەمە وای بەناسانى ئامادە نەکراوە... لەهاوینی (١٩٨٦) نا، لەگەل (غازى  
حەسەن) ی هاوڕیم بەیانی زوو لەمال دەردەچووینو نیوهرۆیان دەهاتینەو...  
لەکتیخانەى (زانکۆى سەلاحەدین) خەریكى پشکینى رۆژنامەو گۆقارەکان بووین...  
غازى بەهواى بەرەمەکانى سەیدا سالىح یوسفى منیش هی کارتو... غازى کەلەلایەن  
ئەمنى هەولێرەو گیرا، هەولەکەشى ئەنقال کرا... لەکتیخانەو بەترسەو



به رهه مه ڪانم ده نووميه وه، نه بانا يه ڪيڪ به پر وڙهه ڪم بزانئي.... چونڪه به راستي نه م ڪاره لهوئ سهرده مي نا، نه سته م يوو...

\* هوڪاري سهره مڪي ده ست به ڪار بوئم له م پر وڙهه يه نا، نه وه يوو:

- ڪه گوره بوو جو فام ڪرد، بوم ده رڪهوت جوور له مجمله له شهيد ڪارنو سهر ڪرده يه ڪي هه قيقئ شوڙشي نويمانو پئويسته شون بزر نه بي.

- به هوڪمي نه وه ي خزمه يه تيه ڪي زور جوور مان له گهل بنه مالهه ڪه يان هه بوو، خه لڪي يه ڪ ناوچمش بوو ين...

- له ۱۹۸۲/۱۲/۸ ايش به رسهي په يوه نديم به حزه ڪه ي شهيد ڪارنو ڪرئو بوومه هاور تياري... وه قاناريم بو حزه ڪم له وه قاناريم بو شهيد ه ڪاني ده بينيه وه... چڪه لهوش له ناره زوونا له گهل ڪارنو يه ڪمان ده گرت ه وه.

نه مانو چهند هورده هوڪاري ڪي تر، قه ناعه تيان پئ هينام، ده ست بڪه مه نه نجامداني نه م ڪاره ته و او ي بڪم.

له هوار جا ربا، هيوانارم، توانيئتم، شئيڪم به شئيڪ ڪرئيو به شئيڪي زور بچووک له وه قهرزه ي سهر شام بده مه وه گياني به رزه قري (سواره ي) ده شتي هه و ليريشم پئ شاد ڪرئيو.

نيسما عيل ته نيا

هه و لير- نيساني ۱۹۹۲

## سه ربرده ی ژبانی

# (کاردۆ گه لالی)

(کاردۆ عبدالله قههار مستهفا گه لالی)، له ساڵی ۱۹۵۱، له گوندی (کهردزای سههر به ناحیهی قوشتهیه له دایک بووه. که فرقه ده بیته ده چیتسه قوتابخانه و قوناعی سههره تایی له م گونده تهواو ده کات. ناوهندی و نامادهش لهشاری ههولێر.. پاشان، ده چیتسه کۆلیژی یاسا له بهغدا... ساڵی ۱۹۷۴ کشتۆرش هه لده گیرسیتموه، خۆندن جی دێلی و روو ده کاته شاخ... که نسکۆ کهش بووه شه مری واقیع، وهک ههزاران نیشتمان پهروهری تر روو ده کاته مه شارو ده چیتسه هه مان کۆلیژو درێژه به خۆندن ده دات. له ساڵی (۱۹۷۸) دا، به سهرکهوتویی (یاسا) تهواو ده کات... پاشان تهواو کردنی خۆندن، ده بیته پارێزه لهشاری ههولێر نووسیتنگه ده کاته مه....

جه وهههری باری کاردۆ : ده ورکی بهرچاوی هه بووه له پیگه یان دنی و تهواو کردنی خۆندن...

### رۆلی بئه مانه له پیگه یان دنی کاردۆ:

ژینگه، رۆلیکی هه ره گهنگ ده بیته له پهروه ره و فێر کردنا... بارت ه قای شه م گهنگیه ش کار ده کاته سههر هه له سوکهوت و ژبانی رۆژانه ی مه رۆ...  
 کاردۆ، له بئه مالهیهکی کورد په وه ره و به له نگاز چاو ده کاته مه و ده ور په ره ده ناسی. مه جو خه جو که سه و کاره تزی که کانی، له سه ره تایی شوێرش ئه یلوه خزا بوونه ریزه کانی شوێر شه وه... (مه م یاسین) ی مه مای رۆلی لێ په سهراویهتی هه مه جهزی له شوێر شدا هه بوو... به جو که شه مه پایه ش دیوه خانه که ی هه مر ده م په بووه له سیاسه تهم دار و کادیرو پێ شه مر گه... قسه و باسی دیوه خانی ش هه ره باسی کوردینه ی بووه... کاردۆ ی مندالیش، شه وسه ته مه نی (۱۰-۱۲) ده دوا زده سالان بووه... گوێ گه رنگی زی ره کی دانیشه تهنه کان بووه... په شیر ی شه م خوه ی گه رتیه و، دلتیام شه گه ره به باویه به په پیره ش وازی لێ نه ده هیتنا... مه جو که سه و کاریشه هانده ورکی کاری گه ره بوون له سه ره هه نگرانی به م هه وراره په له ساتمه و هه لته ره دا....



### خه‌بات کردن له‌ریزی قوتایاندا

کاردۆ، کاتیکی روو ده‌کاته هه‌ولێر، به‌نیازی ته‌واو کردنی خۆیندن، خه‌لقه‌یه‌تیکی باشی بیری کوردایه‌تی هه‌بوو... بۆ ئه‌وه‌ی کوردایه‌تی که‌ی کاریگه‌ر تر و به‌رته‌نجامیکی پوخت تری هه‌بیت خۆی له‌ریزی رێکخسته‌کانی قوتایان ده‌بینیته‌وه... له‌به‌ر دلسۆزی و له‌ها ته‌وی، هه‌ر زوو پایه‌ی لێپه‌رسراوه‌تی و هه‌رده‌گرت... لێزانانه، هه‌ولی ده‌دا، قوتایانی کوردستان له‌رێکخراویکی پیشه‌یی دا کۆیکاته‌وه، تاوه‌کو بتوانن مافه‌ پیشه‌یه‌کانی خۆیان ده‌سته‌به‌ر بکهن... وێرای ئه‌وه‌ش، به‌ره‌و بیری به‌ریزی کوردایه‌تی هه‌نگاو بنێن... کاردۆ، توانی سه‌دان لاوی به‌له‌نگازو تۆلاری کورد بخاته سه‌ر راسته‌ پێی ژبان، که‌شوتن په‌نجیمان له‌شۆرشێ ئه‌یلولو شۆرشێ نوێی گه‌له‌که‌مان به‌پروونی دیاره‌و خۆشیان دان به‌م هه‌قیقه‌ته‌ ده‌نێن... ئه‌گه‌ر ئه‌و تیکۆشه‌ره نه‌بویه، کێ ده‌لێ ئه‌مپۆ ئه‌وانه‌ وا ده‌بوون؟!

به‌هۆی رۆشتفکریه‌وه له‌سالی (1973) دا ده‌بیته‌ لێپه‌رسراوی به‌شی راگه‌یانندی لقی هه‌ولێری یه‌کیته‌ی قوتایانی کوردستان. له‌گه‌ل هه‌فاله‌کانیدا توانی (3-4) ژماره‌ی گۆڤاری (دنگی قوتایانی کوردستان) ده‌ریکهن....

کاردۆ، له‌پال نیش کردن له‌ریزه‌کانی قوتایاندا، ئه‌ندامیکی چه‌له‌نگی پارتی بوو... مێژووی جولانه‌وه‌ی قوتایانی کوردستان ده‌نووسی به‌وه... سه‌ره‌وره‌یه‌کانی ئه‌م تۆتۆزه‌ کاریگه‌ره‌ی له‌خه‌باتی گه‌لاندا ده‌خسته‌ روو.

کاتیکی که‌رژم، له‌به‌یاننامه‌ی یازده‌ی نازار پاشگه‌ز به‌وه، شۆرشێ کورد پێویستی به‌ (کاردۆ) و ئه‌مه‌سالی ئه‌و بوو... بۆیه، له‌پال خه‌بات کردنی له‌ریزه‌کانی قوتایاندا، جوامێرانه، ده‌ستی کرده‌ خه‌باتی سیاسی چه‌کداری.

له‌و ناز و ساته‌دا، لێپه‌رسراوی دووهمی لقی هه‌ولێری (یه‌کیته‌ی قوتایان) بوو... له‌چیا وه‌ک پێشمه‌رگه‌یه‌ک ده‌جه‌نگاو... به‌شداری زۆر شه‌ری گه‌وره‌و قه‌به‌ی کردووه... شه‌ری (گۆمه‌ تالو ماکوک)، ئه‌مونه‌ی هه‌ره‌ زینلوی ئه‌م راستی‌یه‌ن. کاردۆ، بۆ ئه‌وه‌ی خه‌باته‌که‌ی پوختو تۆکه‌هه‌ تر بیت، بارگه‌و به‌نگه‌ی خۆی له‌گرندی سه‌کتازو دولی شه‌رعو گوتده‌کانی (نێره‌گیر و به‌له‌بان) خسته‌بوو، تاوه‌کو له‌نزیکه‌وه‌ چاوه‌ دێری سه‌ره‌رشته‌ی خه‌باتی ژنر زه‌مینه‌ی رێکخسته‌کانی قوتایان له‌ناو جه‌رگه‌ی شاری هه‌ولێردا بکات.. له‌م شوێنانه‌دا، رێنۆتی‌یه‌کانی خۆی ده‌گه‌یانده‌ رێکخسته‌ن... به‌شیکی تری قوتایان، له‌ئێراندا په‌رشو بلاو بوون.. ئه‌و، هه‌ولی ده‌دا رێکیان بخاته‌وه، هه‌رچه‌نده‌ رژیمی شا ئه‌م کاره‌ی قه‌ده‌غه‌ کردبوو و پێی سه‌رگران ده‌بوو.. سه‌ره‌نجام توانی رێکخسته‌کانی قوتایان له‌ناوازی و شه‌ره‌کانی ئێراندا پته‌و بکات...

پاش نسکۆ کهش وهک همزاران خهباتکاری تر گه رایسوه شاره کازو ژتر دسه لاتی رژیم. له بهر ده م ئهم نسکۆ کهم و تنهیه تنهیه بهرته دا... دهست له نه ژتۆ دانه نیشته... کاتی تکه که به شتیکی هه ره زۆری گه لی کورد تووشی بیژاری و ره شینی بیوون، ئهو، تۆوی ئومیلو دووباره هه لگه یسانه وهی شووشی له دلی گه لی کورد ده چاند. ئه مجاریان یوه سیاسه تمه دار و پتیه رتیکی کارامه ی قوتاییان. دیسان له پال سیاسه تدا هه ولی یه که خستنی خهباتی قوتاییانی ده دا... له نازاری (۱۹۷۷) دا، په یوه ندی به قوتاییانی کوردستان کردو له پتیکه خستنیکی پۆلا به بند خه ی کردنه وه... خۆشی وهک دامه زتنه رو سه رکرده یه که له ته که برا قوتاییه کانیدا په ره ی به خهباتی سیاسی ژتر زه مینی ده دا.

### ( کار دؤ ای روژنامه نووسو نووسه ر )

کار دؤ، له هه ره ته ی لاریدا، سه ودای دنیای شه ده یو نووسین ده بیت... له سه ره تادا، وهک هه مه رو نووسه رتیکی کورد، به شیه ره ها تۆته ناو ئهم دنیایه یه که م به ره مه می شیعه رتیکی بوو به ناوی (له پیتناوی نووسیندا) که له ژماره (۲۵) ی ته مه زوی ۱۹۷۱ دا له روژنامه ی هاوکاریدا به لای کردۆتوه...

له مه به داوه، به ته واوی تیکه ل به م جیهانه پاکۆ بیگه مرده بووه ناوه ناوه شیعه ری به لاکردۆتوه. تا ده ستگیر کردنی ژتر له (۷) هه مۆن شیعه ری به لاکردۆتوه... چه ند شیعه رتیکی تریشی نووسیه وه له لاکردۆتۆته ده ست ئیتمه، که تا ئیستاکه رووناکیان نه بیئیه وه... پاش روچووژو ژتر قولبوونه وهی له دنیای شه ده بدا، خه لوی خۆی داوه ته (په خنه). به خه لقیه تیکی روژشنبیره یی و پشت به ستن به فیکرو که لتوری جیهانی ها تۆته ئهم مه دانه و خۆی له قه ره ی داوه... له م مه دانه دا، نه گه ر شتیکی نا هه قو نادرستی به رجاو بکه وتایه، به ی گوی دانه خاترو خۆترو براده رایه تی قه له مه که ی ده خسته کارو په مرده ی له سه ر لاینه سلبه کانی هه لده مالی و بیرو بزچوونی خۆی ده ره ق به م به ره مه ده خسته روو. بیجگه له ره خنه، چه ندان لیکنۆلینه وه بابه تی به پیتری روژشنبیره یی فیکری و میژووسی نووسیه وه هه ندیکیشی به لاکردۆتوه....

له به اری روژنامه گه ریشدا، له سه ره تادا، که قوتایی بوو له (دواناوه ندی هه ولیری کورپان) له سالی ۱۹۷۲ دا له گه ل هاوکاره کانیدا گوژاریکیان به ناوی (بیری نوێ) ده رکردوه. کار دؤ، سه کرتیری لیژنه ی ده رکردنی به وه... پاش ئهم گوژاره ش، به هاو به شی به شی راگه یاندنی له ی هه ولیری یه کیتی قوتاییان چه ند ژماره یه کی گوژاری (ده نگه ی قوتاییانی



کوردستان)یان دەکر دوو. لەسالی ١٩٧٣ دا وەک پەيامنێرێک لەرۆژنامەي (التأخي) کاری کردوو... چەندان چالاکي چۆر بەچۆري ستوروي شاري هەولێري تۆمار کردوو.

لەرۆژنامەي (برايەتي) رۆژانەشدا، کەتەنها (٢٧) ژمارەي لێ دەچوو، وەک پەيامنێرێکي لقی هەولێر کاری تێدا کردوو. وەک رۆژنامەنووسێکي هەقخاوە بۆيەر، خۆي لەناست دیار دە ناشیرینەکانی کۆمەلگادا نەگنخاندوو... بێ گۆڤ دانە بەرەنجامی نەم رەختانە، بەتوندو تێزی رەخنەي لێگرتووێو پەردەي لەروو هەلمايون... بۆ نموونە لەژمارە (٨٠)ی رۆژی ١٤/١٢/١٩٧٣ی رۆژنامەي (برايەتي)، لەژێر ناوێشانی؛ (چەند بروسکێهەکان) دا نووسیویوەتی: (لەزەحمەتێکشانو رەنجەرانی کوردستانو... بۆ بازرگانە چاوپۆتکەکان: برایان! هەتا دەرفەتە پارەي سپی کۆیکەنموە لەم رۆژی رەشەدا.. نموو کو لەکیستان بچێ).

لەناخرو ئۆخري سالی (١٩٧٣) دا، هێشتامفاوەزات لەنێوان کوردو حکومەت مابوو، لەو کاتەدا حکومەت لەگەلي کورد کەوتبووە ملانو نەیدەوێست پەرۆرەي بەیاننامەي سازار جێبەجێ بکات... وەکو ئێستا، ئابلقەي ئابوری خستبووە سەر کوردستانو لێ تەدەگەر! خۆراکو سووتەمەني بگاتە کوردستان... ئەو، کاردۆ، زۆر تەترسو بۆرانیە لەژمارە (٨٠)ی (برايەتي) دا دەنووسیت:

(وێک زانیومانە هەرچی نۆتۆمبیلێک رۆن بۆ پارێزگاکانی کوردستان هەلگرێ بەتایبەتي بۆ هەولێر... تێبەر بوونی مەحاله! بەو بیانووێ چەورایەتي یۆ کوردستان قەدەغەي... ئیستر هەر نموونەمان لەدەست دێ سوپاسی سەیتەرەي بەعقوبە بکەین دەک دەستان خۆش..!!).

هەر وەها لەبرگێهەکی تری هەمان نووسیندا دەلی:

(لەم رۆژانەدا تا دێ سەیتەرەو بێکەکانی پشکنین لەسەر رێگای هەولێر... نەینەوا لەزیاد بوونایە بەتایبەتي پردی کەلەکو لەم بەرو ئوێر بوو بەدیوارە کەني بەرلینی خۆرەلاتو خۆرناو..).

کاردۆ: لەنووسیندا، رێبازێکی تایبەت بەخۆي هەبوو.. ئەگەر جارێک نووسینێکی نەوت پخوتنەبوايو، بۆ جاري دووهم بێ ناوی ئەو ئسولوبی نەوت دەناسیو... جێي دەیان ووشەي رەسەني وەک: (بابا، قەبرغە، هەنگرتتە، چەقێلە، کەنگین، بەرایی، بەردەزور، هەرمین، سەرەدەري، گۆترە تەپانی بنی، جاتی، گۆلم،...تەدا) لەنووسینەکانیدا دەکردهو. دوو کتیبی بەنرخیشی چاپکرد... (زێدەبایی-١٩٧٧) و (عەلي شون هەلگر پەسپۆرێکی بەهەرەوەر بوو- ١٩٧٨).

چەندان پەرۆرەي دەستوریشی هەبوو، نیازی وابوو لەهەلێکدا چاپیان بکات... ئەوێ ئیمە ناگادار بین، دوو کتیبی دەستوروسی لەسەر؛ (مێژووی قوتابیانی کوردستان) و (ماتریالیزمی

دیالیکتیک) نووسیوو... مخابن، پاش شون بزکردنی خۆی ئەم دەستنووسه بهرخانهش شون بز بوون.

(کاردۆی سیاسه تمه دارو بزوتنه وهی سوسیالیستی کوردستان...)

نسکزی شازاری (۱۹۷۵)، بهرهنجاسی یهکانگیر بوونی همولی زالمانهی داگیرکهر و دۆزمنهکانی کورد بوو.. ئەم شۆرشه زل هیزهیان وهک ئاردی ناودرکان لیکرد... لهئاواریهیدا، دهیان سهرکردهو کادیری شۆرشگێری ئەم شۆرشه کۆست کهوتیه کهوتنه خۆ بۆ ئەوهی سهرلهنوێ دهست بهخهبات بکهنوه... ئەسجارهیان، لهسهر رێبازتکی زانستی و مۆدێرن... کاردۆ یهکتیک بوو لهو سهرکردهو کادیرانه، کهخهریکی خۆ رێکخستنهوه بوون، تاوهکو تهکانتیکي پهر لههیز بهرهوتی شۆرشی ههرهس پهیتهراو بهن...

(ئهو بهو لهئاوهراستی مانگی چواری ۱۹۷۵ دا یهکهم کۆبوونهوهی گرنگی چاره نووس ساز لهشاری نۆرمیوه له مالمی تیکۆشهرتکی کوردی ئێراندا کهناوی سهید بچهزێزی شه مزینی بوو سازکراو چهندان کادیری پێشکهوتوی شۆرش و ههردوو بالهکهی پارتی بهشداریان تێدا کرد، لهوانه: عهلی عهسکهری و دکتۆر خالید عهلی ههژار و عومهر دهبابه و مهلا تاسیج و مزو چهند کادیرتکی تریش لهم کۆبوونهوهدا بوون)<sup>(۱)</sup>

(یهکهمین دانیشتنی ئەم دهسته تیکۆشهر له مانگی نیسانی سالی ۱۹۷۵ لهشاری رهزاییه کوردستانی ئهو دیو کراوه زیاتر له ۳۰ کادیری پێشوهی پارتی تێادا بهشداریان کردوه... لهوانه: عهلی عهسکهری، دکتۆر خالید، عهلی ههژار، کاردۆ گهلالی، کاک جهمال ناغا، کاک کهمال محی الدین، کاک رهسول مامهتد..... هتد)<sup>(۲)</sup>

لهنهنجاسی ورد بوونهوه، لهم دوو یاداشتهدا، ئهوه مان بۆ ساغ دهبیتهوه که شههید کاردۆ یهکتیک بووه له بهشداریبووهکانی ئەم کۆبوونهوه چاره نووس سازه و سهکردهیهکی شۆرش بهشداران لهم کۆبوونهوهیهدا، بهیاری کهرانهوهی کوردستان دههه تاهه کو لهناو جهماوهرو لهزیکهوه دهست بهخهباتی ژێر زه صینی بکهن... کهئوهانه دهگهڕینهوه، پزێم ترسی لی ده نیشت نهوهک جارتکی تر دهست به کاری سیاسی بکهنوه.... بۆیه بهمال و متدالهوه راگرتی باشوری عێراقیان دهکات... کاردۆ یهکتیک بوو له دوورخواه کان، لهوێش له نێو کورده ئاواره کان دهست به کار بوو... خهریکی رێکخستنیان بوو، بۆ ئاماده بوون بۆ شۆرشیکي نوێ و تازه بابهت. لهوێ بههردهوامی لهگهڵ سهرکرده ناوداره کان پهیوهندی دهکرد. ئەنجاسی همولو ماندوو بوونیان، کۆمه لیک کادیر و سهرکردهی دیاری کورد لهئاوهراستی مانگی حوزهیرانی (۱۹۷۶) دا دروست بوونی رێکخراوی (بزوتنهوهی سوسیالیستی دیموکراتی کوردستان) یان



راگهیاند... (سالح یوسفی و عه‌لی عه‌سکهری و دکتۆر خالیدو سه‌عدی عه‌زیزو عه‌لی هه‌ژارو کاردۆ گهلالی و هه‌قالان ره‌سول مامه‌ندو تاهیری عه‌لی والی و سه‌ید کاکو مه‌لا ناسح... تا) ده‌سته‌ی دامه‌زرێنه‌ری بزووتنه‌وه بوون. یه‌که‌م به‌یاننامه‌یان له‌مانگی ئابی ١٩٧٦ ب‌لاوکرده‌وه‌و جاری زیندووکرده‌نوه‌ی شۆرشێ چه‌کداریاندا. بۆ ئهم مه‌مه‌سته، چه‌ند سه‌رکرده‌و کادیره‌و پێشمه‌رگه‌یه‌کیان ئارده‌ شاخ... ئه‌وانی تریش له‌ناوه‌وه‌ خه‌ریکی خه‌باتی ژێر زه‌مینه‌ی بوون... کاردۆ یه‌که‌یک بوو له‌و هه‌قالانه‌ی که‌ له‌مشار مابوونه‌وه‌ ناوی نه‌یتی (سواره) <sup>(١)</sup> بوو.

نیتر له‌مه‌ به‌دواوه‌، زۆترو به‌گۆتتر شیلگیرانه‌تر ده‌ست به‌کار بوو. سه‌رکرده‌یه‌کی چالاکی بزووتنه‌وه‌ بوو. له‌به‌ر ئه‌وه‌ی پایه‌ندی ژێو مندال نه‌بوو، خه‌باته‌که‌ی زۆترو به‌رچاوتر بوو... له‌م ده‌مه‌شدا، خوێندنی ته‌واو کردبوو، ببووه‌ پارێزه‌ر.

له‌میان‌ه‌ی پێشه‌که‌یدا، باوه‌ر ناکه‌م سێ چوار کاری محاماتی کردبێ، چونکه‌ زۆترو خه‌ریکی خه‌باتی ژێر زه‌مینه‌ی بوو. ژووری محاماتی کردبووه‌ ژووری کۆبوونه‌وه‌و پلان دانانو گه‌توگۆو خه‌لک رێکه‌خستن... له‌ماله‌وه‌ش به‌هه‌مان شێوه‌.

ده‌یان که‌س ئێستا ده‌گێتێنه‌وه‌ ده‌لێن؛ نه‌ده‌وتراین سه‌ردانی نووسینه‌که‌ی یه‌که‌ین چونکه‌ ببووه‌ شوێنی کۆبوونه‌وه‌و مشتو سه‌ری سێلانی و کوردایه‌تی. ده‌چه‌وه‌ شاخ، ب‌لاوکه‌راوه‌و رێتوێنی یه‌کانی شۆرشێ ده‌گهیانده‌ هه‌قالانی. به‌یه‌مه‌رده‌وامیش په‌یوه‌ندی له‌گه‌ڵ شه‌هیدی دامه‌زرێنه‌ر سه‌یدا سالح یوسفی هه‌بوو... که‌ ده‌چه‌وه‌ به‌بێدا سه‌ردانی ئه‌وه‌ی ده‌کرد... نامبوو ب‌چوو نه‌ به‌ترخه‌کانی ده‌گهیانده‌ هه‌قاله‌کانی له‌شاخ... ته‌تیرێکی مانلوی رێگای (هه‌ولێر- رانیه‌- سه‌نگسه‌ر- سه‌لێمانی) او (هه‌ولێر- به‌غدا) بوو. له‌ماله‌وه‌ش ژووره‌ له‌قور دروست کراوه‌که‌ی کردبووه‌ شوێنی یه‌که‌تر دیترو حه‌شاردانی پێشمه‌رگه‌... ئه‌وه‌ی سه‌رده‌م خه‌لک له‌سه‌تیه‌ری خۆی ده‌ترسا، ئه‌وه‌ پێشمه‌رگه‌ی له‌مال ده‌شارده‌وه‌.

وه‌لێ مه‌خابن، رۆژم هه‌ستی به‌چالاکیه‌کانی سواره‌ی پارێزه‌ر کردبوو، شه‌وو رۆژ ته‌مه‌قیبی ده‌کردو داوه‌ له‌کانی کردبووه‌ سایه‌د به‌ دوايه‌وه‌. ئه‌وه‌ش هه‌ستی پێکرد بوو، زۆر جاران ده‌یگوت؛ من هه‌ر ده‌گێرتم... که‌زانی وه‌زه‌که‌ له‌وه‌ زۆتر ته‌حه‌مل ناکات، له‌گه‌ڵ شه‌هید عه‌لی هه‌ژار که‌وتنه‌ مه‌وعید دانان تاوه‌ که‌ هه‌رچی زووتره‌ ده‌رچوو بگه‌نه‌ شاخ، به‌لام چه‌رخێ چه‌په‌گه‌رد، مه‌وعیده‌کانی له‌بار ده‌بردن... تا له‌ سه‌پنده‌یه‌کی به‌هاری، له‌رۆژی ٩/٤/١٩٧٩، له‌ژووری پارێزه‌رانی دادگای هه‌ولێر سه‌خوره‌کانی به‌عس قودسیه‌تو حورمه‌تی دادگا ده‌به‌زۆتێو هه‌ردوو پارێزه‌ری کورد په‌روه‌ر عه‌لی هه‌ژارو کاردۆ گهلالی ده‌سه‌تگیر ده‌که‌ن... له‌م رۆژه‌ نگرێسه‌وه‌ چاره‌نووسی ئهم پارێزه‌ره‌ سیاسه‌تمه‌داره‌ بووه‌ به‌ریدی بن گۆم... تا راپه‌ڕینه‌ پانۆ پۆره‌که‌ی گه‌لی کوردستان هه‌ر بێ سۆراخو شون بۆر بوون... که‌ چه‌ماوه‌ریش هه‌سه‌تایه‌ سه‌ریه‌و

دام ده‌زگا سه‌رکوکتکه‌ره‌کانی به‌غدای ته‌فروتونا کرد... زۆر فایلو به‌لگه‌نامه‌ه‌کووتنه‌ه‌دست  
جه‌ماوه‌ری راپه‌ریو... به‌کینک له‌و به‌لگه‌نامه‌ه، فایلێ شه‌هیدان (کاردۆ و‌عه‌لی هه‌زار) بوو.  
له‌فایله‌کانیاندا نوسرا بوو: له‌رتکه‌وتی ۱۹۸۳/۵/۲، له‌سێداره‌ دراو.

پاش ئه‌نجامدانی ئه‌و تاوانه‌، رژێم به‌ره‌وای نه‌زانی ته‌نها و‌ه‌فاتنامه‌یه‌ک به‌داته‌ه‌دست  
به‌مه‌اله‌کیانۆ به‌لی ئه‌وه‌ چاره‌نوسی کوره‌که‌تان... رژێم لاشه‌که‌ی نه‌دانه‌وه‌، ئه‌وه‌ک گۆره‌که‌ی  
به‌یته‌ه‌ه‌نده‌رو ده‌ست و‌ه‌کرده‌وه‌ی هاو‌پێبازو هه‌فالانی... ئه‌وه‌ک گۆره‌که‌ی به‌یته‌ ئیله‌های  
جۆشانی کوره‌ی خه‌باتو کوردینی.

ئهم سه‌رکرده‌ به‌ی گۆره‌، نه‌وونه‌ی هه‌ره‌ به‌مرزی کوردایه‌تی و‌ه‌یمای خه‌باتو گیانبازی  
و‌ه‌فاداری بوو... دلسۆز بوو به‌ی گیانی هه‌فاله‌کانی... به‌ی بازنه‌ی رتکه‌ستنه‌کان... ئه‌و ده‌یتوانی  
ناشکرایان به‌کاتو به‌یانخاته‌ه‌ه‌ترسه‌یه‌وه‌... کلیلی چاره‌نوسی سه‌یدا سالحو هه‌فالاکانی له‌لابوو..  
به‌لام مه‌حال بوو ده‌ست به‌رداری په‌یمانۆ و‌ه‌فاو رتیبازی حزه‌که‌ی به‌یت... له‌سه‌ر ئهم رتیبازه  
مه‌کووتر بوو... ئه‌شکه‌نجو لێدان... په‌شانانی په‌لو پایه‌و پاره‌ پول، نه‌یانتوانه‌، به‌ک نه‌یت، زۆر  
به‌جووکی به‌ی به‌درکێتن. کاتیکه‌که‌ رژێم دلتیا بوو له‌ووه‌ی به‌مرزی ئه‌وو زانی سه‌ره‌ داوی  
تۆری رتکه‌ستنه‌کان ناشکرا ناکات، و‌ه‌ک په‌یشه‌ی ترسه‌تۆکانه‌ی هه‌مه‌یشه‌ی، له‌سێداره‌ی دان...  
و‌ای زانی نه‌گه‌ر ئه‌وانه‌ شه‌هید به‌کات، ئیدی سه‌نگه‌ر به‌تال ده‌به‌ی و‌ه‌ی جه‌ماوه‌ر چوار میخه  
ده‌کێشرت. نه‌یزانی کاردۆی شارو سواره‌ی په‌شمه‌رگه‌ی شاخ سه‌دان قوتابی په‌روه‌رده‌ کردووه‌،  
ئه‌گه‌ر خۆشی تیا به‌یته‌ تۆتۆکی ئه‌وتۆی چاندووه‌ که‌سه‌رجه‌م گه‌لی کوردستان به‌به‌ره‌مه‌که‌ی  
شاد ده‌بن...

ئهم شه‌هیده‌ پارتیزه‌ره‌، نه‌ندامی سه‌رکرده‌یه‌تی بزوتنه‌وه‌ی سوسیالیستی کوردستان بوو،  
هه‌ر به‌و په‌له‌یه‌ش شه‌هید بوو... پارتیزه‌رو په‌شتو په‌نای چه‌وساوان بوو. مه‌خابن، شه‌هید بوونی  
زاهیکێ تری خسته‌ خسته‌ی بزوتنه‌وه‌و سه‌رجه‌م بزوتنه‌وه‌ی رزگاریخوازانه‌ی گه‌له‌که‌مان.....

### \* په‌راویزه‌کان

- ۱) کوردستان نوێ، ژماره‌ (۳۵۹)، ۱۹۹۳/۴/۹.
- ۲) قه‌ندیل به‌غدای هه‌ژاند، یاداشتی په‌شمه‌رگایه‌تی ۱۹۷۶-۱۹۸۰ له‌نوسینه‌ی رتیباز، به‌شی په‌که‌م،  
چاپخانه‌ی زانکۆی سه‌لاحه‌دین، لایه‌ره‌ ۶۱-۶۲.
- ۳) سواره‌ ناوی نه‌یتێ کاردۆ، حه‌سیب، ناوی عه‌لی هه‌زار بوو... له‌ده‌یان به‌یاننامه‌و بلاوکه‌راوه‌ی حزبی  
سوسیالیستی کوردستان له‌بالی شه‌هیده‌ سه‌رکرده‌کانی تر ناویان به‌ (حه‌سیب سواره‌) هاتووه‌، تا ته‌واو  
ناشکرا بوونی چاره‌نوسیان.



## کهی و چۆن (کاردۆ گهلالی) م ناسی

### که ریم شاره زا

له به هاری سالی (۱۹۷۱) دا، چهند مانگیگک بوو کرابومه به پرتوه به سهری قوتابخانهی (کۆره کانی) سهره تای کوربان، که له هه مان بینای قوتابخانهی (سۆران)ی سهره تای ده واممان ده کردو نزیگ بووین له قوتابخانهی دووا ناوهندی ههولێری کوربان رۆژنکیان کورنکی که له گهتی لاوازی چاوگهش هاته سهردانو په خشناصیه کی به زمانی کوردی نووسراوی بۆ هیتناو خۆی پیشکesh کردو گوتی:

(من کاردۆ گهلالی، قوتابی دووا ناوهندی ههولێری لیژنه ی زمانو شه ده بی کوردی قوتابخانه که مان ته م په خشناصیه ی ده رکردوه. حمز ده که م رای خۆتی به رامبه ر ده بری!)  
 منیش له وه لامدا گوتم: (ته ی لیژنه ی زمان به سه ره به رشتی مامۆستای زمانی کوردی ده ری نه کردوه؟ من بۆ سه ریری به که م؟) له وه لامدا گوتی: (هه ر حمز ده که م تۆش رای خۆتی به رامبه ر ده بری تاکو بزانی بابه ته کانی چۆن رو له ج ئاستیگ دان؟) له راستی دا پتر سه رنجی منی بۆ بابه ته که ی خۆی پاکیشاو حمزی کرد به وردی به خۆتیموه و رای خۆمی به بی دوو دلی به رامبه ر ده بریم. منیش که وتیمه سه ر خۆتند نه وه ی بینیم به کوردی به کی ره وان نووسراوه، ته نیا به که دوو هه له ی رتنووسو رتزمانی تی دا بوو، بۆم ده ستنیشان کردو هه ستاین به مۆسیکی تیز کرانده مانو راستی به که یمان نووسی. جگه له م بابه ته خۆشه ی (کاردۆخ) چهند وتاریکی دیکه شم خۆتند ه وه، به لام نه وه ی راستی بی وتاری مامۆستا که شیا ز له وتاره که ی ته م به هیتتر نه بوو.

له نه نجامی چاو پی دا خشانده که م به هه موو په خشنامه که دا، پیرۆزباییم له کاردۆ بۆ وتاره که بی ده ره چواندی په خشنامه که یان کرد، له ر رۆژه وه تر و سه که ی زه ره کی و به ره ی داهیتانی له لا ده ره وشایه وه. سالیکی دی پی نه چوو، (کاردۆ) هاته وه لام، گوتم:

ها خیره ته م جاره ش په خشنامه ی دیوارتان به ده شه وه یه ده ری به چووتن؟ له وه لام دا گوتی:  
 نه خیر ته م جاره کاره که مان گه ره ترو خه ریکین گۆقارتک چاپ به کین به ناوی (بیری نوئ).  
 شه مجاره (کاردۆ) سه کرتیری گۆقاره که م لیژنه ی زمانو شه ده بی کوردی بوو وتاریکۆ هۆنراوه یه کی رتکۆپینکی ناماده کردبوو و، په سیارتکی نووسراوه ی خسته سه ر ده م، که نه مه ده که که ی بوو:

(ئایا هونەر بۆ هونەرە یا هونەر بۆ گەله؟) منیش وەلامە کەم بۆ نووسەر یەو بۆ سەبە  
هات بردی و لەدوایی دا لەلایەرەکانی (٤١، ٤٢، ٤٣) ی ژمارە یەکی سالی ١٩٧٢ ی گۆنارە کە  
(بیری نوێ) دا بلاو کرایەوه.

ناسیاری و دۆستایەتیم لەگەڵ (کاردۆ) دا تا دەهات بەهێتەر دەبوو، تا کۆ لە کۆلیجی یاسا  
دەرچوو و بوو پارێزەر پەڕەندیم لەگەڵیدا وەکو پەڕەندی براو برا بوو، شوێش بەچاری  
مامۆستاو برا گەورە سەیری دەکردم. بۆیە کە هەموالی سەرگۆم کردنیم زانی دڵم داخوڕی و تاسام  
چونکە کورد مەزۆنێکی بەجەهەر و هێژا و ئەدیبێکی خامە پەنگیستی لەکیس چوو.

هەولێر: ٢/٤/١٩٩٢

هەولێرنامە کۆتایی



## (کارډۆ) نه مر .. به شداری له دهست پيشخه ری هه لگير سانه وهی

### شۆرشى نوتمان هه ببوه

#### تاریق جامباز

لەسەرەتای هەفتایە کاندایا، مەز و شەهیدی نەمر، هەردوو کمان ئەندامی لقی هەولێری یەکیەتی قوتاییانی کوردستان بووین و هەموو پۆزێک لە گەل ئەم کەلە مێترە یە کترمان دەدیتو پێکموه باسو خواسی هەمە جۆرمان دەکرد، بەتایبەتی نووسین و خوێندنەموو چاپە مەنی .. هەر هەمووی لە پێتئاو نازادی و دیموکراسی گەلی کوردستان .. کارډۆ دیموکراسیانە بەشداری گەفتو گۆی دە کردو رای خۆی دەردەبری و یارمەتی ئەو گەنجانەی دەدا کە دەستی نووسینیان هەبوو یان هەولی نووسین دە دەن، بەرێتمایی کردو داوای لێ دە کردن کە پۆز بە خوێندنەموو کەم بنووستەموو . شەهید کارډۆ ... بییری لە پۆز پڕۆژە دە کردەموو پەرسو رای زۆر کەسی وەر دە گرت، بۆیە زۆر بیانی لە مێشکدا گە لالە ببوو و دەبووست لە پاشا شۆرڤادا چی بە چی بیان بکاتو پاش بەشداری لە گۆقاری (بییری نوێ) بەیامەرتی برادەرەن ترانی گۆقار نکیش بۆ لقی هەولێری یەکیەتی قوتاییانی کوردستان دەریکات . باسیکی دەربارە ی مێژووی یەکیەتی قوتاییانی کوردستان لە هۆلی (گەل) لە هەولێر پێشکەش کرد، کە تیا یا زۆر لایەنی ئەزانراوو بۆ زۆر ناداری ئاشکرا و روونو یە ک لا کردەموو دەبووست ئەم یاسە فراوانتر بکاتو لە دوو تووسی کتیبێکدا بە چاپی بگەینیت . پاش نەسکۆ هێنانی شۆرشى (١٩٧٥) ، زۆر کەس لە (کوردایەتی) سارد ببوونەموو، کە باسی خەباتی ئەتموایەتیت بۆ دە کردن، تەقە ی سەریان دەهات، ئا ئەم کاتە دا یێ گۆقار دانە مەرگۆ تەرسو ئازارو ئە شکه نەجە (کارډۆ) ئە مر ئە جارەن گە رەو گۆرتر تی هە ئچووەموو دەستی بە خە باتیکی سە ختی گوردایە تی کردەموو، لە سەر پێچینە ی سوسیالیستی ... پیروندی بەم و ئەم دە کردو دە توانم بە دلنیا یی یەموه بلیتم کە (کارډۆ) بەشداری لە دەست پێشخەری هە لگير سانه ی شۆرشى تازە مان هە ببووه .

(کارډۆ) ی زینتوو .. پڕوای وابوو کە هەر مەزۆ قێک دە بی (ناو و ناره پۆکی) لێک کاتموو لە پێتئاو خاکی کوردستانو ئەتمووی کرد، بۆیە لە دادگا ناوی خۆی بۆ (کارډۆ) گۆرێو ئەم ناو هەش بۆ (٢٣٩٢) سال پێشتر دە گە رتەموو .. کە کوردە کان ئەم کات بەرگریان لە نیشتمانو میلەت کردو و دەستیکی ئە بەردانیان لە لەشکری زەینە فۆنی یۆنانی و هە شانلو سە لەماندیان کە گە لی کوردستان قایل نە یە دوژمن بە سەر خاکی دا تێ پەری، بی ئەمو ی تە مبی خوار دوی بە کەرو لوتیان بەشکێنن و بزانی ئێره کوردستانه .

له گهل (کاردۆی نهمر.. زۆر جار ده مه قالیو مشتو مهران له سهر باسێک یا با به تیک ده کردو نه ده گه شیتینه نه نجام... ههردوو کمان سوور ده برون له سهر بهردهوامی تا کو بهک لاسان ده کردهوه. هاورێی نهمرم.. بهردهوام خۆی به قوتایی ژیان داده ناو دهیگوت؛  
دهمهوی فێر ببهو هه مرۆفێ تا رۆژی مالتاوی به کجاره کی پۆژ له دوا ی پۆژ شتی تازه و نوێ فێر ده ببهو له خۆبایی فیز لێدان مرۆف له بهرچاوی خه لک کهم ده کاتهوه.. دوو کتیبی\* به چاپ گهیاند به لام سه ده حهیف و مخابن.. مهرگ مولهتی نه داو زۆر حمزو خۆزگهی له گهل خۆی برده ژێر گل، به لام گیانی له گه له ماندا بهو تا هه تا زیندووه و له دلی هه موو کوردێکی (پاکو چاک به گهتو کردهوه) دایه.

که له مێردی وا.. نهستێره به کی پر شنگداری ئاسمانی گه لی کوردستانه.  
نهمری (کاردۆ) نهمری کوردو کوردستانه.

هه و نامه ی کتیب



کاردو گه لالی .. نووسه رو یاریزه هرو سیاستمدار  
کاردو گه لالی .. نووسه رو یاریزه هرو سیاستمدار  
کاردو گه لالی .. نووسه رو یاریزه هرو سیاستمدار  
کاردو گه لالی .. نووسه رو یاریزه هرو سیاستمدار  
کاردو گه لالی .. نووسه رو یاریزه هرو سیاستمدار  
کاردو گه لالی .. نووسه رو یاریزه هرو سیاستمدار  
کاردو گه لالی .. نووسه رو یاریزه هرو سیاستمدار  
کاردو گه لالی .. نووسه رو یاریزه هرو سیاستمدار  
کاردو گه لالی .. نووسه رو یاریزه هرو سیاستمدار  
کاردو گه لالی .. نووسه رو یاریزه هرو سیاستمدار

## چهند به رهه میکی

## شهید کاردو

وتار و په خنه و لیجولینه وه

## وتاری لیژنه

خویننه ره، به یژنه:

دهمیک بو پشووئیکی وامان په چاو ده کرد...! بۆ ئهوهی تیا یا بتوانین که لیتنیک له خزمهت کردنی کۆمهله که مان بگرینه ئهستۆ... بهیچی توانا ههروه کو پیوسته ههنگاوێک بچینه ناو کیتلگهی پازهی نهمهوایه تیمان.. له کاتیکدا ههوتنی نهم بهراوورده مان تیبشوی بههره ی راجهنبوری چهند لایکی تازه پی گیششوی چاو کراوه بوو...! نهم مرارهش قهیرتک بوو له بهر روشنایی ناسۆ و ستمان بهدی ده کرا.. له بهروو پشتی یهوه خۆزگیه کی به بههاو تابلۆی له خۆ بوودنیککی بی پایان ناماده کرابوو به جۆزی رهگی بیری خزمهتیککی ناوا ی لێوه داکوترا بوو... خۆراکی له سۆزگی چهند ریبوارتکی تازه ری گرتوو ههلهدهمشتو بالاو قهواره ی نهمامیککی ناسکو بهرداری پینکوه دهنا.. له که لیتنی لئو پۆیه کانیهوه.. تیشکی خۆری ئاوات ده خزایه خوار بۆ ئهوهی زیاتر هانمان بدات.. تا بکهوینه خۆمانو له بهر رۆناکی تیشکه کهوه ههنگاوه په چاو کراوه که بنیین.. وه نه بی نهم ههنگاوه شمان یه که مین ههنگاوه بیت.. له وانیه لهوه پیتشهوه ناومان نا....

جا با بهشیهوه کی وورد تریش بوو بیت.. یا مه بهسته که ی تسکتر بوو بی.. گزنگی لهوه دایه ههست به خزمهت کردن کراوه که خزمهته کهش خهرمانی کهم بووه ئه میان لایه نیککی تره... بی گومان سالی رابردوش گۆقاری (په هیله) به ناوی خۆتندنگا که مان ده رچوو ئه میشیان سه ره تایه که بوو له ههنگاوه ی ئیستامان وه نه بی کزیو نابووتی ئهو ئیمه ی پی مهبوو بیت به پیتچه وانیه (بیری نوئی) ئه مسالمان ئه مه باش ده سه له مینتی.. لاوازی ئه ویش ده گهرتسه وه سه ره ئه وه ی شاره زایه و توانا کهم بووه، ده بی ئه وه ش بزانیین دوا به دوای ده رچوونی (په هیله) تا قه میککی خوین گهرم و خاوه ن به ره ره ریکهوتین له سه ره ئه وه ی لیژنه یه که پیک به پینین به ناوی لیژنه ی (زمانه ئه ده بی کوردی) له خۆتندنگا که مان به سه ره بهر شتی مامۆستای زمانی کوردی ئه ویش به کۆله گهی لیژنه که ژمیر دراوه و ده ژمیر درت، سه باره ت بهو پشت گرتو یاریده دانیه تا کو ئیستا کوردویه تی.. لهو حه له وه هه تاکو ئیستا به یچی توانا پازه ی ئه ده بی کوردیمان کوردوه له سنووری خۆتندنگا که مان به تایه به تی له مهیدانی ئه ده ب به گشتی ئه وه ی خواره وه ش چهو جۆلی لیژنه که مانه لهو باره یه وه به کورتی:

۱- ده کردنی په خشنا مهبه که به ناوی ناسۆ.

۲- ده کردنی په خشنا مهبه که به ناوی بیری نوئی.



۳- نهم (بیری نوئی) یه ی وا لهبهر دهستانه... که به هاوکاری خوتندکاره نهمزه کانی خوتندنگاکه مان هاتۆته کایهوه..

با ههر بفرز بیتمهوه زایدله ی زهنگی خوتندکارانی خوتندنگاکه مان... له پیناوی پیکهوه نانی گه نجینه یه کی نه ده بی سهر که وتوو....

هه و نامه ی کتیب

\* (کاردۆ گهلالی) سکرتری لیۆنه ی دهه کردنی گۆفاری (بیری نوئی) یوه، نهم ووتاره ی بۆ ژماره (۱) ی سالی ۱۹۷۲ نووسیوه و له هه مان ژماره و له لاپه ره (۵-۶) بیاژکراوه تبهوه.

## بارزانی: له ئاوينه ی شيعری کوردی دا

چەند نموونە بەک لە شیعری پێشەمەرگەو

هەموو گەلیک چەند کەسیکی هەلکەوتووی هەبە کەشانازی پێو بەکات ئەمبەری پێتو نرخ  
بەدات بەکارە گەورەبەیا کە لە پێتواری ئەو گەلەدا بە جێریان هێتووە جا چ لە مەیدانی زانستی یان  
سیاسی یان ئەدەبێو یان هەر مەیدانیکی بەسوودی تر دایبێت.

ئەوی لێرەدا ئێمە بۆی ئەچین لەرووی سیاسی یەو کە پێشگومان هەموو ئەتەو یەک یان  
میللەتیک رابەرتک یان زیاتری هەبە کە بۆتە زادهی پێشگەوتو سەرخستنی هەر یەکیک لەو  
میللەتو ئەتەوانە .. بۆیە هەمیشە سەرکرده کانی وەکو لینینو هۆشی منەو ماوتسی تۆنگو  
گاندیو چەندەهای تر بوونەتە چاوەگەمی هەموونی مێشکی شاعیرو نووسەرە شۆرشگێرە کانی  
جیهان.

ئەتەوی دلیری کوردیشمان لە مێژوو پێ لەخۆ بووردن و خۆتواری یە کەیدا سەدان قارەمانو  
پێشەوای ئەبەردی بەخۆیەو دیووە لەوێ ئەم ئەتەو یەدا جێگای هەمیشەیی خۆیان کردۆتەو  
ئەستێرە ی شانازی لەناسمانی مێژوو ئەماندا ئەدرەوشیتەو. ئەگەر بێتو سەرنجێکی  
مەوزوعیانە ی مێژووی گەلە کەمان لەوای جەنگی جیهانی یە کە مەو بەدەین، ئەو مان بۆ ساغ  
ئەبیتەو کەوا لەقەواری کوردایەتیو بوونی گەلە کەمانو لە ئەنجامی پەرەسەندنی گیانی  
ئەتەوایەتیو روشن بوونەو ناسۆی کۆمەلگای کوردەواریماندا بۆ پرگەر کردنی جەماوەری  
چەوساوەو رەنجەری کورد، قارەمانێکی دلێرو کاوەی ئەم سەردەمە لەناخی ئەشکەنجەو  
نازاری ئەتەو کەمانەو خولقاوە، تا بێتە پێشەنگو بزوتنەری خەلکی زەحمەتکێشرو شۆرش  
بەردەوامی گەلە کەمان. پێشەوای مەزەمان لە کاتی کە ئەم پیامە پێرۆزە ی گرتە ئەستۆ بەلێنی  
مانو ئەمانی کردە دروشم لە پێتواری چارەنووسو راپەرینە یە کجاری یە کانی خەلکی چەوساوە ی  
کوردستاندا، بەرامبەر بە هەزارەها ئەنگو چەلەمەو باری ناھەموار کەوتە تێکۆشانێکی بێ  
پایان بۆ هوشیار کردنەو بزواندنی کۆمەلانی خەلکو لەم رۆژەدا دەیان باری دەربەدەری  
ناخۆشی بینی بەلام هەر بەردەوام بوو لەسەر پێچاندنی قەفی ئەو زنجیرانە ی بەسەر مەوقی  
کورددا سەپێتزابوو... ئەم قارەمانانە مێژووی ژانی تێکەلاری مێژووی ئەتەو کەمی کردو  
بەو پەری لەخۆ بووردن و وەرە بەر ئەدان و گیانی فیناکاری یەو ئەخشە ی هیوای روشنو دوارۆزی  
سەرفرازی بۆ گەلە کەمی ئەخشاند. ئەنەت لە کاتی نۆشوستیو کەم دەستیشدا بە هێتو  
باوەرتکی ئەتەو بە ئەتەو کەمی هەر سەربەرزو قارەمانانە کۆلی ئەداوەو بۆ پێشەو چوووە



ئیسپاتی کردوه که دواپۆژ هه بۆ گه لهو بهری ئهو ئامانجان ههش زۆر له ههملو تهقه لای ناپاکی داگیر کهرازو ئیمپریالیزمی ئاغایان گهوره تره بههێزتره، به لگهش گهسته کانی پێرسو کێلهشینو مه هابادو ئاراسه، جا که نووسهرو شاعیره کورد پهروه ره کانمان ئه م راستیه له تابلۆی میژووی ته مه نیاندا بیسن، ده بی بزانه هه لوتستی جوامێرانعیان له کوپۆه دهس پێ بکمن.. تامی ئه م راستیه بچێژنو هه لسه نگاندنی بگرنه ئه ستۆی خۆیان.. نه ترسانه سنووری ده برین مرۆفانه له هه ستێکی شاعیرانیان هه بکیشن.

بێگومان هه شاعیری دلسۆزو کورد پهروه ره که قه له مه که ی ده کاته پێوه ری وێژدان و وه فامه ندی.. تاقی کرده مو کاره شوێشگێزه کانی ژبانی پێشهواکه ی له ناو قالبی فیداکاری و نه میزی دا ده خاته باوه شی په جمی ده برین و له چوارچێوه ی پیت و ووشه ی قه شه نگدا ئاوته ی شیعی بۆ ده پێسکێتی.

(عبدالله پەشیوای شاعیر له باوه رێکی راسته قینو به دلنیایی به وه سه باره ت به و پیکره ی هیمای ئاشکرا بوونی بۆ کردبوو، وه لامی ئازیزه دلخوازه که ی ده داته وه ده لیت:

له م پۆزانه .. قۆشه و بستم

دلخوازه که گیانی پرسیم

به تاسه وه، هات له ی پرسیم!

گوته ی: گه ر بلیم په یکه رین،

داتاشه بۆ کورد پهروه رین

بۆ کین نه ی که ی؟

هنیش و وتم،

کوردستانمان،

له زه مینی تا تاسمانی

ته ی دایه، دلسۆزتر به ن، له بارزانی.

دوای ئه وه ی میله ته ی کورد سه دان کارساتو ده ره سه ری هاتۆته رێخو تووشی چه نه ده ها ته نگو چه له مو کێشه ی قوول بووه که هه زبه که یان له خۆیه وه هه ره شو گوپه شه یه کی کوێرانه بوون بۆ سه ر قهواره و بوونی کوردایه تی، جا بۆ به رگری کردن له و ته و ژمه به هێزه، چه ماوه ری زه حمه تیکیشرو پروتاوه ی کورد به را به رایه تی پاره پێشه وه که ی له ژێر چاودێری سه مر کردایه تی (بارزانی) دا هه لوتستی نه به زینی خۆیان به قه د بارستایی ده یان حوزه ییران و ئه یلولی ئاراس هینا وه ته ده ست.

جا ئهوی زیاتر ده مانموی پوونی بکهینهوه، راستی به کهو بهرچاو نه خستنی کارتکی ناله باره، وه کو ناشکرشه پیتشی هوی کوردو جوامیتری سهر کرده کهی له ناو جهرگهی خواستی گه له وه هه له قهولاره بو ئه وه هاتروه تا لاپه ره ی میژووی ئه م سهر ده مه بو یه که جاری رو شن بکاتمه و ناواتو ئامانجی تیکرایی خه لکی کوردستان به ده ست به یتتی. ههر بو یه ش جه ماوه ری شو پشگیتری کورد به کرده وه مسۆگه ری ئه م ستراتیجی و پێچکه یه ی په ره و کرده وه که له سه م ده ستی رابه ره که یان بنیات نراوه. رو شن بیرو شاعیره کاتمان سه به ارت به وه ی له ناو شه پۆلی نامانج و ئاره زووی ره وای ره نه جده رانه وه چاویان هه له یئاوه فرچکیان به باوه رو فه لسه فه ی کوردایه تی گرتوه، له ئه نه جامدا موعانانو ره نجی شیعیان له ناو شیرازه ی کارساتو رووداوه شو پشگیتره کانی نه مه وه که یانمه وه هه له یئاوه ..

چاودیری پۆزانه ی قهواره ی رابه ریزو بزوتنه وه کانی میله ته که یان گرتۆته نه مستوو بوونه ته هانده رو پێ پیشانده ری چۆنه یه تی کۆمه لگای کورد هواریمان، له کاتیکدا زامی درتۆ خایه نی مه هابادو کاروانی پێی حوزه یان و تیماره که یان ته نیا ئه م تروسکه بوو که رابه ری گه شتی ئاراس خو له قانده نی بو یه ش هیوای میله ته یه درتۆزایی سالانی ئاواره یی چاوه پوانی ئه م هه واله بوو که بو دوا جار مه رامی چاره نووسی لێ وه به ته قینه وه، نه مه و به ریا بوونی شو پشی چواره ی ته موزو گه رانه وه ی بارزانی هه قاله کانی باشترین هه لۆ زامن که ری هه ست و نه ستی نه ته وه ی کورد بوو، دوا ی ئه وه ی ئه م هه واله ده نگی دایمه و کوردستانی خو شه ویست باو تشکی ژبان و بوژانده وه ی دایمه و خوۆری هیوا و ناوات له سه رانه سه ری مه له بنده ی کورد هوار ی دا هه له هات، هه ره وه کو (قه در ی جان ای شاعیر به م چه ند دێ ره شیعه ره پیتشوازی سه رو ک ده کاتو زایه له ی زه نگی رابه ریوی کاروانی جه ماوه ری چه ساوه راده چله کیتتی:

نازاد بوو به سلیمان

سبه ی ده دره موش و وان

مه هابادو، سه نه و بان

پۆزا کوردستان هه لات

شیر هات و وولات، شیر هات و وولات

سه رگه یه نی له وه بارزانی هات

بژی نازادی کوردستان

بژی ناسایش له جیهان

بژی نینسان براس نینسان

پۆزا کوردستان هه لات

شێرهات وولات، شێرهات وولات

مرگه‌ینه‌ن ل وه بارزانی هات

بارزانی هات، بارزانی هات.

شاعیر به‌ویه‌ری بیر تێژی و دلێری به‌وه گرنگه‌تی بارزانی و سه‌ره‌سه‌ستی کوردستان و ناسایش و مرۆفایه‌تیه‌که‌ی له‌گه‌رووی پر له‌خۆ به‌ورد نه‌یه‌وه، به‌ناوازی مژده ده‌چرینه‌تیه‌ گوه‌یی جه‌ماوه‌ر، نه‌مه‌ش بێنگومان سه‌رکه‌وتووێرو شوێر شگه‌رتی خۆی ده‌گه‌یه‌ننه‌وه چاره‌نووسی تێکراه کۆمه‌لگای کوردستان له‌په‌وانگه‌ی به‌ری نه‌م بیه‌مه‌ته‌وه (بارزانی) ده‌بینه‌وه تابلۆی گه‌یا نه‌فیدای به‌وه ده‌نه‌خشینه‌وه مافی میژووێرو ته‌رکه‌کانی دیاری ده‌کات، دیسان له‌پارچه‌یه‌کی تری دا شاعیر دووباره داد به‌مه‌زته‌ ناو ده‌شتی پازو به‌رین واقیعه‌ته‌وه ده‌لی:

بارزانی .. بارزانی

که‌یفه‌ی ناغه‌ی نازانی؟

ده‌نه‌گه‌ی وولات دا

ده‌مه‌یه‌دانی خه‌بات دا

په‌هله‌ وان .. قه‌ه‌ره‌مان

هه‌ر تۆی بارزانی

ل پۆژه‌ه‌لاتا ناغه‌ین

زفستان و هاقه‌ین

که‌ن ده‌که‌ت جه‌نگ؟

که‌ن ده‌که‌ت خه‌بات؟

غه‌به‌ی قه‌ه‌ره‌مان

بارزانی .. بارزانی.

بێنگومان شاعیر له‌م چهند دێره‌ی دواییدا بارزانی له‌په‌ری سه‌رکه‌رده‌کانی وه‌کو گاندی و کاسترۆ داد نه‌تۆ له‌هه‌مان کاتیشدا به‌روای به‌وه به‌هێزه‌ که‌وا شان و شه‌وه‌که‌تی خواسته‌که‌ی به‌مه‌سه‌رگه‌ری به‌وه له‌ده‌روونی هه‌موو کوردێکه‌وه جه‌ی خۆی کردۆته‌وه له‌به‌ر چاره‌ی مه‌یله‌تانه‌وه تێکراهی دنیای مرۆفایه‌تیه‌ش ده‌یه‌ناسه‌وه له‌هه‌مان کاتیشدا دانی په‌یاده‌تێرو نه‌م دوو پارچه‌یه‌ی قه‌ه‌ری جان نمونه‌ی شیعری شوێر شگه‌رتی ده‌روو به‌ری شوێرش ته‌مه‌وزن<sup>(1)</sup>، له‌نه‌جامی هه‌له‌چووێرو بزوو ته‌مه‌وه‌ی به‌هه‌ری نه‌ده‌بی ناو سه‌نگه‌ری شوێرش ته‌مه‌لۆن. په‌تگه‌یه‌نه‌رو پێ خۆشکه‌ری زه‌خیره‌وه خۆراکی شیعری نه‌ته‌وا به‌ته‌ی شه‌سته‌کانن.



لسمه ههمان پێبازگهی شاعیره دواى به دهست هیتانی گموره ترين به لگهی قاره مانیه و نازیه تی له گه له بهریا بوونی شوێشی نازادی خوازی کوردستاندا شاعیرانمان به تمواری تواناو کارامهیی پێشموای شوێشیمان خسته قالیی نه ده بهوه . چ نه ده بیکه؟ نه ده بی سهنگه رو خۆراکی و رهو باوه ری پێشمه رگه ..

نه مه له کاتیکدا شاعیره پێشمه رگه مامۆستا (هه ژاری مکررانی) له نه نه جامی موعانانو وورد بوونه وهی سه دان رینگای ناواریه و ده ره به ده ری پێچکه ی نه م گه شته شی شکانه و له یه که مه ی پاپه ریندا بۆ گۆشکردنی جهنگاوهرانی کورد سرودی (بۆ پێشمه وه ی) کرده مه دالیای فیداکاری سه رکه موتن، نه مه ش به شیک ی نه م ده قه پیرۆزه ی شاعیره:

نه گه ر دنیا نه ژو نه م و تاریکه

نه گه ر رینگای که نه د و کلۆ و باریکه

نه گه ر شه وه گرمه ی شه ورو بارانه

نه گه ر به قه ره و شلیه وه یه و توفانه

نه گه ر گه یه و کبه یه وه یه و بۆرانه

نه گه ر له شه ر بیدا چه نه و گۆرانه

تۆ شه ره زا و پهن نیشانه ده ری لاوانی

بۆ پێشمه وه پێشمان که وه بارزانی.

له کۆری کوشتارو شه ری ماژو نه ماندا نه مه بووه ههوتنی تینی ههزاران پێشمه رگهی نازاو قه لاو په رزینی خۆراگرتنی نه ته وه ی کورد له پروانگهی نه مه باوه ری هه ژارانمه وه بنیات نه را بوو .. جگه له وه ش شاعیره له مه دانی پێشمه رگه یه تی دا سه دان شریتی تری له سه ر زاری زه حمه تیکشو ره نه جه درانه وه به وه ری سادیه ی موزعه ی به وه تۆمار کردوه ، له راستی دا شیعری مه لته زیم له نه ده بی سالانی دواى شه ستمه وه له سه ر ده ستی مامۆستا هه ژار نه نه جام دراوه و رینگای بۆ خۆش کراوه ..!

خالۆی پێشمه رگه هه مه شه نه ترس و باوه ری به مه سه له ی مه لله ته که ی به هه یز بووه بۆیه به م شیوه یه هه سته نه ستی کورده واری له ناو جه رگه ی شیعره کانیه وه ره نگه ی پێ دراوه ، شاعیره نوێیه کانی شیمان واته نه وانیه ی زاده ی بیریا ن له گه له لگه رسانی شوێشی نه ته وه یه تی کورده دا له ناو ساردیه گه رمی سالانی په ر له نازارو مه یه ته تی نه مه دوا یه دا هه لێ نه جاوه هه رچی خۆشی و ناخۆشی یه که هه بووه چه سته و یانه . جا نه وه ی زیاتر رو نه کرد نه وه ی ده وێ به تاییه ت له م ما وه یه دا سه باره ت به وه هه مرو تانه و پلازه کۆرانه ی که ئه راسته ی تواناو لێ ته اتووبی نه م شاعیره نوێ خوازانه ده کڕی که به بارستانی و راسته قینه یی مه لله ته که یان سه لیه قه ی شیعریان هه تا وه ته

کایوه .. تمنانته نه گهر پر بیهیستی واقعی کز مه لگای کوردو شوپشه کھی موعاناتیان بخهنه چوار چیره ی بهره می هونمیریانوه، بهیبری توندی یوه بهره نگاریان ده که نو به گشت جورتک دهیانموی دهنگیان کپ بکمن، جگه لههزاره ها ناو ناتوره ی نارواش.

له کاتیکدا نهم شاعیرانه بهه موو توانایه کیانوه ئه یانموی ئهو راستی به بجه سپینین که خباتی نهموایه تی و هه لوئسته مروقیایه تی و پیشکومتن خوازی به هیج جورتک لهیه کتری جیا نایتموه لهیه ک سمرچاوه و ناوه هه لده قولین.

بیگومان ده ساله ی تیکوشانو خباتی تیکرای میله هتی کورد، روشتنیرو شاعیره شوپشگیره کانی خسته قهناعه تی به کجاری یوه ... به تابه تی پاش ئه وه ی شاعیران به چاوی خزیان کارساتو رووداوه کانیاان بینوووه ههنگاو بههنگاو تیا یا ژباوو له نه نجامی خو خواردنوه یانموه ئهو رووداوانعیان هه لسه نگانندوو پالموانیتی و سمرکوتنه گوره کانیاان بو ساغ بوتموه له م باری سمرنجوه شاعیرانی نهم سمرده مه بهیبری چا و کراوه یی و دلسوزی یوه مهنی پیشمویان له دلا جیگیر بووه بوونه ته دهنگی ملیونه ها خه لکی کورد. لیره دا بو نمونه شیرکز بیکهس نه خهینه بهرچا و که پینوسه کھی کردۆته پیوه ری یاده ی سۆزو ریزو خو شموستی جه ماوه بهرام بهر بهارزانی ده لئی:

به قه د رقی شمشیری ناو

چاوی نه وان

خوشمان نه وین

نه مانه وین

وه ک گواله بو چه که کانمان

وه ک به قه بو چیا کانمان ..

نه مانه وین

وه ک باران بو کیلگه کانمان،

نه مانه وین

هه ر بو مهرگ نامانه وین.

نهم هسته ی شاعیر لهیبری بیرویاوه ری کوردایه تی یوه دهه چوووه ئه مهش له نه نجامی پیگه یشتن مرزو وستی مروقانه ی شاعیره وه، دوا ی دهیان پیلان و هه ولی ناروا بو سمر ژبانی پیشموا که ته نیا مه بستی گهنده لیا ن خنکانندو نفوم کردنی ئهو بیرو کاره بوو هاتۆته کایوه، چونکه دورن له ژبانی رۆژانه ی بارزانی وه کو هیتزکی دینامیکی ره وه ی کوردایه تی به ره و نامانجی به کجاری کورد بو پیشموه ده بات .. هه ر بۆیهش خو شموستی بارزانی لای شاعیر



وه کو نمو خۆشویستی یهیه که پیشمەرگه ههیهتی له کاتی کوشتاردا بهرامبهر بهنازوو قهو گوللهو  
 سەنگەرە کەمی.. یان وه کو نمو بارانیه که خۆزگی ره نجهده رو جوتیارانه، یان بهقهه د پارستایی  
 چاوی دوژمنکاری زۆلو زۆردارانی کوردستان وایه.. لهسر هه مان شێوهو رێبازی شیرکزیه.  
 پەشتیوی شاعیر دووباره کارساتو پاپهرینه کانی کوردستان دینیتسهوه بۆ شهوهی بهراووردیان  
 بکات له گه ل نمو ترووسکهیهی خۆری که سایهتی سهروک بهسر کوردستاندا بلاوی ده کاتهوه،  
 لههه مان کاتیشدا شهوهش دوویات ده کاتهوه کهوا هه مرچی مال وێرانی و ده ربه ده روی کارساتیک  
 هه بوو بێ به نیسه بهت کوردهوه ناگاته ناستی نمو تهقه لایه میراقی سهرگی بارزانی لێوه  
 ده بیترێ بۆیه ده هو دس پاش پیلانه گلاوه کهی سهر ژبانی سهروک بهیهک پۆژ له گه ل ناوازی  
 بێ تهلو ههواله کاندانه مهی خواره وه بروسکهی دهروونی شاعیر بوو که نه ترسانمو بهوی سهری  
 شۆڕشگێڕی یهوه ده ری بری:

وو تیان وا گوندیک،

گرێ تیه بر بوو

گرێانم نه هات!

وو تیان: منالیک،

به نینه و قه مه ی دوژمن

به ی سه ر بوو

گرێانم نه هات!

به لام که وو تیان!

زاس بارزانی له دایک بووه

دانی پیاوه تی و تۆله تیک چه قین.

له چاوه کانمان،

دوو کارنزه ته قین.

بروای شاعیر وه کو ههزاره ها کور دپهروه ری تر لهسر شهوه بوو کهوا چاره نووسی شه  
 قوناغانه ی کور دایه تی و میله تهی کورد له بازووی به هێژو بیر دوور بیته سهروکه کهی دایه .. بۆیه  
 لهسر بروسکهی که ی په دهوام ده رواو ده لێ:

گرێانه که ی من،

بێ زاس له شهی

ملیۆنه هایه

گرێانه که ی من،



نه و گريانه به

يو نه و تن چرائ چاره نووسيتکه

يو چوار ميگه له ، هاهن به رده م،

لوه له ساچه به .

هه لوئستى شاعيره و خو بستنه وه به نامانچو چاره نووسى بارى نه مپوگه ي كورده واري ده گيه ني . به پرواي من ، نه م پارچه ي به تايبه تي له مپه ري شوپشگيري و تيلتيزامى شاعيره وه رسكاوه به جزيرك پاكانه ي جوى نه م دو ايده ي ده كاتوه ، هه رچهنده له وانشه نه م راستي به لاي هه ندي كسه وه به كزيه وه سه ير بكرت به لام زياتر مه شخه لي به هه وه هونه ر له وه وه يسه له راستيشدا نه م هه لوئسته ي جيگاي خزي له ناو ده رووني هه مو كورديكوه كر دو توه .

به راي خرم نه م چهنده پارچه ي نهوشاعيرانه نمونه ي شيعري شوپشگيري و نه ده بي سه نگره ن جگه له وه ي تيلتيزاميكى ته واو به مه سه له ي گه له وه له م چهنده شيعر هياندا به دي ده كرى .

هه و نامه ي كتيب

\* له روژنامه ي (برايه تي) ژماره (۵۲) ي روژي ۲۵/۵/۱۹۷۳، بلاژكراوه توه .

(۱) مبعست له شوپشي ۱۴ ي ته موزي سالي (۱۹۵۸) .

## دابە زینیکی سه رپیی

### له سه ر خه باتی نه ته وایه تی و چینایه تی ..

له ژماره ۳۵ ی رۆژنامه ی (برایه تی) تیکۆشه ردا کاک مه محمود قه ره داغی ووتاریکی به ناوی (خه باتی نه ته وایه تی و چینایه تی جوتیارانی کوردستان) بلاو کردبووه تیکرایی باسه که ی پر سوودو له جی خۆی بوو...!! له گه له ئه مه شدا هه ندی تیبینی تایبه تیم له سه ری هه یبو، پیش چاوی ده خه م و له و بره وایه ش دام که مامۆستا ئارام گرو سینگ فراوانه له م رووه...  
جاری له سه ره تاوه ئه وه ی شیاری روون کردنه وه بیت وه ک نووسه ر خۆی به جوانی باسی لێوه کردوه...

جوتیارانی کوردستان له هه وه ئه وه زه خیره و خۆراکی شۆرش و راپه رینه کانی کورد بوون و له سه ده ی نۆزه هه مه مه وه هه تاکو ئێستا ئه م راستی به یان باش ساغ کردۆته وه هه میشه قهواره و چۆنه تی بزوتنه وه ی کوردایه تی له سه ر ئه ستۆی ئه مان و چینه ره ش روو روته شۆرشگێره کانی تری کوردستان په ری سه ندووه به تایبه تی دوا به دوا یه جنگی جیهانی یه که م به هۆی به هیز بوونی گیانی نه ته وایه تی له گیتی داو له نه نجامی په ره سه ندنی رۆژنامه گه ری گیانی پارتایه تی له کوردستان داو به کار تێ کردنی راپه رینه جه ما وه ری یه که ی ۶ ی ئه یلولی ۱۹۳۰، پر به بارستایی هه لچوونیکێ فراوانی شۆرشگێرانه تاقمی رۆشنیرو چینه ئیشه که ره کانی کوردستان بۆ یه که م جار له میژووی بزوتنه وه ی کوردایه تی دا هاتته کۆری تیکۆشانه وه له باریکی وا که بووه خۆلقینه ری شل و په یی (الد والجزر) له ناستی جه ما وه ری کورده واری ئه وه ده مه دا هه ر له م رێگایه شه وه جوتیارانی کوردستان و شیاری بونه وه و سیرایه تی بزوتنه وه ی فیکری چینه گه ری یان تێ که وت...! سه باره ت به وه ی ئه م تاقه و چینه شۆرشگێرانه ی له گه له راپه رینی ئه یلول هاتنه کۆری مه یدان و ریزی هه ره پیشی کوردایه تی یه وه، په یه و نه دی یه که ی راسته و خۆ به شداریان به جوتیارانه وه هه بوو له رووی ئابووری به ره م هێتان و کۆمه لایه تی و سیاسه یه وه، ئه مه له لایه که وه... له لایه کی تریشه وه جوتیاران دوو چاری خه باتیکێ سه ختی دوو سه ر بوو بوون که هه رگیز به هه واتته هه یج کامیکیان فه رامۆش نه ده کرا.. ئه ویش خه باتی نه ته وایه تی و چینایه تی تیکرایی کۆمه لگای کوردستان بوو...! یه که مه یان دژی ده س به سه را گرتن و خۆ سه پانده ی ئه مپریالیزمی خۆین مژو داخ له دل بوو، ئه وه ی تریان دژی یاسا و نه رتتی بۆ گه نی ده ره به گایه تی بوو...!! که جوتیاران له به ر به ندو باوی رژیمی ئه ودا ره نه چو کاری رۆژانه یان

لهشیوهی باجی زهوی یانموه سه مانه کهوتبووه بهر شالوی تالانو فراندنی دهره به گه کانو دوو چاری رووتانموه و چوساندنموه ی چینه گه مری (چینایه تی) بو بوون..

جا نموهی لهم دهره فته دا گه ره کمانه!! یاساو نهریته که ی دهره به گیاهی ته نیا هه یه که بوون که بیگانه له ریگای نموهه دستیان به سهر سامان و فهری وولاتدا گرتووه نهموهی کوردی دلیری یان تووشی چوساندنموهی نهموایه تی کردوه...!!

لیزه دا نموه مان بۆ روون ده بیتموه کهوا چوساندنموه ی چینایه تی له ناو کۆمه لگای کوردستاندا خولقیتمه مری چوساندنموه ی نهموایه تی به له هه مان کاتیشدا خهباتی چینایه تی ری خۆشکمه رو دا هه یتمه مری خهباتی نهموایه تی به .. نهموونابۆ نموه شمان له بیر یچی که خهباتی نهموایه تیش پیتگیه نهمه رو زه مینه خۆشکمه مری خهباتی چینایه تی به له قۆناعی نه مری کوردایه تیدا ، به شیوه یه کی دیارتر (خهباتی چینایه تی له ژیر بارو قالبی بزگاری نهموایه تی دا) گروکلپه ده ستینی به موه نمو کاته ی مملانه ی چینایه تی (الصراع الطبقي) لیزه ده ته قیتموه...!! نموهی زیاتر روونکردنموه ی دهوئ نمو سهرچیقه ی نووسه مری بۆ چوه له کاتیکدا که ده له تی:

(له جهنگی جیهانی به ده اووه کوردستان کهوته بهر په لامارو.. هشد.. ده زگا کانی لیدانو سه مروتاندموه ی شوژشو بزوتنموه کانی کورد.. به بهی جیاوازی له نه تیوان جوتیار تیکو کاسبکار تیکو کریکار تیکو و دهره به گیتکو.. هشد.. به مریوه ته گیانی شوژشگیتان و.. هشد.. بی به مریانه دهره به گه کانی کورد.. هشد.. له بیتمه مری بزگاری.. له مردن سلیمان نه کردوه). نهمه یه باوه مری نووسه مری جا نازانم نه گه مری وایی دوژمن چۆن توانیوه ته دهستی خۆی به ره شینی له کاتیکدا بی سو دوو و جیاوازی کردن له نیوان جوتیار تیکو یان کریکارو دهره به گیتکو رقی خۆی و هساند بی...!!

نهم هه له رتستمو رتیز نه گرتنی رژی می دهره به گیاهی له لایهن دوژمنو نیمه ریالیزمه کان شتیکی سهیره له کۆمه لگایه کی وه ک نهمه...!! چونکه شتیکی نهمه اوه یه هه مریلله تیکو نه گه مری هاتو باری خۆی (ذاتی) له بار بیو له مروانگه ی چاو تی بریشی دوژمنموه به یه که چاوو بی جیاوازی کردن له مروی چینایه تی سه مری بکرت.. بی گومان نهمه یان بی مه فهری دوژمنو هاو بیرو و شیری و سه مروتی نمو میلله ته ئیسه پات ده کات..!

نه گه مری واش با ده بوو دوژمنو نیمه ریالیزمه کان نهمه یان توانیبه به سه مری شوژشه کانی کورددا زال بز وولاته که ی داگیر بکهن.. چونکه نهمه یان نموه ده گیه نیت.. کهوا به هه یچ چۆر تیکو ده سکیشو ویزان کاری خۆفرۆشان ده مری تاوانباری نه گیترا بی له میژووی بزوتنموه ی کوردایه تی دا!! له راستی دا دهره به گه خاوه ن به ره ژوه ندیبه خۆفرۆشه کان هاندهره و پالپشتی داگیر که مان بوون له کاتی کورژاندنموه کپ کردنموه ی شوژشه کاندا... نموهی به مژوری ماموستای



دوو چاری نمو سنور نه کیشانه کردووو پهرژینی چینایه تی نیوان زه حمه تکیشان و دهره به گانی به لاناوه، نه نجامی نهویه که ماموستا نمو دهره به گه یان خاوهن زهوی بهی هستی نیشتمانی و نه تموایه تی به هیزر بووه و جمورو شازاری نه تموه که می چشتموه تا لئه نه انجامدا راجله کیوه بۆ بهگری کردن و پاراستنی صافی راسته قینه می ملله ته که می و بشداری شۆرش و جمو جزلی جه ماوه ره که می کردوو همر به دهره به گنو خاوهن زهوی به که می پششوری تی ده گات.

کهچی نه مهش پیچه وانهی واقیعه مو.. چونکه نمو کسانهی هه لوتستی شۆرش گیزانه وهره گرن و رهفتاری جه ماوه ریانه دینه کایوه، له پیشهوه خویان له رهگی چینه کمانهوه دابرووو شوشتۆ تموه له ده قو نه فسیه تو سروشتی دهره به گیایه تی دابه زیون...!!! بئ گومان نمو کهسه می به گیایه تی له خۆ بورردوی جه ماوه ریانه بشداری جوولانهوه کانی زۆربه می گهل بکات تابعی دهره به گیایه تی له سر نامینه چونکه کههات نمو بهو زلی و پایهی چینایه تی خۆیهوه بشداری شۆرشیک بکات، به مسزگه ری (تاکید) له منطه له قیگی باوه ری سهوه می بیت.. نه گینا نایبانه سهرو به نیوه کری جی ده هیللی و خۆی داوتته باوهش هه لپه رستی و خیانه تموه... به دوای داوی خۆیهوو رۆژگاریش نه معیانی باش نیسیات کردوو.

دورست بوونی پارتی دیموکراتی کوردستانیش به سهرو کایه تی پیشهوا بارزانی له ناو جه رگهی ویست و شاره زوی کۆمه لگای جه ماوه می کوردستان و لئه نه نجامی پیوستی میژوو می له بار بوونی باری سیاسی کورد هاتۆ ته کایهوه، بۆ نهوه می دهره بری هست و نهستی چینه زه حمه تکیش و شۆرش گیزه کانی کوردستان بگرتته نه ستۆ یاسای دهره به گیایه تی له بنه وانهوه ریشه کیش بکاو سهر کردایه تی بزوتنه وه می نه تموایه تی کورد وهره بری و سیسته میگی تازه و سهرده می مرقایه تی له بهر رۆشنایه تی واقیعه تی فلسفه می کوردایه تی بیتته کایهوه و دهره بری چۆنه تی و راسته قینه می زۆربه می خه لک بیت و پر به ییستی هه موو لاینه کانی جوولانهوه می جه ماوه ری کورد هاری بیت. نهوه می زیاتر ده مهوئ روونی بکه سهوه بۆ ماموستا و خۆنه رانی بابه کهش راستیه کهو پشت گوئ خستی نالوی له گهل چۆنه تی باری کۆمه لگا که مان، نهویش هه موو ته قه لاول تینکۆشان و ره نجی می ملله تی بهی هوده ده بهی نه گهر زایه تی و باری ناوهوه می له بار نه بی و شجرائاتو پیداو یستی گونجاوی بۆ ته رخان نه کری بۆ به ریستو به ریچه دانهوه می لاینه نه نا هه مواره کانی ناو خۆی کۆمه ل...! همر له م راستیه سهوه پارتی پیشهرو به سهرو کایه تی بارزانی له سهره تای دامه زانده می بهوه گرنگی به م مسه له به داوه هه میسه دروشمی (یه که خستو یه کبیر کردنی) ریزه کانی ناوهوه می بووه تاوه که به هۆی نهوهوه به ره نگاری دوژمنی گهل بیت...! جا مسه له می ملله تی چینایه تی و حه تمینه تی له ناو بردنی رژی می دهره به گیایه تی هۆیه کی بنچینه می به بۆ دابین کردنی مه رامی نه تموایه تی و جۆش دانسی

خەباتی ڕزگاری نیشتمانی، سەبارەت بەو هی ناکۆکی و مەملەتە هی ناوەخۆ سەرچاوە هی پیشکەوتن و گۆڕانی کۆمەڵە... بەو ئیعتیبارە هی شێوە و سروشتی لایەنی ساردی و گەرمی مەسەلە سەرەکیەکان بەپێرەدانگی زانستیانە ڕوون دەکاتەووە لەسەر ئەم بنچینەئەشدا گۆڕان و لەباربوونی باری خۆیی کۆمەڵگای کوردیش دەبێ لەخۆیەو دەست پێ بکات، واتە لەهەوڵەو بە باری ناوەو هی یاریدە دەرو زەمینە خۆشکەری باری بابەتی (موضوعی) ایەکی بێت لەهەموو ڕوویەکی پیشکەوتن و سەرکەوتن و نازاد بووندا..! لەکاتیکیدا ئێمە هی کورد بەقۆناغی ڕزگاری نەتەوایەتی دا تی دەپەڕین.. دەبێ ڕوایان بەو بەهێز بێ کەپاک کردنەووە لەبار کردنی لایەنە خۆیەکان و لەناو بردنی دوژمنانی ناووە تەنیا هۆیەکن، بۆ پشوو کردن و پشخو خستنی ڕیزەکانی جەماوەر تاوەکو بەرپەج دانەووە بەرەنگار بوونی دوژمن و ئیمپریالیزمەکان ناسان بۆ یەکاڵا بکەتەووە.. لەبەر ڕۆشنایی ئەم راستیەو لەقۆناغی ئەم ڕۆی کوردایەتی دا زۆریە هی چینه شۆڕشگێڕەکانی کوردستان لەشۆڕشی نەپساوە هی کۆزنە دەرانە بەیەکیەو تی دەکۆشن و خەبات دەکەن لەپێناوی دەستەبەر کردنی ئامانجی تیکرایسی کەمەزگاری نەتەوایەتی و مەسەلە هی چارەنووسە. لەکاتیکیدا کەمەزگاری و جۆتیارو وورده بۆرژوازی و بۆرژوازی نیشتمانی بەیەکیەو لەبەر تیشکی ڕەوای ئامانجی ڕزگار بوون لەکۆری خەباتو بەرگری دان دژی دوژمنانی (ناوەخۆ) کەبەریتین لەدەر بەگۆخاوەن بەرژووەندییە کۆتەپەرسەکانو هەلپەرسەکان..!

دوژمنانی (دەرەوەش) کەبەریتین لەپێگانهی داخ لەدەوڵە ئیمپریالیزمی جیهانی کە دوژمنی سەرپای مەروفایەتیە.

لەکۆتاییدا بەشێوەیەکی زەق و ڕوون دەتوانین بڵێین: لەقۆناغی ئێستای بزووتمەو هی نەتەوایەتی کوردا (خەباتی چینیایەتی) یاریدە دەرو پالپشتیکی دەستەبەر کردنی ئامانجە نەتەوایەتی و چارەنووسە تیکراییەکانمانە.. ئیتر سوپاس و ڕێزمان بۆ مامۆستا.



## موچرکی راچه نین و چه ند سه رنجیک

لهم پۆژانه دا کۆمه له چوارینه که ی کاک (به کر گمردی) چاپکراو کموته بهر دهستی خوینهری کورد ده .. دیاره ههوه لین بهر هه می چاپکراویهتی! هه مرچه نده شیعری چوارین به پله ی یه که م شه قلیکی خۆمالی و ره سنی و هه نه گرتوه .. ته نه ها شه وه نه بیته شاعیرانی کورد له زوو هه که وه خهریکی شه چۆره کیش و سهروایه زو چا و لی کرد نه که شی بو وه ته شتیکی با و به تایبه تی له و چه رخانه ی نه ده بی کلاسیکی تیدا گمشی سه نلوه ..

نه له به ته شه وه ش زیاتر بو شه وه ده گم رتته وه که شیر ی چوارین بهیریکی پوختو ساکارو ناوازیکی ناسک و پهوانی ههیه .. هه مر چۆنی بیته کاکه گمردی چوه ته که وانه ی یاسای چوارینه وه، تانیستاش بۆ نه کرا و چله ی شه وه پهرژینه به ترازیته، جا له بهر شه وه بوو بیته که به هه وه ناره زووی شیعری تامه زرۆی چیتزی شه م ریچکۆ له یه یان شه وه تا تا کو نیسته به شیعری تازه ئۆخه ی نایته .. ده بیته قو لی مه سه له که له وه وه هات بیته که چیتزی شاعیره تی به وه رسکا وه فرچکی به م سه لیه یه گرتوه ... با شه مانه له شوینی خۆبان کورته تۆمارتکه بن .. شه گم به شیعره کانی دا بچینه وه مه یله گو لپۆزیه که بکینه ده سه چنه ی با به ته که مان، شه وه مان بۆ ساغ ده بیته وه که ما به ده ره جه ی یه که م وسته یه راستی و وته ی په وان بکاته پتوه ری مه به سته و تا قی کرد نه وه کانی !!

شه وه شمان له یاد بیته که کللی ده رگای بهیر کرد نه وه لیکدان شه وه ی له و با به ته هونه ریه وه خواسته تته وه که خۆی با وه ری پێ ههیه، له خۆراش شتی نه ووتوه .. با وه ری زانا و شه وه ب ناسانی کرد وه به سه ره مشق و پێ نوین که ری خۆی، وه ک خۆی گووته نی: (شه وه بی سه ره کمو توو شه وه یه به با وه ری زانیانی جیهانی نا و به رت) ) به هه قیه ته شه مه ش به س نریه تا وه که شه قلی شه وه بی سه ره کمو توو باری خۆی وه ری گرت! چونکه شه وه بی ره سه ن شه وه یه له نا و چه رگه ی جه ما وه ری زه حمه تکی شه وه هه له بقو لی و ده نگ ی شه وان ده ره برت، پوخته که ش به با وه ری بلیمه ته و زانیانی به ره ی مه یله تته وه مشته مال بکریته، تانه و یاده یه ی شه وه ی ته ی رایسیرت چه کی خه با تی په نه چه ره ان له دزی بیگاری و چه وساند نه وه کۆ نه په رستی! .. هه لۆسته یکی دیار و راست و بزوتنه به په ر خستیته و شتی شه زه لی و با وه ری مه تافیزیکی پێ شیل بکات .. وه ک شه م که پله یه ی:



جەماغەتى كورد ھېتدە كۆلەۋارە

تېستاش لاي واىە نەم زەۋىي و زارە

ھەمەۋىي سەرەپا لە لاي خوداۋە . . .

لەسەر ناغاۋ مېر تاپۆ كراۋە . . . (۷ل)

نەمە جورئەتتىكى ئىنسانىۋ ھەمپەدرستىيە ۋەكو شاعىرئىكى بەرەى مىللەت و تراۋە كۆرتو زنجىرى مەىنىنى فىكىرى بەھزۆنئىۋ . . ئەۋەشى راگەيانلۋوۋە كەتەۋژمى گۆرانو سوۋانەۋى ياساكانى سروشت ۋەستانى بۆ نىرەۋ دەستەبەرى ئاۋاتى مۆڧقە! . لەچۋارىنىتىكى دىكەى بەپىتچەۋانەى ئەۋ پەندەبەى دەلئىت: (پىرىۋ چۋونە بەر ھەمورىيان تەگۋوتە). لەلەيەكى ترو دىۋىتىكى راستەقىنە تر بۆ مەسەلەكە ھاتۋوۋە مەبەستەكەى پىنكاۋە . . خۆ راستىشە ئەم پەندەۋ زۆر شتى لەم جۆرە مادام شىرئەۋارو مىراتى جىماۋى ۋەختى دەرەبەگايەتەن ئەلەپتە راستو رەپ ۋەگۆر بىر كۋرئەۋە ھەلۋىستى ئەم زەمانەدا دىتەۋەۋە ئاشكراشە كەئەم سەردەمەيش دەمى راپەرىۋ ھوشيار بوۋنەۋەى كۆمەلە ۋەختى ئەۋە نەماۋە كەسىتك پىرى يا كەم ھىزى يانەفەس بەرزى ياپەك كەۋتەنى بەيەكجارى نەتە بەرداۋ دەست ۋەئەزۆزى بىتت، (مادەم ژىن راناۋەستىۋ بەرزترىن سەرمایەش ئىنسان خۆبەتى). كەۋابوۋ ئەۋ كەرستەى ھەمەيشە لەئارادايە دەبىت چەكتو زەخىرەى بىرو كۋدەۋە بەرھەمى كۆمەل بىتت:

(جەنەى شانازىيە بە كىتك بە پىرى

بىتۋانىتت بىتت بۆ بەر ھەمورى

چۋنكە ھە تاكو ھەردن كۋرئە . . .

ژىن بە تەمەلەى ساناي ھەردنە . . . (۸ل)

ۋەنەبىت مەن ۋەكو خۆتەرو شىعر دۆستىتك . . لەپروۋى شىكلو ناۋەرۆكەۋە مەسەلەكە بەسەر بەك دادەمەۋە كەلەبەرو بۆشايەكانى بشارمەۋە. ۋەكو ئوئ خوازىتك ھەر چەندە ھەمەۋ شىتىكى كۆن رەڧز ناكەمەۋە بەلام كەۋو بېزۆنئىگ كۋرئەى كەلئوۋوۋو سامانى نەتەۋايەتى بەشىتىكى پىتۋىست دەزانەۋ بۆ جيا كۋرئەۋەى بەرھەمى بەكەلكو زىنلۋو لەھى كۆزۋە مردوۋ . . . كورئو دوور نەچىن واى دەبىنم كە دەبىت ئوئ بوۋنەۋەى ئەدەب لەسەر شانو لوتكەى قۆز باغى بەر لەخۆى داپرئۆزىۋ دەست پى بىكات، ئەلقە رىزى تەۋاكەرى بىتت، ئەدەبىتك بىتت دوتىۋ ئەمپۆۋ سەبەى بەيەكەۋە بېسەتتەۋە! . . ھەر چەندە ناتوانىن مۆرى (لېكۆلېنەۋەى ئەدەبى) لەباسەكەمان ھەلسۋىن . . ديارە لېكۆلېنەۋە دەرفەتتىكى زۆر ترو يەكجار بەرفرەى گەرەكە . . بەلام ئەۋەش ئەۋە ناگەمەنەت . . راستو رەپ خۆ لەھەمەۋ زەقەكارى ئاۋەزۋو بوۋنەۋەى بەك لاپدەين . . بۆ نەۋوۋنە لەۋ دوو دىرەى خۋارەۋە:

نهم بیستوو هه هوراز به بن نشیو بن

زه مین بن ده ریاو بن فاکو کیتوبین ل (۱۰)

کزیو گرژ بوونوهیه کی بی نا کامی تیدایه .. ملبین و ویک هاتنوهی بیر لیکدانوهه کی ناشکرایه! راسته زور نشیوی دوی هوراز هیه، جالبهر سروشتی جوغرافی بیت یا سروشتی گورانو ژبانی کۆمهل .. نهوندهی (بیرو هۆش) وورد بوونوهو تیفیکرین بری ده کات ههق وایه بهلانی کهم شو راستیه بزانیین که هه تمیهتی گورانو پیتشکوتنی دیارده ئابوریو کۆمه لایه تیه کازو وه چهر خاندنی نا کزکی و زورانبازی ناو جهرگهی کۆمهل بۆ سوودو سهرکوتنی بهرهی ههقه مرست گومانی تیدانی یهو نشیتوو غلزل بوونوهوش به داوه نیه، راسته له رینگای بزوتنوهو خهباتی میله تاندا کارساتو داشکانو هه له بزینتوهو دامرکاندنوهو سارد بوونوهو ده بیت، به لام نه مانه هه سووی وه ختینو له هه مان کاتیشدا ده بنه هه وینو خوراکی راست بوونوهو کاری داها توویان..! زور هورازو بهرزایی سروشتی جوغرافیش هه ن که راسته موخۆ به ته خته سانیککی پازو بهرینو بی نشیو دوی دیت .. نهونده ماوه بلیین: ده بیت شاعیر مه بهستی لهو نشیو بوونوهی هه مان رینگاو هورازی سهرکوتنه کی نه بیت! نه له به ته نه گهر واییت، بهیویو نیموی سیره گرته کی سهره و ژیره و نیشانه کی نه پیتکاوه .. به پیتی نه میان ده بیت هه موو سهرکوتنیک دابزینو هه موو بهرزی یه ک هاتنه خواروهی هه بیت .. که نه مدش مه حاله ..! دوا قوناخی تیکۆشانی مرۆفایه تی .. ناخیرین هورازی بهرده می ههنگاوه کانیسه تی!! تا نا کزکی چنوساندنوه بن بر ده کرتو هیچ لیژایی و نشیویشی به داوه نیه!

تا نارقهی بهنج به قور نه پیتین

تامس ماندوو بوون به دل نه چیتزی

بیر هه لکه نی به نووکس ده زوو

ده ست نا که یته مل بووکس نارزه وو (ل ۱۴)

هه ره نجدانو شه که تو هه ولدانیککی، زارو ده روونو بیرو کرده وی له سهرچاوهیه کی مرۆفانوه هه لقولا بیت زه مینه کهی خۆشکرا بن! دیاره وورده کاری و پشوو درتژیو نارامگری لی وه کار هاتره بهری نهم ماندوو بونهش ناواتیککی ره وانو پیرژه ..

له جۆگه به کس لا وازم پرسس

نه زادت چیه و اتینس و برسس

وو تنی زین به که بووم ناودارو که وره



له خۆبایی بوون بردمى بهم چه وره. (١٧)

وهستاكارى پهنا بردنه بهر سامانى زیندووی نهتموایهتی له تاقی کردنهوی ئه دهه بیدا .. جگه لهوهی واتهی بۆ چروونه کهى بههیز دهکات لههه مان کاتیشدا هیزو پیتزکی پر شهنگو سهرنجیش دهکاته بهر دیوه هونهری یه کهى .. لهم دێزانهی سهروه کار لهوشه چنینهو پرسته هۆنیتوه ترازوهو له شیعری ساکاری تیره پراندووه ، ناکاره هونهری یه کهى له دهه ریای په نلو قسهی نهسته و پوهانوه هه له پیتاوه !! (هه مهرو شتی که له نهستووری ، نهستووریش لهوه ختی بۆ ساکی نهنجامی تیجروونه !! نافرته نیوهی کۆمه له) ... ناکامی به ختمه وری دوو رۆژی کۆمه لگا بهم ههقیقه توه بهنده .. سهربهستی یه کسانى نافرته له گه ل پیاو دا .. بووه به روانگهی تۆ پراوانیرو باوه ری شاعیر :-

چه پله چۆن ته نها به تاکه دهستن

لین نادریتن بۆ هیه چه به سنن

کۆمه لیش ناوا ناکه و ته قۆش ..

هه تا نیرو من بۆس تن نه کۆش (١٩)

لهوانیه هه بیته لای وایته رهنگو وینهی دۆو دیزی شیعره بهرزه کهى (بۆی کهس) ی نه مر (داری نازادی) پتوه دیاره:

نیرو من ههردوو به جووته بۆ و ته من هه ولس نه چۆن ..

دوو ره ده رجوونی له دیلی ، مه ل به باله ن نافرته ..

هه ولس راستی ههردوو ل ، نامانجی مه لته سه ره نا ..

چونکه مه معلومه به یه که دهست چه پله قهت لین نادرین .

ئه گهر کۆمه لی دوینی کهى بۆی کهسو شاعیرێکی ئیستا که گۆرانیکی بنه ره تی به سهردا نههاتیته ! ده رهق به نافرته تو نازاد بوونی .. نه له به ته هه مان ژارو نازاری ئهوسا که لهو چه له ی ژبانی خۆشمانا سه ره له داتوه با نه خیتکه ئه هره ن تریش بیته ! زۆر سهرو شتیه بیه کردنهوی گه نهجیکى ئه مه رۆ که باوه ری مرۆ فیکى وه کو بۆی کهس کاری تۆی کرد بۆی ! مافی نافرته تو هوشیار بوونهوی کۆمه له خۆیه وه یاسای جیهانی ئیستسانیهت دهسته بهری کردوه !

هه رچۆنی بیته ئه م کۆمه له چوارینه دهنگو رهنگیکى وه ختی خۆی هه یه وو .. شاعیره لاسه رکهوتوه لهوهی خه یامانهو له بهرگۆ پۆسا کینکی خۆمالی یانه وه بیه ره قه لسه فه ی ئه م سهرده مه بگه یه نیتته گوێی خۆی نه ره کهى ، دیسانوه ئه وه ش دوویات ده که مه وه که له م جۆره



شيعه‌رانه مه‌ترسو و شکی تێدانیه که چه‌ند شاعير وه‌کو يه‌ک بۆ مه‌به‌ستێک بچن.. ئه‌مه شتێکی واقيعی و به‌ديهيه، پێک به‌نده به‌ترکی و له‌یه‌که‌چوونی ئیحساسو سه‌لیقه‌و ژان و سه‌رچاوه‌ی بېرکه‌ر ده‌وه‌و بارو سه‌روه‌ختی ژيانيان! ئیتر سه‌رکه‌وتن بۆ کاک به‌که‌وه‌مه‌وه‌و نه‌وانه‌ی قه‌دری ووشه‌يان لا به‌ترخه.

هه‌و نامه‌ی کتێب

\* له‌ژماره (٣١٦) ی ١٩٧٦/٥/٦ ی رۆژنامه‌ی هاوکاری، به‌ناوی (انور نجم الدین) بلازکراوه‌ته‌وه... ته‌م ژماره‌یه به‌هه‌له‌ نووسراوه ١٩٧٦/٦/٦... بۆ دنیایا یونیش له‌وه‌ی (انور نجم الدین)، کاردۆ گهلالی‌یه، نه‌وته‌ا کاک (به‌که‌ر گه‌ردی) له‌ژماره (٣١٩) ی ١٩٧٦/٥/٢٧ ی هه‌مان رۆژنامه‌دا له‌لایه‌ره‌ چواردا، له‌وێر ناوونیشانی (سه‌رتجی له‌موچرکی راجه‌نین و چه‌ند سه‌رتجیک) دا به‌م شێوه‌یه وه‌لامی (انور نجم الدین) ده‌داته‌وه‌و ده‌لی؛ پێشه‌کی له‌ناخی ده‌روونه‌ه سه‌یاسیکی ناگه‌رتی ته‌و (کاردۆ گهلالی) یه‌ ده‌که‌م که‌له‌لایه‌ره‌ چواری ژماره (٣١٦) ی ته‌م رۆژنامه‌ خۆشه‌ویسته‌دا چه‌ند ووشه‌یه‌کی به‌ناوی (موچکی راجه‌نین و چه‌ند سه‌رتجیک بلازکراوه‌ته‌وه‌و هیوادارم ته‌م براهه‌ هونهرمه‌نده‌نه‌ ده‌ست نوێزی ته‌ده‌ب هه‌له‌گه‌رتو ئینجا سه‌ر له‌هونهر ده‌ست به‌داته‌وه‌ [موچرکی راجه‌نین]... ته‌ا). بێجگه‌ له‌وه‌ش نوسلویی نووسینه‌که‌ هی کاردۆ گهلالی‌یه...

## رنگه وت و وه دهنگ هاتينگ

کتيوتکه می (رنگه وت له تاي ته رازووی ژيربيدا) نووسینی محمه دهی مهلا سالی شاره زووری و بلاو کراوهی کۆری زانیاری کورد، رهنگ بیت ئی وا ههبن لایه نگیری خۆ له دهنگ نه هاتنی بن.. بهو به لگه می بابه ته که بهوتته می ته می ناخه لیتوهی زستان له گه ل بهرز بوونه بهی نامتیری خۆر ده روتتموه، خۆشیم له هه مهول که ره تی سه رنج دانه کم نهو پایم هه بو! به لام دوا قه ناعتم هاته سه ر شهوی لی یی به دهنگ بیتم، نهک له بهر شهوی رای خۆی ده رپیره چونکه نه مهیان هه قینگی رهوای خۆشه تی، به لام له بهر شهوی چرنوکی له مه سه له می کی عیلمی ساغ کراوه گیر کردوه بهی وهی تخووبینک بۆ ووته کانی بکیشیت!

ناچارم نه م ده رفه ته له دهس نه ده م.. هه رچه نه ده له وهش دل نیام که رای که ی له که وانیه ی بییری ته سکی خۆی هاو بی ره کانی تی بهر نا کات، لیتشم سه رگه ره نیاز ته کی تای به ته ی پالی پیتوه ناوه ته گه ر نا له هیشکی بیاری شه م په نه جه ده سه کرده م تیره نه ده دا! بهر له وهی هه نه ده وورده وه لامی نووسینه که ی به ده سه وه چه ز ده که م هه نه دی سه رو سه رآخ له مه ر نیازو چه سد ی ده رپیره که ی به رووی خۆیدا به ده سه وه!..

هه ر یا ده رپیرینیک چه ره دافع مه به سته ی خۆی هه مه شه نه جام ته کی دیاری کراویشی له دوا وهیه .. هه یچ شه نه جام ته کیش بهی هۆو سه بهاره ت هه لو سه رجی ده سه بهر کردنی نا ره خسه تی، هۆو سه بهاره ته که ش یا ره وایانیش نا ره ووا ده بیت! شه سه بهاره ته تانه ی به نا هه قی شیرازه ی ماف و هه قه برسته ی ده تر از تیره به هه وانته به گۆ سه برسته ی خه لکه وه را ده چن، نا ره وانو شایه نی به ره یه چ دانوه ن... هه مۆسه تا له مه ر را ده رپیره که ی که یقی خۆشه تی به قه ده شه ونده ی تیه مه مانانیش سه برسته یین! ده مه یینتیه وه به یین دیاره چه رنووک تیره دران و دیوه نه زۆکو نی فلیجه که ی پیتچه وانیه ی زانسه لۆژیکو ماری قه ته مه مانه یۆو نه مانه یۆ له لایه من به ره یه کی فره وانسی کۆمه له وه ره فز ده کرتتموه. هه نیش وه کو با بایه کی شه م سه رده مه رای خۆم دینه گۆریۆو له هه وه له وه شه ونده به خردی خۆ ده لیم داخوا چ شه تیک پالی پیتوه ناوه تا شه م پلاره زه بر دووه ی به او تیره! له وه خه تیکنا هه مه رو مرقینگی هه قه برسته ی پیتشه کو ترو خواز با وه ریان وایه که تایشی نیسه لام له هه وه لی پهیدا بووتتموه بۆ چاکه خۆشی شه م سه رده مه هاترو وه له گه ل خۆیدا کۆمه لیک یاسا و داب و نه ریتی به یه ی پیتوستی بهاری کۆمه لایه ته یۆ نا بوری شه م وه خه میه دا هه تاره، شه نه جا چ پیتوست ده کات نا کۆکیه کی شه وها تیره دژوار بهر به ره للا بکرتت: شه وه ش قه یتا که نازام له ریتی چی که م مملانه ی نیوان (ماده ته و هه سه لیه ت) که مه راتیک ی چه ماوی بۆ نایانه م پشه و پشت شه وه ی مرقۆ هاتۆته خوازی، بۆ ده بیت زگماکیه که ی به م ره په یۆ زه قیه



له قه پرغهی نیسلام شه تهک بدرت، ئەم هه لسو کومته ته نهها بۆ شتی که بیته بۆ نهوهیه کۆمه لانی خه لک ههنگزته یه کتریو بهشتی لابه لا خه ریکومه بن.. تاوه کو له مه سه له سه ره کهیه که دا بخزین.. ده بیته ناگای له وه نه ما بیته نهوهی ئەم سه رده مه چاویان له هه لو مه ر جیکی وادا هه له یته یه وه هه رگیزاو هه رگیز راستی وون ناکن و به ئاسانیش ره شو سه پی لیته که ده که نه وه .. گۆیه نووسه ری کتیبۆلکه به م گه زو جاوه ی به گز تیبۆزی مه ترالیزمی دادیته وه وه به زۆره ملی ده یه موت سه رنجی ژیریو نایدیالی خۆی به گۆی نه وه ی ئەم سه رده مه ی کوردستان دا به چرپیتی! هاتوه نه وه سه له میتی که ره ته کهوت پتویستی وه کو دیارده یه کی مه ترالیزمی چ په یوه نه دی په کیان به هینانه کایه و گۆرینیو باسه کانی گه ر دو نه وه نه یه ..

لیته دا من ناموئ بلیم بۆ وای ووتوه، نه وه نه ده هیه ده بیته مرۆی خاوه ن باوه ر به جو رته ته وه به ره نگاری ئەم جو ره راو تواجانه بیته وه که به نه زانی قودسیه تی راستی ده شه یوتن.. ئەم وتووێزه ی مه لای شه ره زوری دا به زینتیکی چاتری ده ویست به لام کوا؟ نه نه وه ده رگایه مان بۆ له سه ر پشت و نه وه نه تی نه وه ش له ئارادایه .. کیشه ی په یدا بوون و ره وتی یاساکانی سه ر وشت و ئاسان نه یه! هه ر چه نه ده ئەم سه ر و سه رتیکی گه شته پر له گو مانه که ی ده که وه چه ند سه رنجیکی تیژی خۆم داوتۆمه لادیو لکی باسه که وه به و ئومیده ی به نه وان و هه قیقه ته که ی به هاریکاری خیر خویانی تره وه ره وون بیته وه ..

### سه ر نه چه کان:

۱- له لاپه ره ی ده یه می کتیبه که یدا ده لیت: (نایین و به ره وه ری نایین له کاتیکومه هاتوه که نه سه رمایه داری هه بووه نه ده ره به گه نه خاوه ن دارایی، نایین هه ر له یه که مه ی قوناخی کۆمه لایه تی ئاده مه یزاده وه بووه، په ش نه وه ی چینه یه تی له نیو ئاده مه یزادا بوو بیته، وا به زانم میژوویش لایه نی من ده گرت، ئه شته ش وا بلیمه ی سه رمایه داری خه ریکه له جیهاندا داده مرکتیت و که چی نایین هه ره وه کو خۆی ماوه شه رکی سه رشانی خۆی له ناو گه لی بۆ چینه یه تی به چی دیتی..) کورت و کرمانجی دانه ری کتیبه که گۆیه ده وتا بیته به هه وه نه باوه ره مه یسالیه که ی به سه ر خۆنه ری ساده و ساویلکه ی کوردیه وه دا به رت؟! ناگای له وه نه یه نه وه ی نه مرۆ به ته ره زیته بیر ده که نه وه ته گه ره ی وا په ی یان بۆ نه باتو ئیدی نه وه ی شه وه شیان بۆ هه لکه وتوه شه ی هه قیقه ی له به ر جاو له نه نه فسانه و غه یبیا ته وه جو دا بکه نه وه .. ئه شته ش سه رده می سه رکه وتنی هه قیقه ته و سه شیا لیزمی عیلمی یه .. ئه نجا ده مه وئ به م به را ژله یه ش بلیم ته نه ها به به لگه نه وه بۆ بنیته وه داخوا چ مرۆیه کی سه ر به رتبه یازی مه ترالیزمی دیالیکتیکی باسی نه وه ی کردوه که وا نایین له سه رده می کۆلۆنیالی و سه رمایه داری هاتۆته



کایهوه لوهک تیشکی رۆژ نهم راستی بهش له بهرچاوه که نایین بهر له پیدای بوونی نهم دوو قوناخهش همر هه بووه ئیدی هه برونه که شتی نشتیکی جاویدانیهوه نه لهیه کهم ههنگاوی مرۆقی شه سه ری هه لداوه ... (بهو شکلهی نهم باوه ری پێ بهتی). به لکو نایین وه کو دیاره یه کهی کۆمه لایه تی و له نهجای بارتکی نابوو ری و کۆمه لایه تی دیارو له کۆمه لگایه کی فره چیندا سه ری هه لداوه و له ناو بیرو دهر وونی خه لکیه وه چه قیله ی داوه .. ناوه به ناوه ناکارو مه فهومه که ی گۆراوه و شتی تازهی به سه ردا هاتوه .. ههر گۆرینیکی تازهی له هه مبه ری یه کیکی دیکه ی خه رافی و کۆنتری پیدای بووه .. نایین له سه رده می به ندی و کۆریله تی سه ری هه لداوه نه له به ته له قوناخی دهر به گایه تی و سه رمایه داریش .. ته رزیکی تری نوانلوهوه .. نهمه ش ساغکراوه ته وه که هه یچ له م قوناخه باسکراوانه بێ مملاته ی چینه یه تی و به یه کا هاتنی زۆ دارو زۆر لیکراو هه رته و سه رده می خۆی به ری نه کردوه ! به لکو گۆرانی قوناخیک بۆ نهمه که ی دیکه نهم هه قیقه ته ی لێ هاتۆته دی. داخوا جگه له مامۆستا و ولدا شه کانی کێ هه یه باوه ری و ابیت نایین له ناو گه لی بێ چینه یه تی نه رکی خۆی به جێ دێنی و دوا ی هه ره س هینانی سه رمایه داریش ههر به جاویدانی ده مینێته وه ! وا دیاره نهم قسه یه ی عوممه ری خه تابی نه بیستوه که له سه ره وه ختی تین سه ندنی ئیسه لاله تیدا ووتی: (چۆن جۆره که سانیک ده چه وسیننمه وه که به سه ره به ستی له دایک بوینه). پێی ناوی درێزه به م سه رنه جم به دم چونکی به مسۆگه ری ده زانم مامۆستا له مه سه له ی چینه یه تی فری ئێ نه گه یشتوو ! نه دی کێ بیستویه مرۆیه کی مه ترالیزمی ووتی: (نایین نه ندیشه یه که ده وله مه تدان دایان هیناوه) به روا نا که م که سیک هه بیته قسه ی وا رووتو بێ به لگه بکریته!

۲- ریکموت له ته رازووی مه ترالیزمی دیالکتیکی دا شوێن و پایه رۆلینکی گرنگی هه یه وه راسته وخۆ له گه ل پێویستی (الضرورة) ناوه نینکی ماددی ده یان به ستیته وه به لکو ریکموت له وه ختی گۆرانه کانی مادده و دوا پله ی بایه خو نه خداری خۆی ده گه یه نیتشه که وانه ی پێویست هه میسان ناکارو سه مای پێویستی گه لی جار له ریکموت سه رایی ده دات ...

جاری واش هه یه ره وتی ریکموت له زه ره وره تدا ده گیرسیته وه، وه که ماکس ده لیت: (نهم شته میه ی پێویسته که ی مسۆگه رو نا شکرا بیت له چه ند ریکه وتیکی رووت پێک دیت، نهمه یه ش که پێی ده گوتریت ریکموت ته نها ناکاریکه پێویستی له پنا ده شرتته وه). مامۆستا زۆر خراب ره ت بر دووه مه زه نده که ت له وه کورتی کردوه که (ریکموت) به وشکو هه وه ته بزانیته و گۆیه بێ هۆ له هیکه وه بیته گۆری! نه خێر ریکموت سه باره ت هه لو مه رچی ماددی خۆی هه میو (مردنی ناسایی به زۆری له بهر پیری و نه خۆشی کو شته ده رو ده دات) نه مه شتیکی ناچاره ده بیته نه نجامه که ی به م پێ به پروات ...! به لام مردنی کرێکاریک به هۆی به ربوونه وه ی

لەخانۆوه کی چەند نەژۆمی لەموهختی کارکردنیدا رێکۆتو، چونکه کۆمهڵێک هەلو مەرچ سەبارەتی بۆ پەیدا بوون بێ وهی بەر لەبەرسەرھاتە که پەمی پێ بردرا بێت، یا گریمان پیرۆت یا باپیرێک ناکاو لەشەقامه رێ یەک کۆتە ماشیتێکموه مرد نەمەیش هەر رێکۆتە نەک قەزاو قەدەر، نەلەبەتە بۆ نەنجامی ئەم رووداوە کۆمهڵێک (بارو کاتو شوێنۆ سەبارەت) رێکۆتوو، لەوانە ناچاری چوونە دەرۆی بۆ دابین کردنی ئاتاج یاھمو سێکی تایبەتی خۆی یەک بوونی کاتو شوێنۆ بێ باکی شوێنۆ کەمتەرخەمی زەلامە مردووہ کە... هۆی سەرەکی رووداوہ کەمۆ نەلەبەتە نەنجامە کەش بەر لە روودانی نەزانراوہ.. ئەو رێکۆتەییە ئەم براہە باسی لێوہ دەکات فری بەسەر رێکۆتی (مەتریالیزی دیالیکتیکی) ایسۆہ نێرە! برۆاش ناکەم هیچ کەسێکی پێشکۆتووخوازیش بەم جۆرە رێکۆتی ناسی بێت. (ئەو دیوانە شیعریە گۆیە بە رێکۆت لەنەنجامی بوومە لەرزە چاپ دەبێت) نەسلۆ پشٹیوانێکی زانستی نێرەو هەرگیز ئەم جۆرە نەفسانەو ناماقولەش لەمەودای (رێکۆت) جێی ناییتموہ...

دەبەیت بەمە ناوہنی رادەوی دروست بوونی کەمۆ دیوانە کە بەراوورد بکات، بەلام پێوانە کە نەک هەر لەنگە بەکو ناسناو رێسمانن!..

۳- لەشوێنێک دانەری کتیب پشت بە تێبووری داریۆنی لەمەر پەیدا بوونۆ گەشە کردنموہ دەبەستیتو کەچی لە شوێنێکی ترۆه رایە کەمی خۆی هەلدەو شیتیتموہ دەیداتموہ پاش!

کە دەلێت: (رێکۆت بۆ ئادەمیزاد دەست نادات، بەلکو بۆ ئەوانە دەست دەدات کەخۆیان بەبەچکەمی مەیموونۆ چەقەل دەزانن). گۆیە دەبێت ئەوێ باوہری بە رێبازی گەشە کردنۆ پێشکۆتونی ئەوہ دواي ئەوێ مەتریالیزموہ هەبێت دەبێت ئادەمیزاد نەبێت!! کاکم ناگای لەخۆ نێرە وا خەریکە لەناو گۆمی بۆگمو پەنگ خوارووی فکەرە کۆنەپەرستە کەمی دەخنکیت، خنکانە کەش حوکمی مێژووی پێشکۆتۆ زانستۆ مادەتە هێتێک نێرە خۆی لەبەر بگرتتو قوتاری بکات! زۆر چاک دەزانم ئەو رایەمی مامۆستا بەپێچموانموہ تەنھا دەنگی دانەری ئەو دوو سەرچاوہ گرمان لێکراوہ کەسوودی لێ وەرگرتووہو نەشی وێراوہ نای بێتێ چونکە هەموو کەسێک دەزانیت رایەکانی سەید قوتبی میسری لەگەل باوہری ئیسلام لێک دوورنۆ خزمەتی چی دەکاتو هەر بۆیەش لەزۆریە وولاتە عەرەبیەکان قاجاغە!!

کورتە مەبەستۆ راستۆ پەسەنی مەتریالیزی دیالیکتیکی و مێژووسی و بنچینەکانیان باوہری (مارکس- لەنینی) بەبەلگمو زانست پاکانەمی کردوونۆ ساغی کردوونەتموہ.. لەوہدا تەماوہ بە باوہری پووجۆ رزۆ بەری لێ بگیرت..

زۆر شتم لەباردا مابوو رایەکانی مەلای شارەزووری پێ رەت بکەمەوہ بەلام لەبەر هەندێ سەبارەتی وەختی باری نەمرۆکەمی کۆمەڵی کوردەواری نەموست تەشەنە بە بگرەو بەردە کە بەم.



## هه نلدق وورده گازاند هی تر..!

۱- ههقیقه تیکی دیکهش لههق کوپی زانیاری کورد تۆمار ده که چو بهو پی یه مافی نهوم ههیه لی یان بیرسم داخوا له ریزی چی هانی نهم جۆره شته ده ده تو به خیتو کردنی کرمی نهو نا کوکیه وزیفه نوهرکی نهم ده زگا رۆشنییری و عیلمی یه نیه لیره دا مه بهستم داشکانهوی نیه، چونکه من وه کو هه موو خوئنده وار تیکی ره سنی (کۆری) به ده سکموئی خه باتی میللهت ده زانو نه لیه ته به چاو تیکی کراوه گیان تیکی له خۆ بووردوو ههش ده تۆرمه به ره مه کانی به لام کوا!؟

کهنگین نهم ته رزه بابته له نامانچو به نامه کانی کۆره! نیستاکه له هه موو کاتیک زیاتر خه لکی به چاو تیکی بهر رو نهوه ده تۆرنه به ره مه کانی له مهر (مه تۆوی کوردستانو زیندوو کردنهوی نه ده بهو که له پووری نه ته وایه تیو زمانی کوردی بهوه) ره چاو ده کمن، به شتیکی سته می ده زانم نهم پر گومانه به ته تۆزیو خورسی سه ره رای لاپر سهنگی نه گونجانی له گهل واقعی ته مه رۆکه باو تۆته بهر ده ستیان! بهوه پر سیاری تیکی چکر لانه دیته پی شهوه ده بیته نهم به ره مه می کۆلکه خوئنده وار تیکی وا چ به یه ندی یه کی به نه کادیمیهی زانستی کوردانهوه هه بیته؟ کۆری زانیاری کورد وه کو ده سکمو تیکی میلی ده بیته له قازانچو به رۆه وندی زۆریه کۆمه لانی خه لکه وه به کار به رۆیو نایته بو خاتری هه ندی تهغدیرو رازی بوونی کسان تیک لایه تیکی فرهانی کۆمه ل به ریته بهر چه قۆو ده ست تیه زدانو هیرشی به رته سهر...

له وه ختی کدا نه سپی نهم گله یه م تاو ده ده م، به پیویستی ده زانم نهم ده زگا نه کار دیمیه پشتگیری لی بکرت به به ره مه می ره من بارو بوو بکرت!

به لام هه رگیز نهم رایه شم پاکانهی نهوه ناداته دهس چاو پۆشی له کاره خرابو سه لیه کانی بکرت، به رۆه وندی کۆر له وه دایه نه شیش به سووتینی نه که باب!

بوچی بکرتنه بتکهی په خشو بلاو که ره وه یه کی فیکره یه کی دیارو تهسکی تا قمیک له هه مبهرو دژی به ره یه کی تری نه ته وه!!

۲- هه قیشه مه یلهو گازاند هیه کیش له مامۆستا (دیلان)ی شاعیر بکه م.. چونکه نهو پی شه کی کتبه که ی نووسیوه وه به به رۆو بالای فله سه فه که ی هه لداوه نه لیه ته نه مه ییش ته زکیه کردنه!!

تۆ بلتی نهمه هه لوئستی شاعیری شیعی (ره ز) بی..

\* له گۆناری (رۆژی کوردستان) ژماره (۴۷-۴۸)، ۱۹۷۷، لاپره ۵۷-۶۰ بلاو کراره ته وه.



## چه ند سه رنجیگ

### دهرباره ی میژووی کومه لگای کشتوکالی

وهه بنجی ئهم شکلو سیمایه ی ئه مرۆی کۆمه لگای مرۆف خۆی تیدا وهه رناوه، ریکه وتیتکی پروت بئ! یا له هیکو پرتکمه هاتبیتته گۆرئ! ئهو راستیه ی زانست ساغی کردۆتسه له مهر ره چه له کتو بنچینه ی گۆرانه کانی سروشتو نه شو نما کردنی کۆمه لگای مرۆف، ئه وه یه که مره وه ی میژوو به ناچاره به یه ی ئوسلو یاسا کانی گۆرانو پیشکوتن له کۆتسه بۆ شه مرۆ وه چه خاوه ی پئ به ی قۆناغه کانی بریه، هه مر قۆناغه مرۆکتو رۆو ره سهو سهو سهو کۆتیکه دیاری هه به وه، به جۆرتکی تایبه ته کاری کردۆته سه رباری بۆتویه گۆره رانی ئاده میزاد. وهختیکه باو باپیرو ره چه له کی ئیمه مانان له گه ل گیان له بهری ئاسایی به هۆی ژیره وه هۆشه ندیه وه، خۆیان هه لاوتردوه! نه مهش له رتگای کارکردنی به مرده واپ ره نجی به ره هه هینی مرۆف مه یسه ر به وه! ته نانه ت (جهشکوه بیر) ئاده میزادی ئه مرۆش، ریکو ره وان به ر نه نجایه ملیژنه ها سالی تیکۆشازو کاری به ره هه هینی ئاده میزاد. له مه وه ده گه ینه ئهو راستیه ی که (کارکردن) به دوا ی قووتو خۆراکتو بۆتوی کۆمه لگای مرۆفی له قۆناغه یکه وه بۆ قۆناغیکه تر وه چه رخانه وه. ئه وه تا زانست ساغی کردۆتسه که میژووی کۆمه لگا، قۆناغه کانی وشێ کردن- (التقاط) و راو کردنو کشتوکالی به رایه و ئازه لداره ی کشتوکالی گه شه کردوو تا ده گاته پیشه سازی و بازرگانی سه ره بستی به خۆی بینه وه، نه نجا توانیه خۆی له که ناری شارستانیه ی بگیری سینه تبه وه، به لکو له سه رده ی کۆله ته به ره و فیدو الیزمی له که پیتالیزمه وهش بۆ سه سیالیزمی بازره قه ی داوه هه مه وانیه به سه ر کردۆتبه. دیاره هه ره که له قۆناغه باسکراوانهش سیماو ره و کارو ناوه رۆکتو ته رزه گۆره رانیکه بابه ته ئاده میزاد به وه. به ر نه نجایه ئهم دیباچه کورتیلیدم ته نها بۆ والا کردنه وه ی ده رازه ی ئهو قۆناغ سه ر وهختانه یه که مرۆف تیا یا له ناکامی به رد هه واپ ناچاره گۆره ران پیشه ی کشتوکالی دۆزیوه تبه وه، هۆگرو عمودالی زه وه ی زاره به رووم و کیتلانو دانموتله و دروینو بژار کردن به وه. بۆ ئه مه ته گه ر به مانمۆی له به راری کشتوکالی به وه، خۆمان له میژووی کۆمه لگا به یه ن، ده به ی له سه ره تا وه سه ی سه رده ی ستوردار بۆ وورد بوونه وه توژینه وه که مان دابنیه ی! چونکه کشتوکال سه ی گۆرانی سه ره کی و بنچینه ی به سه ر داها تبه وه له رووی تفاقو ئامراز به کار هیتان، ده تانه ی به م جۆره کورته ی خواره وه، له سه ی قۆناغی گه شه کردنی بلوئین:

## ۱- کۆمه لگا کشتوکالی به رایێ

سیما هه ره دیاری ئهم قۆناغه بریتی به لهوهی مولکداری گشتی تفاقه کانی بهرهم هیتان بنچینهی پهیوهندی به کانی بهرهم هیتان بووه، هه مرچی خه لکی ئهو سهرده مه شه ره مه کی بووینه! مولکداری تابه تهی هه مر نه بووه، تفاقو که ره سه ته کانی کشتوکال زۆر ساده و ساکار خه لکه که به کۆمه ک خه ربکی مالدارێ کردن بووینه، به گه له کاری زهوی بۆ چاندن ئاماده کراوه، بۆ ئهم مه به سه ته هاتوون جهنگه لو دارستانه کانیان سووتاندوه، بۆ ئه وهی له لایه که وه کێلگه بۆ چاندن ئاماده بکهن، له لایه کی دیکه ش به هۆی خۆ له مێشی دارو ده وه نه سووتاو هه که زهویه که پیسه به ره که تهی تێکهوی.

ئه شو نه ما کردنی بهرهمی کاری ده رفه تی بۆ ئاده مه یزاد خۆش کرد، تا وه کو وه ختیکی زۆر تر په نج بداو خۆی به کشتوکالو به خێو کردنی مالامه وه خه ربک بکا. له هه وه ل که ره تدا ئافره ت ئهم ته رزه کشتوکاله ی دۆزی وه، سه به ره ت به وهی ئهم له سه رده مه ی ووشی کردن (التقاط) دا شاره زاو په سپۆری به کی باشی له هه لگر ته وهی نه ما و دانو ئه لو به رو ده نکه ره وه ک په یدا کرد بوو! هه مرچی زه لام بوو، بۆ خۆی له راوو شکار بوو. واته کۆمه لگای کشتوکالی به رایێ، راسته و خۆ له وهی کۆمه لگای راو کردن (الصید) وه ده شه ت پی ده کا وه ختیکی ئافره ت له ده وره یه ربی مالامه و نژیکی کۆگای کۆمه لایه تی خه ربکی په ره وه ره کردنو به خێو کردنی مه ناله کانی بوو، له زه وهی زاردا وشی ده کردو دانو ئه لو ره کی خپ ده کرده وه، له هه مان کاتیشدا پیانو له هه ر دو جهنگه لو ده شه تی کاکێ به کاکێ راو شکاری ده کرد..

هه وه لێن که ره سه تهی ئهم ته رزه کشتوکاله ش ته نه ا گۆ یاریکی ساده بوو! ژنان زهوی یان پی خه لده کۆلی، نه نجا ده نکه شه ت یا دانو ئه له که یان تێدا ده ناشت، له گه ل ئهم ئامرازه ساکاره جۆره دارنکی هه لقلی شاویان به کار ده هیتا. وه ک لێره به به ره وه گوتمان زهوی مولکی کۆمه ل بوو، هه ره به ره دایکی تیک بۆ خۆی پارچه دارستانێکی ده سووتاندو زهویه که ی ته خت ده کرد، سه روۆکی (به ره دایک) یه ئافره ت بوو! چونکه ئهو وه خته هه ره تی (ژینۆکراتی) بوو!

پۆژ پۆژی دایکان بووه! ئافره ت بۆ خۆی شاو ده سه لانه دار بووه، هه ره که مو خانزادیکی خۆمان بووه! وایا بووه که هه مر به ره دایکی تیک به به رده وامی سی سه له پارچه زهویه که ی به ناو هیتا وه، وه ختیکی به ره که ته و پیسه که ی چکی کردبا، دیاره کشتیاره کان به ناچاری جی بریان هیتا وه! له نوێ وه مشوری ئاماده کردنی کێلگه یه کی دیکه ده بوون، ده گه ل جی هیتانی شیان چ په یوه ندی به کیان پیته نه ده ما - له ناخرو نوۆخری ئهم ده وره به ره تفاقو که ره سه ته کانی جووتو درو تنه ی گه شه ی کرد، چه شته ئامرازێکیان دۆزی وه بریتی بوو له دارنکی قلیشاوو به رده یکی شه ق کراوی تیزیان تێدا ده شه تاند! نه نجا بۆ کێلان به کاریان ده هیتا! هه ره ها جۆره داسیکیان



بووه، که بریتی بوو له دهسکینکی دارو دهسکینکی تیز له بهرده زوور! ئەم جوژه کشتوکاله به زۆری لهوولاتی نێوان دوو زێتی و نێزانو خوارووی ناسیای ناوهراستو دهووبهیری دهرای قهزوتنو کوردهستانو میسرو فهلهستینو یه کیتی سۆقیهت باو بوو. بهم شکله گه له کاری له کۆمه لگای کشتوکالی بهرایێ مهرجی بنچینهیی بوو! چ جای ئەوهی زهوی زارو سامانیشی هی هه مووان بوو، تهنا ته کلهو پهلو میراتی خه لکی مردووش بو هه مووان ده مایهوه. جگه له مهی پێو په سمی دایکیهتی بیروه هۆی ئەوهی مناله کانی تهنها به ناوی دایکیانهوه هه لده دران، تهنا ته له کۆمه لگای کوردهواری خۆشمانا تا نیتاش زۆر کهس به ناوی دایکیهوه هه لده درێ، دیاره ئەمهش سیرایه تو تهئسیری ئەو سه رده مه ماوه ئەوه، واته په چه له کی خه لکی زگاو زگ بهروه، نهک پشتاو پشت.. به پێچهوانه ی خێزانی په تره مرکی (باوکیهتی).

## ۲- کشتوکالی گه شه سه ئه دوو

دوای ئەوهی ناده میزاد هه جارێ داری دۆزیهوه و فێری ناسن تواند ئەوه بوو.. به جارێ بهری له کشتوکال کردن کرد! خه ریکی چاندنی گه نهو جوو دانوولمهو شتی تر بوو.. وای لێ هات به رووبوم چه نه که رهت زنده ی کرد.. بیهه کاری دهست کردو قاچاغی فه خفوری ته نوو جولایی هاته نه گۆرێ! ئەمهش گۆرینهکی نابووری گه ورا بوو، ئەم جوژه کشتوکاله له ناوچه کانی سه روی نێزانو کوردهستانو فه له ستینو خوارووی ناسیای نێوه راستو هیندستانو چینو ناسیای پۆژناوای بچوو کو هه ندێ ناوچه ی ئەوه یای نێوه راستو به لقانو قه و قاسو نه فریقا باو بوو. گوتمان ناده میزاد له هه ژمهت گۆزه رانو ته نگو چه له مه ی ژبان ناچار بوو له سه رده مه ی راو کردنو کشتوکالی به رایێ مشوری خۆی بی، دیاره له بهر نهو بی برشتی هێزی به رهه م غینه رهش ناچار بوون، به کۆمه ل کاریکه من.. به لام هه رچی لهو چاخێ کشتوکالی گه شه سه ئه دووه بوو، مه و بوو خۆی سه نه گراییه وه نۆقه ی گرت، زیتر عه وانو ئولغه ته ی به زه ووی زاره وه گرت، به ناسانه تر ده بیته وانی زه ووی کیلگه که ی هه لگێرو وه رگێر بکا.. هه وچارو تفاقو گاسنی ناسنی تازه، داسرو که ره سه ی تازه دروست کراو له ناسرو دار، هه لو مه رچی ئەوه ی به چاکی رێکخه ست که به شه یکی زۆتر له زه ووی بکێلنو له هه مان کاتبه دا ئەم رێبازه تازیه، ده رفه تی ئەوه شی خۆش کرد، تا وه کو زه ووی به پیته به ره که تی زوو بیته وه وه رزی به رگرتنو وه به ره یته نانی دیاره رکی.. و ته رای گۆرانی تفاقو که ره سه ی کشتوکال له داری ساکارو گاسنی به ر دینه وه بو هه وچارې دارو گاسنی ناسن! هه مه یسان ده وری پێشه نه گگی و ده م پاستیش له ناره ته وه که وته ده ست پیاو! خێزانی ژینه و کراتی بووه خێزانی په تره مرکی، به ره دایک باوی نه ما به ره باوک هه مپه ینو هه ره تی سه ند! واته له م سه رده مه مه ولکیه تی زه ووی زار بوو ئەوه ی (زگ) نه بوو به لکو ئەوه ی پشت بوو! ئەمه وه



بهره دوا می مرؤ لسمر کشتوکالی (هموچارو ناسن) که وولاج بهرزه ی تیندا به کار ده هیتا! بووه هوی نهوه ی خیزانی باوکیه تی بهرزه ی بسوه بیسترتتوهو له گهل کینگه کانیا ن هاویزو پایزو زستانو بههار بکه نموه! بهم شکله بارو زروفیتیکی مهترالیزمی هاته گوی، بؤ نهوه ی مولکداری تاییه تی له ناو قاوغی گؤمه لگای نالوزکاوی بهرایی برسکیت ته نانه ت نه مانی باوی ژینوکراتیو جی گرتتوه ی سیسته می پهتریهرکی بهرته نجامی شو هه قیقه ته بووا! لسمر سازو لووتکه ی فراوان بسوزو پهره نه ستاندنی کیتلانی زهوی نه شو نماکردنی تفاقو کهره سته ی دروینو جروت کردن.. بهرهمی کار بایه خی زنده بوو.. ناسن هیتری بهرهم هیتنم بهرز بووه.. تا له ناخردا مولکداری تاییه تی خیزانو نه نجا هی مرؤی سه لیتش پیدا بوو.. بهم چوره بایه خی زهوی له لایمن نهوه ی دوا ی نهوه ی مرؤقی تم چاخانه به دواوه به پیروزیموه سیر ده کراو به هندیان هه لده گرت، هه نه مهش بنه مایه کی گه وره ی مانه وه نیشه جی بوونی کشتیاره کان برو به دیار پارچه زهوی به کانیا نموه.

### ۳- گؤمه لگای کشتوکالی مؤدیرن یائیش ته کنیکی؛

له ناو قاوخی پهنگ خواردووی رژی می فیو الیزم.. هیزه بهرهم هیتره کان له تویره بازه قیه کی تریان داو شزیشیکی ته کنیکی له تفاقو ناهرازه کانی بهرهم هیتنندا بهرپا بوو... بههوی دوزینوه ی تاقگه ی مستوونی له به کار هیتناتی ناشتی ناوی ماشینه کانی رستنو چنین.. توانای بهرهمی شو نامیرانه زتر بوو.. چونکه په رهو چهرخو فه له که کانیا ن به خیزاییه کی زور تر له تاقگه ی ناسایی تر وهرده چهرخانو ده سوورانموه.. چ جای نهوه ی دوزینوه ی هه لپو کهرسته ته کنیکه کان نه ونده ی تر زه مینه ی بؤ مهسه له که خۆشکرد.. له بواری کشتوکالی شدا، ویرای په ره سندنی سه رمایه داری نامرازو نامیزی مؤدیرنی وه ک ده راسو ته راکتور دوزرانموه، که توانای بهرهم میان له جوتو درویندها چند جار کهره تی شیوه و ناکاری ساکاری قؤناغه کانی بهرایی بوو.. مهسه له یه کی ده سینیتتوه بگرتی نهوه یه که داخوا ته کنیکی کشتوکالی له سیسته می سه رمایه داریو سؤسیالیزمی ته بانه؟ نه گهر ته با نه بن.. جیاوازی به کیان چی به؟ بؤ تم مهسه له ده رفه تیکی ترمان ده وی بؤ وه لام دانموه ی شو پرسیارانو زور تر له مهر ریسوا کردنی سیمو پروکاری رژی می سه رمایه داریو نه نجا روون کردنهوه ی هه قیقه تی راسته قینه ی گونجانی سیسته می سؤسیالیزمی له بواری ته کنیکی کشتوکالی دا.

\* له گؤتاری (شۆرشی کشتوکال) ژماره (۱) سالی یه کم کانونی دووم ۱۹۷۸، ۵۲ل-۵۴ بلاکراره تموه.

## راستىيەك لەبارەى قوتايىيانى كوردستانە وە

قوتايىيان بەپەيى بارى ئابوروى گوزەرانى ژيان ھەر يەكەيان سەر بەبەشەو چىنئىكى كۆمەلايەتى جىياوازن، لەرووى چىنايەتىمەھ.. لەھەمان كاتىشدا بەشئىكى كارىگەر پىتك دىتەن لەكۆمەلەو رۆلئىكى (دور) گرنكى دەگەرتن لەگۆزىنى بەرەو پىتەمەھ..!! بۆيە مەسەلەى يەكپوونە قەوارەى يەك خستىيان لەشىرازەيەكا ھاونا مانج پىتەستى بە بارئىكى گونجاو ھەيە تەناتەت نەگەر بارى خۆيەو بابەتى (ظروف موضوعى و ذاتى) ئەو كۆمەلگايەى تىايا دەژىن يارىدەدەر نەبەو زەمىنەى رىكخەريان بۆ خۆش نەكات، مەبەستى ناوبراو مەحالىو بە ھەوەتە دەستەبەر نابى..! چونكە نەگەر لەرووى چىنايەتىمەھ بۆ مەسەلەكە بچىنەو بەراوردى زانستى بۆ بكمىن چاك بۆمان پوون دەپىتەمەھ ھەر يەكەيان بەتايەتى ئەوانەى لەپايەو شوئىتئىكى دىيارىو دەولە مەندن..

ھەولەو مەرعانائى بۆ بەرژەو ھەندى خۆيەو چىتە تايەتەكەى، بەرژەو ھەندى گشتى دەخاتە پەلەى دووھەى بايەخ پىتەدانەكەى... رەنگە لەزۆر دەرفەتەشدا ھىچ لىكدانەو ھەكەى ئەو تۆرى بۆ نەكاو بىخاتە تەپانى پىتە گۆئ خستەنەو لەسايەى بەختەوەر بوونى مرازوو وىستە تايەتەى يەكەى خۆيدا..! ئەمەش شتئىكى راستىو لەوانەش ھىچ كاتىك نامادە نەبى لەبەر چاوى كالى جەماوەر لەرژەو پايەى دىيارى خۆيەو بەختە خوارەو رىنگاى رەمەكى بگرى كەزۆرەى جەماوەر لەسەرەتەو لىتەو دەجوولتەو بەرەو نامانجە رەچاو كراو كەيان بى گومان ئەو دانەبەزىنەش ھۆى داكوتانى رەگى نەفس بەرزەو لە ناو كونجى دەمارى پايەو فىزى چىتەگەرى لاف لىتەنەو.. بەجۆرەك ھەستى لە خۆپووردەو جەماھىرەى كەسەكە كپ دەكەنەو..! بەلام ئەوەى ئەو پەرزەو نەفسىتە بۆر جوازىانە لەناو قوتايىيان پاكۆ دەدا، كۆمەلئىك ھەستەو نەستى گۆشكراو سىستەمى پاراوە كەلە رىنگاى قوتايەخانەو زۆرەى قوتايىيان لەرووى پەروەردەو بىرناوەر بەرەو پىتەمەھ دەباتو لەزۆر جارەشدا فەلسەفەو جۆرى خەباتى ئەو كۆمەلگايەى تىايا دەژىن لەبارەى يەكخستەنەو كارى خۆى دەكاتو بەرەو نامانجئىكى تىكرابى دەيان خاتە ناو شىرازەى بزوتنەو تىكۆشانەو ھەرچەندە بزوتنەو قوتايىيان بەپەو دانگى بارى قوناعى خۆى فەلسەفەو ئابدۆلژەتئىكى دىيارو بەردەوامى نوبە تايەتە ھەوتنى جەو جۆلە خەباتى جەماوەرەكەيان، بەلام دەبى ئەوەش بزائىن كارى خۆيان لەبەر رۆشنايى جۆرە فەلسەفەو ئابدۆلژەتئىك پەرە پى دەدەن كەلەناو جەرگەى مەللەتەكەيان ھەلقولارەو بوونەتەى ئەوان دەردەبەرى جا چ نەتەوايەتى بى چ چىنايەتى... واتە جۆرى ئەو خەباتەى باوہ چ چىنايەتىو چ نەتەوايەتى بى، گرنكى لەو دەبايە سروشتى بزوتنەو قوتايىيان



لەم رینگایمۆ شەقلی خۆی وەر دەگرێ، بەمجۆرە ئەگەر سەیری قوتابیانی کوردستانیش بکەین لەمەرووی ئابووری گۆزەرانمۆ جیاوازی چینیایەتیان هەیە و رەنگە ئەمەشیان تا رادەیهەک بووبێتە تەگەرەو کۆسپ لەرێژی یەكخستن و هاوییری یەتی... واتە هۆی ئەم هەموو پاشگەزی و دورە پەرزێری هەلپەستی یەتی هەتا ئێستا کەم و زۆر باو بوو، ئەنجامی ئەفسیەتی چینه گەری و لەخۆ رازی بوون و تیکەلار و نەبوونی جەماوەر بوو، بە جۆرێک خستوینەتە دوو دلی و پاشەگەردانی و دورۆ کەوتنمۆ لەرێژی جەماوەرەو...! بەلام هۆی زالی بوون و دەریاز بوون لەم تەگەرەو کۆسپانەتی کەوتوونەتە سەر رێژی جۆرلانمۆی قوتابیانی کوردستان باری قوناخێ قوتابیایەتی و نامانجی تیکرای کوردایەتی بوو، سەبارەت بەو ی بەشی زۆری هاوڕێ یانی ئەو جۆرلانمۆیە بریتین لە کەسانی خاوەن بەهرەتی نەتوایەتی و نیشتمانی پیشکەوتو و مۆلتەزیم بەمەسەلەتی بەرژەو هەندی گشتی و نامانجی یە کجاری لەخەباتدا..! جا کەما بوو لەهەموو دەرفەتیکدا بەتایەتی ئێستا کە میلەتی کورد بەقوناعی ئازاد بووندا تێدەپەری و هەر لەم رینگاشمۆ جوتیارە کێکارو و وورده بۆر جۆزازی نیشتمانی لەکۆری پەیمان و دۆستایەتی دان لە سایەتی دوا پۆژو چارەنووسی یە کجاری، پێوانەتی چینه یەتی و هەزاری دەوڵەمەندی بەشیو یەکی گشتی مەرج نی یە بۆ بەراورد کردنی خەباتی قوتابیانی، بەپێچموانمۆ چاکترین پێوانە (مقیاس) بۆ ئەم مەسەلەتی ئێستا کە جۆرلانمۆ کە شەقلێکی نیشتمانی صرفی بەخۆی گرتو و وەک قوتابخانەیک، پەروەردە کردو پێگەیانندی کادیرانی دوا پۆژی لێهاتو و کارامە لەرێگی ئەمۆ دەستەبەر دەبێ..! جگە لەمەش هەلوێستی پیشکەوتوانەتی قوتابیانی کوردستان لە چوار چێو ی شەریەتی رێکخستەکیان وە ئەبێ لەهیکمۆ پەیدا بووبێ یان بارتکی تاییەتی دروستی کردبێ بەپێچموانمۆ باری مێژوویی و بابەتی کوردایەتی و قوتابیانی بەتاییەتی هێناوەتە کایمۆ...، هەر چەندەش هەروەک لەپێشمۆ باسمان کرد کەما چینیکی کۆمەلایەتی پێک ناهێنن..! کەچی دەورێکی گرنگ دەبین لەگۆرینی کۆمەل بەرو پێشمۆ سەبارەت بەو ی بەشیکی پۆشنیرو هوشیارو هەویتی شۆشگێری خۆیان لەبۆتەتی بەهرە زینلوویی گیانی خۆبەخت کردنمۆ وەر دەگرن وەک ناشکرایە بزوتنمۆی قوتابیانی کوردستان هەنگاوێکی پیشکەوتوانەتی ناو و لەباو هشی خەباتی نیشتمانی و بزوتنمۆی ئازادی خوازی کوردایەتی گیرساوەتەو، ئەمۆش لە ئەنجامی تیکۆشازو قوربانی دانی بێ و وچانی لەم بوونەتە (کیان) ی ئێستای هاتۆتە کۆری مەیدانمۆ، لەراستی دا ئەگەر ئاوریکی سەر پێش لەمێژووە کەیدا بەینمۆ دەبینین پەرە لەمۆرەو لەخۆ بووردن و نەبەزین و خۆبەخت کردن و ئازایەتی کە هەلقولای و یستو ئارەزووی دانیشتوانی کوردستانمۆ نەخشەتی زادی بیرو جەوهەری خۆتسی هەموو



قوتاییه کی کۆزنه ده ری کوردستانه... رابردووی پر خهباتو تینکۆشانێ قاره مانانهی سه لماندوویه که پارچهیه کی گیاندارێ گهلزو له ناو جهرگه ری چینی ره شوو رووتو چوساوه په روه رده بووینه و چاویان کراوه ته وه وه همیشه ساردی و گهرمی کۆمه له که بیان کاری لینه کردوو...! راپه ریزو کاره ساته کانی نهم رینگایه نهم راستی به میان نیسپات کردوو و جهو جزلی دهوری هاورێتیانی نهم بزووتنه وه یه تا راده یه که کاریکی گه روه ی کردۆته سهر بزووتنه وه ی نه ته وایه تی کردوو همیشه له ریزی پیتشه وه ی خهباتو تینکۆشانو شوژش دابووینه... بیتگومان له مه و داو ش ته کارو هه ولی جوامیرانه ی نهم تا قمیه له ناستی ژبانی کۆمه لایه تی و باری نه ته وایه تیمان په نگ داو ته وه وه ده بیته کاکلی بنیات نانی کۆمه لی سه رده م گونجاو له گهل باری گۆرینو نه ریتی نیستا و پاشه رۆژی کوردایه تی... لیتره وه له بهر رۆشنایه تی چۆنیه تی و تینکرایه ی باسه که مان نهم راستیانه ی خواره وه مان بز روون ده بیته وه:

۱- قوتاییان به شیکه ی گرنگو پارچه یه کی گیاندارێ کۆمه لگای کوردستان پینک دینن، وه که به ره یه کی نه به زبون له قه لای به ره به ره کانی و به ره به چ دانوه ی ئیمپریالیستو تۆکه ره کانی.

۲- سرازوو سه روو د و به رزه وه نده ی بیان راسته وخۆ به ستراره به به رزه وه نده ی ژۆریه ی گهل و به ختمه وه بوونی.

۳- چۆنیه تی ژبانو باری خه لکی کوردستان کاری لینه کردوو وه همیشه کاریان لی ده کات... له هه موو روویه کی کۆمه لایه تی وه...

۴- سه ره رای نه وه ی له شوژشی نه ته وایه تی کورد جو تیارو کرنکارو دۆسته تریکه کانیان زه خیره سووته مه نی نه شو شوژشمن، قوتاییانیش له ریزی پیتشه وه وه له گهل هالاوی گرو گلپه ی شوژش ته نیوزو همیشه دهوری په رۆزی خۆیان به کرد وه نیسپات کردوو و نیسپاتی ده کهن.

۵- بزووتنه وه ی قوتایییانی کوردستانی له ناو شیرازه یه کی رینکخستن له یه کیتی به که یاندا هۆیه بز هینانه دی دوو نامانجی په چاو کراوی سه ره کی به که یان پیتشه ی و بریتی له کاروباری قوتاییان له رووی مافی جه ما هیری و زانستی و خۆتندنیان، نه وی تریان سیاسی به که قهواره ی فراوانتره و بریتی به له هینانه به ره مه ی ناواتو مه فرامی گهل و قوربانیان بز ده سه به ره کردنی نهم سرازه، به مه یان دهوری به کرد وه بیان ده سه له تینن.

۶- بیتگومان جیاوازی چینیایه تی له نیتوانی جه ما وه ری قوتایییانی کوردستان گهلپیک کۆسپو ته گه ره و گری ده نیتشه وه، به لام نه وه ی بشووی یی نامانی نه و کۆمه له گیه و گرفتانه نادات بارو چۆنیه تی قوناخی کوردایه تی و هه ندی مه فاهیمی پیتشه ی و جه ما وه ری ناو رینکخسته که یانه..

\* له گۆفاری (رۆشنیر) ژماره (۱۱) سالی ۱۹۷۳، لاپه ره ۲۶-۲۹، بلازکاره ته وه.

## گه له کاری

له وهته می کۆمه له گای مرۆف هاتۆته کایهوه ناوه به ناوه و قۆناغ دواى قۆناغ به حوکمی گۆرانه ئابووری و بزوتنه سه به هیزه که می (مه تر یالیزمی دیالکتیکی) چۆنه ته و سروشتی په میوه ندی کۆمه لایه ته می نه وه می مرۆف له گه شه کردنیکی هه می شه می و له پسان نه هاتوو دایه! بی وه می مرۆی سه لت توانای نه وه می هه بیته ده ست به سه سه نه م گۆرانو به سه وه پیش چوونه به گرتت.. چونکه نه مه یان زۆر ناشکرایه که بابایه کی سه لت نه گه سه هیزه که می خۆی له که وانه می هیزه کی له خۆی گه وه تر نه خاته کارکه نه مه میش تواناو ووزه لئ هاتوو می کۆمه له که سانیکی تر پیکی توه ده نیته، تاکه که سی وا هه رگیز ناتوانی بارستانی و نه جامدانی کاره که می به گیه نیته نه و ناسته ره چاو کراوه می که له دۆخی (گه له کاری) به یی ساز ده کرتت!! خه لکی به رای و مرۆی کۆن.. پی داو یسته که انی کۆمه لایه ته می و ئابووری گۆره انی نه وساکه می خۆیان هانی داو ن به نه وه می یه که به گرنو خه بی نه وه، هه ر خیزانو به سه باو کۆ تا قه نیک خه ریکی پی که وه نانی ژانیکی ساده به ووزو تان توانن ده سه به سه قووتو مانه وه می ژانیان سه سو گه سه به کن...

نه له به ته هه رچی نی ته کریزو وورد به و نه وه لی که دانه وه و خۆز گه وه هه سه سو نه سه تو ناره زووی نه وه سه رده سه می مرۆف هه به وه ره نگ دانه وه یه کی پاسته خۆی جۆر و شکلی ئابووری باری گۆزه رانو به رتوه چوونو ره نه جدانى کۆمه لى نه وه و هخته به وه!! له هه وه ل چاره وه نیسان به سه له تی به یی له وه کردۆته وه له ری گای راوو نی چی ره گرتن قووتو خۆراکی خۆی زامن به کات! له وه نه چی ته نه م هه له سو که وته ش وه ختیکی زۆری خایاند بیته تا وه که که ته چه نه که سانیکی له به چوونی یه که سه رازو نیازو به دواى یه که مه به سه سو نامانچ یه که دی گه ره به وینه ئیدی تاواى لیته اتوه له سه سه نه وه ری که به که ونو راوی به که مه له به که نو یه که جۆره خۆراکو قووت هه له بی ترن، گو سان له وه نی به که نه و مرۆیان ه می داخلى نه و جۆره هه ره وه زو گه له کاری به سه وه به وینه...

هه سه تی شیان به وه کردوه که ره نه چی به که مه لى نه مرۆیان له هی دو ته سی که میان فراوان ته رو له چی ته ره.. به و حسی به می کاری دو ته سیان به سه له تی ساز داوه.. نه گه سه به مانه وه چ پی تانه یه کی نه بی به یی مه سه له که دا به تی به ره نگ بیته تاکه که سیکی به رای پی رۆژی ناسی کیکی راو کرد بیته نه مه میش دواى مانده و به یی شه که ته به و نیکی نه و او به لام نه گه سه له گه له که سیکی دی که دا به و بیته هه سه نه بیته توانای راو کردنی سی نی چی ری له و جۆره یان هه به وه سه سه وه ای نه وه می مانده و



بوونه کمشیان نه هره تر بووه!!

بههه مان شیوهش له کۆمه لگایه کی کشتو کالی خیزانیکی جووتیار بهرهمه ره نهجه که ی کهمتر ده بیته له چاو خیزانیکی جووتیاری دهورو بهری خۆی نه گهر نه ندامه کانی بزۆو به توانا تر بن! لێر وه باشتر وایه بیته مهو سه زبارة ی دروتنه نه گهر په نجا سه پان له ته باره به کی گه تم یا مه ره زه وه ریترۆ بو ئه مه ی بیدروونه مه ... له هه مان وه خه شیدا له چه مکیکی ئه مه سه ری هه مان ته باره سه لته زه لامیک به ته نیایی خه ریکی دروتنه کردن بیته، ده بیته ن سه به ته ی به شتو دروتنه کردنی سه پانیکی ناو زیاره که زۆر زیاتره له ی سه لته زه لامه که! چونکه له زیاره که دا سه ره رای ئه مه ی گه له کاری دهوری کار هه لچنی هیه له هه مان وه خه شیدا مه نافسه و کینه به رای ته ی سه پانه کانیکی خه ترایی و ده ستو به رد ده ده نه بهر دروتنه که .. نه گهر به مانه ی هه مان سه مرنج به دینه کۆمه لگایه کی په شه سازی هه مان دیاره ی سه ره وه مان به هاسانی دیتمه بهر چاو بابایه کی جۆلا کاره که ی زۆر به بهرهم تره له مه ی کار گیه کی جۆلایی فراوان ده په یته ته بهرهم، نه مه ش زیاتر بو که م ده ستی جۆلا ساده که و فراوانی کار گه گه ره که ده گه ریته مه به جۆرک له مه ی ناخه رسان کار گه ره کانی سه ره رای گیانی مه نافسه و کارزانی هه مر بابایه و کارنیکی تایبه ته ی ته رخا ن کراوی به سپه رخوا وه، له مانه یه جۆلا که ش له په شه کیدا تا را ده یه ک کارزان بیته به لام هه ل مه رجی ئه وه حقیقه ته زیاتر له کار گیه کی فراوان چه ند که سه ده لوتت!

نه گهر بو هه مان مه به ست به را و ور دی کاری فیکری و نه ده یی سیاسی به کهن هه مان راستی به ره و رو مان زه ق نه بیته مه! نه ده ییکی ته نها به سه لیه مه به ره وه ره وه نه رزانیکی بیته هه رگیز کاره که ی ناگاته ئه وه مسته وایه ی که هه مر به خۆی له کاتیکی ته را له نا و ریکه خرا و نیکی راسته قینه ی نه دیبان کار ده کات! مه سیقارتک با هه نه مه ته دیش بیته به لام جۆشو سازی نازاره که ی له ته ییکی هه نه ری دا ره سه ته ره خۆشه ره له مه ی به ته نها سازی ده دات! نه یسه انیکی سیاسی به لایه ن ناقل به نا کات به گاته په ی دهوری که سکی له به ته ی خۆی که سه ره به ته قمیکی سیاسی شۆر شه گه ره چونکه نه مه ی دوایه ان توانا و لی هاتووی خۆی خۆی خه سته کار په کوه نانی توانا هه زنیکی بالتر ....

نه نجا یه لته زامه که ی زیاتر هانی ئه مه ی ده دات تا بۆی به کتت له ده ره فه ته یکی گونجا و به یه ری ریکو په کی و سه ره که مو تووی مه وه کاره که ی را په ی ته ی! کرێکاریکی نه قایی زیاتر هه ست به سه رکو که وانه ی لێ به سه نه مه ی خۆی ده کات له یه کیکی ره مه کی چونکه نه قاییه که چاته مه سه له که ی وه ره گرتو وه به حوکه ی مه لته زیمیه مه وه زیاتر ده بیته له مه که ی ته ران!!

نه نجا زامه کردنی کارو گه زه ران و دوا رۆژو په شیوانی له لایه ن نه قابه که ی رتگی ئه مه ی بو ته خت ده کات مه ل به داته کاره که ی خۆی به ته واته ی خۆی بو ته رخا ن به کات، نه لیه ته تایبه ت

بوونی کاریش په‌نجو به‌ره‌می زۆرو پرختی دواوه‌یه! نه‌گهر لهم چهند سه‌رنجۆکه‌ی سه‌روه وورد بینوه، نمو راستی به‌مان بۆ ساغ ده‌بیتوه که کاری سه‌لتی هه‌ر ئینسانێک پرشتو به‌ره‌می که‌مه‌تره له‌هی هه‌مان ئینسان نه‌گهر له‌جاری ناینده‌ی کاره‌که‌یدا له‌شیرازه‌ی رێکخستنه‌و (گه‌له‌کاری) که‌مه‌لێکدا نیش بکات..

نمۆش دوویات بکه‌ینه‌وه که‌هه‌قیقه‌تو پێداویستی شه‌م سه‌رده‌مه نه‌مه‌یان چاک سه‌لمانوه که‌چاره‌نووسو دواوۆزو به‌خته‌وه‌ری سه‌روۆف به‌نده به‌بارو چۆنیه‌تی بنیات نانی کۆمه‌له‌که‌ی و بۆیه‌کا ده‌بیت هه‌موو ئینسانێک هه‌ست به‌م ئیحه‌ساسه به‌هێزه بکاتو دان به‌م هه‌قیقه‌ته‌شدا بنیت!

هه‌و نامه‌ی کتێب



## ( حاجی عه لی عه بدوللای شوین هه لگر ) پسپوړیکي به هر ه و ه ر بوو

گهلنیک خاوه ن توانو به هر ه و ه ر ی همه جزه مان تیا هه لکوتوو هه له جیهانی گژشه گیری و لادئ نشیندا ژبانیا ن بعسمر بردوو هه ناویان له بیر چژتموه .. گهلنیک پسپوړی شوتن هه لگرمان بووه بی ناز سمریان ناوه تموه .. هه تا سمرده می دهره به گایه تی بوو هونرمه ندان شو بایه خسیان نه بوو نازیان بکیشری .. که دهره به گایه تیش نه ما ته کنیک ژبانیکي تازه تری هینایم وه پیشم وه ژبانی دوتنی ی له بنه رمه تموه گژری .. شوین هه لگرتن هونرنکی خژرسکو به به هر ه دس خه لک نه کموی .. یه کینک لمو پسپوړانه مان که جیکای شانازی به ناوی حاجی عه لی عه بدوللای شوین هه لگره ..

کابرایه کی نه خوتنده واری زیره کی روو خژسی ساده بوو، زور متمانه ی به خژی ده کرد له سالی (۱۹۰۳) له گوندیکي بچکولانه ی رۆژه لاتی همولیتر که ناوی (گردیش) له دایک بووه، سمرده می له دایک بوونی پر بوو له کارساتی نه گبه تی و معینه تو ناگومانی که به هژی شهری یه که می جیهانم وه هه له اتبون .. باوکي جوتیارنکی نه خوتنده وار بوو، به هژی هه ندیک ناکوکي خیله کیانه ی شو سمرده موه دیکه ی خویانی به جی هیشتموو و چوه بژ گوندی (بنسلاره) هر له ده شتی همولیتر. زور جار که دز یان پیاو خراپنیک له شوتنیکدا به شو دست شو مشینتی و دهره یاز نه بی حاجی عه لی شوتنی کارساته که هه لته گریو شمییاته شو جیگایه ی که لئره ی هاتبون. ته نانه ت وای لی دئ له هر لایه ک شموانه کارساتنیک رووی بدابایه بز سبینه ی حاجی (عه لی) یان نه برد شوینه کیان پی نه دژزی موه و کارساته که ش ناشکرا نه بوو .. ناوبراو له م روو هه گهلنیک خزمه تی به دانیشتوانی ناوچه که کردوو هه لگهلنیک دوو دلئو گومان پاراستونی .. نه مه وای له حاجی عه لی کرد که تیکرا دهره به گه ده سه لاتداره کانی شو سمرده می شو ناوچه میه رقیان لی ی بیتم وه خراپو که تن که ره کان بووزو نیان شو یست که تنه کیان ناشکرا بیت .. له سمره تای چله کانم وه دیته ناو شاری همولیترو نیتر لموی نیشته جی نه بی ..

چه ند جارتک بز تاقی کردنم وه به شموان وولاخیان له گوندیکم وه بردوو بژ گوندیکي ترو به چه ند پیچو په نایه کندا رۆیشتون .. که رۆژ بژتم وه ریچکه می رۆیشتنه که ی هه لگرتوو هه دژزیوه تموه .. له چله کان به دواوه نه گمر له ناو شاری همولیترو دهورو به ریا کارساتنیکي به م جۆره رووی بدابایه شوینه که ی نه دژزی موه زور جاریش کاربه ده ستان شم شم کیان پی سپاردوو هه نه ویش به جی ی هیناوه .. له رۆژی ۱۹۶۹/۱/۳۱ له شاری همولیتر مالتناوایی له به هر ه که یو دوستانی کرد.

\* له رۆژنامه ی (هاوکاری) ژماره (۳۱۴)، ۲۲/۴/۱۹۷۶، لایمه (۹) بلاکراوه تموه.

## با قودسیه تی رۆژنامه گه ری بیارێزین

له كهوانه ی كاری نووسین و رۆژنامه دا دهست پاكی پێوانه ی به ره هه می راسته قینه و په سه ن.. به تایه تی له به ره شه و ی شه مفعیانه ده رفه تێكه هه لو مه رجی هوشیار و رۆشن بیری لێوه ده رسكیته .. مرۆی ره نلو شه مه ك مه ند به چاوێكی پیرۆزه وه ده روائیشه رۆژنامه رێزی نه ریتو پێداویستی به كانی ده گرتو رۆژنامه ی وا ناسیوه كه دهنگی هه قیقه تی كۆمه له سو هه ر بۆشه خه لكی به چاو قیزو بێزه وه ده روانه ئهوانه ی سو كایه تی ده ره هق به قودسیه تی رۆژنامه نووسین ده كه من ..! (نان بۆ نانموا گوشت بۆ قه ساب) لێزه وه تۆره ی ئه وه مان دیت هاوار بكه یین .. باوكم ئیدی با قه له سو ده فته ریش به ده ست خاوه نه كه میانه وه بن!! دیاره خاوه نه كه شیان ئهوانه ن كه به قه د پێستی خۆیان وه عه مه لیان دیتن .. با له كورته ی به رتته وه لێزه هه ندێ وورده كاری له م بابه ته به نمونه دیتته وه نوای ئه وه ی هه ره به كه می به لای خاوه نه كه می ده به مه وه ی به سه ری ده كه مه وه . كه نه ویش دوو دزییه شه زاد عبدا له رحمن كه دووبه تی و له به ره شه و ی كه ده وه كه هه له مه وه بس! ده لێن زۆر شتی تری كه ده وه هه لام من نۆیالی به م لم هه ر هاگام له دوانی هه مه به كه میان گوایه پارچه شه عه رێكی په شیوی كه كوردی به وه وه رگێره وه ته عه ره به یو له ژماره (١٠٠) ی رۆژنامه ی (العراق) به لای كه ده وتته وه .. هه ئه ناویه ده قو په پ مانه وو به و نه هه لو ره تخی كا ك (عبدا لله احمدا ی قۆرتۆته وه كه له ژماره (٤) ی گو قاری (رۆشن بیری نوێ) به لای كه ده بۆه .. شه عه ره كه ش ژانی شه وه كانی كه ندالی په شیوی شاعیره .. به لێن دزیویه به ی وه ی په كی خۆی له سه ر لێ پێچینه وه نو لێ به رسینه وه به خات به نه مانه ت ناوی كا ك عه به لوللای ره ش كه ده وتته وه .. ناوه كه ی خۆشی تێوه شانلوه وه .. پیاو هه ق بلیت هه ندێ پسته و وشه ی له رسته كان شه سه رو شه م سه ر كه ده وه پاشو پێشی خسته رو! به مه رجێك واته كانیان وه ك خزی ما ییتته وه .. (به روانه: رۆژنامه ی (العراق) ژماره (١٠٠)، هه ره وه ها گو قاری (رۆشن بیری نوێ) ژماره (٤١) كه له خوزه یه رانی ١٩٧٥ دا ده ره وه .. له م رۆژانه گو قاری (پۆژی كورده ستان) یش كه وته بازاره وه هه مه یسان كورێ بۆزه نازابه تبه كی تری نوانلوه وه ، له م چه له ی دا رێشك توائیویه چه ره كێكی وه رگێره دراوی عه زیز نه سین له حازه كه مه وه .. هه له لو وشیت .. ره نگ بێت وای دانابه كه خه لكه كه هه یچیان له مه رف شه م چه ره كه زه لاصه وه رگێره دراوه وه به ره گسێ نه كه وتته وه ، چیشان لێ به شارمه وه شه م جاره مالی كا ك (سكه ئو ناكام) ی به سه ر كه ده وتته وه .. ناو رێكی شه مه ك مه ندانه ی لێ دا وه ته وه .. له مه زساتر چی بۆ به كات ناوی چه ره كه كه می له (یارمه تی) به وه گۆرپه وه به (مه سه له كه) و هه ره وه ها به كێك له به له مانه به ناو بانگه كانی له به ها به گه وه كه ده وه به مه راد



به گگ .. ئیدی ناوه ناوه ش مهیلوه دهسکاری له مووشه کان کردووه پاشرو پیشی خستووژد  
 زۆره شیانی وه کو خزی جی هیلاره. ئهم چیره کوش لهیه کینک له ژماره کانی گوژاری نووسه  
 کوورد بلاو کراوه تمهوه.. با ئهم قسانه ی سهره وه وورده توژمارتک بن! هه ندی وورده گلهو  
 گازانده شم هیه بۆ ئهو بریانه ی هانی ئهم جوژه کارانه دهه دن.. هه قیش وایه ده زگا و گوژارو  
 پوژنامه کانیش له صه دو مقیه ته ی ئهم رهفتارانه بن! با چیه تر خه لهو خه مرانی خه لکی  
 نه که بوته بهر ره جمی تالازو رفاندن.. به گیانیکی مه زوعی و ره خه گرانه شه وه کاک شیره زاد له وه  
 دلفیا ده که صه وه که له جیاتی خزی بهم ره ی باز مه وه خه ریک بکات باشتر وایه ئیتر خوی بناسیتو  
 واز له م کرده وانه بئیتو عاله مه که ش نه مین بن!!! چونکه هه مر که سئیکی ئهم رهفتارانه بکات  
 قه باتی زۆر له مه ش زلتر هه لده گری...!!

هه و نامه ی کتیب

\* له پوژنامه ی (هه رکاری) ژماره (۳۳۶)، ۲۲/۹/۱۹۷۶ لایمه (۵)، بلاو کراوه تمهوه.





ژیرانه له برابر دوویان بداتمهوه، بهووریایی شه مرۆو دوئینی یان باوئیتته شیرازه به کی که مهربه مند همیشه لهو باری سمرنجهش هه لوتست وهرگرئ که به قهه (بهره) ی خه لکه که می دهو رو بهی بی. دیاره نه گهر وانه بی، نیازی خرابه و دهیوئ خزه هۆزی خۆی له خشته بهی، به لکو خۆشی داوئته بهر هه لئیره ته لانی له بهی چونه وهو فیل له خۆی ده کا.

ده بی نه ده بهو رۆژنامه و تاقی کردنه وه کانیان یه کسهر له ده ردو کیشه کانی کۆمه ل بنوئین، شووره ی پۆلابه ندی بهیرو باوه پ بن، بۆ پاراستنی وولاتو نه تمه وه .. نه جا تاقی که ره وه کان.. نه وانه ی وئلو عه ودالی ته جروه ی نه ده بهو نووسین، ده بی وورسا بن نه باده نه ده به که میان له بهر ژه وه ندی په نجه رازو زۆریه ی گه ل بچیتته ده ره وه هه لباردرئ، شتیکی بۆ گۆتن ماوه تمه وه، نه وه که من بهش به حالی خۆم چه ند ئه رکئو وه زیفه یه کی هونه ی له نووسین و تاقی کردنه وه کانی زۆر به هه لده گرم دلنیا شم له وه له بهر چا و گرتن و بهیرو کردنی نیشانه و ئوسرلی مرۆی ره سه نه، مسه له کهش زۆتر بهیوه ندی بهیولا وه به ره وه رو پر جورته تانه وه که تازه بهیرو ده کهن، یا ماقول تر بلتین تینووی به ره هه م بلاو کردنه ون، له راستیشدا بلاو کردنه وه ی به ره هه می بهیایی بۆ نووسه ره تازه کان هاندا نئیکه له چی و کارئیکه چه له نگه، به لکو رینگا خۆش کردنیکی ئوسولیه بۆ چالاکی و به ره ده وامی تاقی کردنه وه کانی ناینده یان، به مهرجیکه شو گه نجه ره ندو به ره وه وهرانهش زۆر (به رزه فر نه بن)! به سه لیقه و قه ناعه تمه وهش خۆیان له سه ره نه وه رابنن که پیتوسته هه ر با به تیکه ده شه و نه زه ری ده بن، له بهیوه له وه چاکی تیتیکه ن، سه ره ده ره یه کی باشی لی ده ریکه نو زۆری له سه ره بخوئنتمه وه، به کورتی زه مینه یه کی رۆشتبیری یان له جۆری با به ته که وه بۆ رسکا بی.. هیشتا مه نزووم (منظور) ما وه بلتیم ده ستم داوئنتان چه ندی نامیزی نارام گرتن له خۆمان وهرینین هه ر که مه .. شو به ره هه می شه مرۆ له نه نجامی پاله به سئو هه لچوونو ته نگه تاوی ژووره وه مان خیرایی له بلاو کردنه وه ی ده کهن، با سه بیئ لی پی به شیمان نه بیتمه وه .. هه ر نا با شو وه ختی بلتین وه للاه ی پر به پیستی سه رده می خۆی بو! مه نزووره که م بۆ نه وه نی ره، خوا نه خراسته له بلاو کردنه وه شل و خاویتمه وه، به لام خیرایی کردن له ئا کا مدا (کالای پر به بالا) مان بۆ ده سته بهر نا کا .. نیشانه و ره سه نیه تی تاقی کردنه وه کانمان له وه دایه، زۆر به له خۆ بوور دوویی بهر له بلاو کردنه وه ی بۆ براده رو په فیقانی بخوئنتمه وه، رایه کو دوو راو سه رنچه چه ند سه رنجیک، له بۆ چوونیکه تاکه که سی چیتره، چه جای شه وه ی خۆی له خۆیدا په خته گرتنیکه راسته و خۆو روو به رووه و زیت به ره هه مه که به پیرو شه نگه ده کا.

نه مه و پندا چوونه وه ی چه ند جارو که ره تی .. واته چا و گێران هه لگه رانه وه بهیرا به دووی خۆت وه ک ووشو کردنی دوا یی مه لئو هه لگه ره له دروتنه دا .. کا بۆ شو رۆزه ی مرۆ خۆی ده رفه تی نه وه ی هه بی شوین پی خۆی بکوئتمه وه، تا وه کو له جاری ناینده یی، هه نگا وه کانی به حسیبو

پێر شەنگۆ بەبێر بن، بەکوژی دەمەوێ بلیتم ئێو دۆستو برایانە ئێمەوێ خەریکی ئێوێن زەمینە بۆ بەیانی دروست بکەوێ تاکی کردنەوێ چاکو بەرەمی چەلەنگ بەدەنە دەست خۆتەمران لەبەر دەمی واقیعی هەلۆ مەرجی یەکەلا کردنەوێ خۆیان دان، سەبارەت بەوێ بەر لەوێ هەنگاوی پێر جورئەتو وەفاداری باوێنە دنیای ئەدەبوو نووسین (مەبەستم لەوێ بۆلا کردنەوێ بەرەمی) ژۆر پێرستە هەقیقەتیکیان ساغ کردیتمەوێ لەبەر پەسەنی و دروستی ئەدەبەکەوێ بەلانی کەم دەبێ دوو حسیبی بۆ کردبێ:

**یەکەمیان:** متمانەو دلناییی خۆی لەبارو شەنگی ئەدەبەکەوێ.

**دووەمیان:** تەغدیرو پەچاو کردنی دەردو کێشەکانی کۆمەلو هەرەها دەبێ حسیبی ووردیشی بۆ ناستو میزاج وستی خۆتەمرەکەوێ (مەبەستم لێ جمهۆره کەمە) کردبێ. دياره له جیایی ئێوێ خێراییی لەبۆلا کردنەوێ بەرەمی بکەین، لەجێتەرە ئەگەر چەند کەمەتێک هەلگێترو وەرگێتري کەینەوێ بەسەرۆ سەکوژی دا بچیتەوێ.. چیتری بەخێنە بارەکە، سەرنجی دۆستو پەقیقانی لاسەر وەرگێرن.. ئێم لەخۆ بووردنە کارێکی هێندە ماقوولۆ پەسەنە.. دەتوانم بلیتم جاقی بوونۆ قال بوونەوێ سەرکەوتنی نووسەری راستەقینە لایەتیکی گەورەوێ بەمەوێ بەندە..

هەروا ناسەو کێتیب

لهار جاره ی نووسینک :

## پاستگۆی

وه نه بئ - راستی گۆتن - ته نهها نار ه زووی هه مبه ره ساکاره که ی خۆی بئ شه مئش وه که وه هه مو هه لوئستو دیار ده وه نیشانیه که میترخاسی ره سمن، دوو سه ری تیگ بر دراوی هه مبه ، سه رتیکی به نده به خودو هۆگری ویزدانی مرۆف، سه ره که ی دیکه ش وه که و دیار ده بیه که ی مه تریا لیزمی کارو سه ریا به ت ده کاته سه ر ده ورو به رو له به مر شه ریا به تو هه لو مه رجه ی مه زوعه که ی سه ماو روکاره کانی بۆ ده رسکئ. دیوه زاتیه که ، چاتر وایه بلئین دیسه ناوه وه ی، زیتر پتوه ندی به ویزدانو ده روونی خودی مرۆقموه هه مبه ، وه ختیکی بابایه ک ده ره قی نه فسو

ده روونی خۆی راستو دلنیا بئ باکه ، دیاره ده بئ تۆخه ی ده روونی بئ دا که موبئ!!

چونکه لهو کاته دا ده ورو زو ویزدان به چاکی وه زیقه که ی چاوه دئری هه لسو که مته کانی به رپوه ده بن، هوشیاره فکر به که ش ده بیته ته ره مته رتیکی هه سته مه ر، پرخته ی کرده وه کانی ده پیتوئ. تیگه مئشته زو دیوه مه زوعیه که ش، سه رتیکی ویکه ی - واته هه قیه ته که ی - راستی گۆتنه ، لهو ده مه ی (گوتیاره) هه وپرای باره ده روونی به که ی، هوشیارانه ش ته غنیرو سه یب بۆ ده ورو به رو کاتشه زو به رژه وه ندی زۆریه کومه ل ده کا. له مه وه ده گه ی نه مه رایه ی که راستی گۆتن سه ما مه که کی حه قیه ت - خۆی له ره وا به رو زو له به رچاوه گرتنی به رژه وه ندی گشتیو ره وشتی مرۆبانه هه شار دراوه - گۆتیاره راستی، به پئیی توانا که ی هه وه ل، له به ره ده می دادگای ویزدانو ده روونی خۆی به ربه ربه ریه وه له سه ره شه وه ش راهاتوه که ده بئ فیتل ده گه ل خۆ نه کا، هه مئشه ده روونی به تۆخه ی په رۆزو ره وا دا بئتی. له واتای دووه مئشه دا، نهک هه ر نئچیره ی به خسه ری ده روونه ، ته نه نه ت ده سته مه نه ره ش له به ره ده م واقعه یکی به ربه ربه ریه گه ره تر خۆی ده دۆزیمه وه دیاره نه مه واقعه ش خه ملامتدئیکه ی رتکو ره وانئ هه لوئستی ئه نسانه که یه ، به لکو به راووردئیکه ته رازوو به ندی شه زو پایه و رای گوتیاره له واقعه مه زوعیه که ی - نه مه کاته راده ی راستگۆی لهو باره ده ره که موبئ، داخوا (گۆتن) هه که چه ند له به رژه وه ندی زۆریه یه ، تا چه ند ده گه ل ده ورو به رو کاتشه زو مه تئیقی هه قیه ت رتک ده که موبئ؟ به پئیی نه م دئباجه کورتیله ی سه ره وه ، وه که من بۆی چووبم! راستی گۆتن، یانئ له به رچاوه گرتن به هه مند هه لگرتنی هه لو مه رجه زاتئو مه زوعیه که ی سه ره ده و ره چاوه کردنی به رژه وه ندی گشتی، نه نه جاش په ربه و کردنی رتکو ره سه می مرۆبانه له مامه لهو هه لوئستو را ده ربه ربه ریه . به لکو راستگۆ نه مه ئه نسانه ره مندو چه له نگه یه



کهله به لیتزو وادهو کات دیاری کردنو هاریکاریو به هاوارو دهنگ هاتن، ریکو راستو ووردو نازابن، لمر است دوستو هاریکانی خودان شمردنو به صدکنو وه فادار بن، له کارو تیکوشانو بهرهم هیناندا کارامو رهنده بن! لمر دختی لیکدانموهو بیر کردنموهوا سمرچیغو سمرهرو نروا!!  
تهنانهت ده بنی به هوشیاری به کی دوور بیتانهش له مسله له کان قبول بیتموه. لمره ته هی میژووی کز مه لگای سرؤف، وهرده چمرخیو دسووریتموه کساننی پاراو دوو دل، هم همیشه لمره وشکه مه له هی خؤ وون کردن. دان!! نهک همر هینده، تنانهت سمر سه دهو ناوه نی هه لوئسته کانیشیان همروا بهتالوژی ده میتینیتموه نه گمر خزیان به باوره ره وه لمره نهوه رانه بنن که ده بنی راستگویی دهرهق خؤو گهلو هؤزو خاکو وولات نه انجام بدن.  
هونه مره ندو نووسهرو کارزانو ره نهجده ری ره سمن، نمو کسمیه به سه لیقمو قناعتو راهاتنموه ترازوویه کی هاوتا له هه لوئستی به کرده وهو بییری (راستگویی) هاوسهنگ بیتیه گۆری.

هه و نامه ی کتیب

\* گوئیاز: مهبستم لیمی خودانی (گرتن) هکویه.

\* لمرؤ نامه ی (هاوکاری)، ژماره (۴۰۹)، ۱۶/۱/۱۹۷۸، دوا لایمه، بلاو کراره تموه.

## چاپخانه ی شاره وانی شه ولیرو نه و خه ونه ی هاته دی

ماوهیهک بوو دهنگو باسی چاپخانه ی شاره وانی پهیتا پهیتا بیوو خۆراکو زه خیره ی باسکردنو ووتویزی خه لک همرنمه ونده همتی پیکراو نیتر قۆزاخه ی (خمون) ی له خۆی دادپۆ و ترازیه شیوهیهکی ترموه، دیاره نمو قۆزاغشی نزیک تر بوو سهبارت بهوه ی سهری پهته که خهریک بوو دیارکموئو تا نمو رادهیه ی بووه زه خیره و خۆراکی هیوای چاپه مه نه یه دۆسته کان.. نه ختیکیش پاله پمستۆی دلسۆزانو نیتر کۆششی تهغه لای لایه نی راستموخۆی خاوه ن مه سه له که... ده ست پێشخه ریان کردو شه مرپۆش له سایه ی همولی هه موو لایه کو پتویستی چاپه مه نه ی کوردی رووی خه ونه که گۆرایه هیواو له دوایشدا بروه همولو کۆششی تا ده ستی کردوه که ی گمیشتیو دسته بهری نامانجه که کراو... ماشینه که گمیشه جیو نیستاش شاره وانی خه ریکی دامه زانندی نمو ده زگا بچکۆلمیه که ده میتکه چاپه مه نه ی کوردی باوه شی بوو کردۆتموه...

۱- ماشینه کی گموره ی (نیو به تال) ته رزی (هیدل بورک) هو جۆری جه رمانی یه و توانای نه وه ی هیه له یه ک سه عاتدا مه لزه مه ی کتیبیک چاپ پکات که (۴۵۰۰) جار ده فه ی چاپه که ی لی ده دات واته (۴۵۰۰) دانه چاپ ده کات.

۲- (کۆمۆیرا) ماشینه یه کی بچوو کتره و ده سترده و ته رزی چیکی به یاریده ده ی مه شینه گموره که میوه ورده چاپو کاری بازرگانی پی چاپ ده کری.

۳- ماشینی برین (مه کسیم) نه مه شیان جۆری چیکی یه و بوو کاری برینو رنکخستینی چاپه مه نه ی به کار ده هیتروو ته رزکی تازه یه.

۴- مه شینه ی دوورین: ته رزه که ی جه رمانی یه به هیتزی کاره با کار ده کات نمو ده زگا بچکۆلمیه به ر له تمواو بووزو دامه زانی پتویستی به ره چاو کردنی دوو مه رچی بنه ره تی هیه: شه وش ته رخان کردنی کادیرو کساننی ئیشکمر بوو هه لسوواندنی کاروباری به رتوه بردنو چاپکردنو هه روه ها پهیدا کردنو کرینی پیستی کوردیو عه ره بی به هه موو جۆریکی یه وه، ته رخان کردنی بوو ده یه کی باش بوو نه م مه به سته هیوامان وایه دلسۆزانو لایه نی لیپه رسراو گرنگی به م راستی یه سه ره وه به دن.

\* له رۆژنامه ی (برایی)، ژماره (۱۷) ۲۷/۱/۱۹۷۲، لاپه ره (۲)، بلاژکراوه تمه.





## چیه ند خۆزگه یه ک

• کیشی نه بوونی دهفته رو پیوستی به کانی قوتابخانه کان له خۆسه مه کیشیه کی قه بهی رسکاندوه، تاراده که قوتاییان ناچارن بچنه گونده کان به هیروای شهوی لای به قاله کانی شه ناوه دهفته ری پیتشو مایتموه!!

• خۆزگه میری سوودی له تاقی کردنهوی سالی رابردوو وه برگر تایا.

• زۆریه زۆری قوتابخانه سه ره تایو ناوه ندی و دواناوه ندی له کوردستانا پیوستیان به مامۆستایان همیه که چی نیستاش میری پهیتا پهیتا نه لێ ریکهوتن نامه که ی ۱۱ ی نازارمان جی به جی کردوه و با به زمانی کوردی له هه موو قوتابخانه کان نه خوینن!

• خۆزگه له جیاتی قسه ده رجوانی جۆره ها دانشگاوه ده وه ی مامۆستایان و که بیانوو تیریان داده مه زانلو له دتهاتی کوردستان و کوردی یان ده رس ده گووتو شاغیره کانی قوتابخانه کانیان پر نه کرد.

چہند شیعیکی بلاوکر اوہو  
بلاونہ کراوہ...  
ہہو النامی کتیب

## سروودنگي سه ربه ست

مليونه ها چه نگاوه ري ربي چه وساوه بين

له ربي خاك و بيرو باوه ر

ده بيان ساله شوين هه لكرتووي

هه لگوردن كورد ، دووهم كاوه بين

تا نه وپه ري لووتكه ن سه ربه ست

يه كه م قوناغي دوا پله بين

ويستن گه لاني هاومه به ست

خواستن ره واما ن سه ر ده خه بين

\* \* \*

مليونه ها شورشگيري نه چه ساوه بين

ده بيان ساله برس و تينووي

ره نجس بازووي دووهم كاوه بين

سه نكه ناسبين

گوشي بيرو ربي ناراسبين

به قه د چاوي سنوور به زين

گري خه بات .. هه ستن توله

له باوه شي ناسوي زانمان

تيك ده قزوين ..

مليونه ها هاو باوه بين

ووره و زانن هه ر يه كيكان

له گه ل ووشه ن ده بين بزين

كلپه ده كات ،

تبين ده خاته كوره ن خه بات

به قه د برواي دوا پيشمه رگه ن

ربي ژه نكاره

به قه د چاوي خوشه ويستن نازينه كه ن

سه ربازيكه ، دووري شاره



ھەيۋەت ھەم تىكىشىش رەئىس نازادىن

لەمبىرۇودا دوا كەرەت نىن

بۇ سىروودىن سەرەستىمان

كوتىيان شل كەن

(خولقېنەرىن ناكىرەن و دەرسىم)

كۆشى بېرى مەھابادىن

پىشتو دۇستى نە و مەرقە بىن

زەنگى بىرۋاى ھاوار دەكات

بۇ نازادىن تىنووم برسىم . . .

ھەۋا نامەي كىتەب

## له پیناوی نووسیندا

له گوشه‌ی ژووێکی ته‌سک  
سه‌رنج بو‌ نه‌ ویدیوی برده‌ووم  
له‌ریگادا... باسک... باسک  
سوپای نووسین ریگای گرتوووم  
\* \* \*

ده‌سکی پینووس، تفره‌ی په‌نجهم  
قه‌د له‌سه‌ر قه‌د ده‌وه‌رتینی  
ته‌زووی ووشه‌ی سزده‌ به‌ده‌م  
پیناوی چاوی ده‌پوکیینی  
\* \* \*

په‌نجه‌ کانم له‌ی راهاتوون  
چونکه‌ به‌نده‌ی نه‌ و مه‌به‌ستن  
له‌ پیناوی به‌ره‌ و نوێ بوون  
یه‌گ یه‌گ گرنووشی بو‌ ده‌به‌ن  
\* \* \*

ناره‌قی ده‌س زه‌نگول زه‌نگول  
بو‌ سه‌ر تینووس ریچکه‌ ده‌که‌ن  
وه‌ک ناوگی سه‌ر پۆیی گول  
چاوگه‌ی نه‌شک په‌وه‌نق ده‌به‌ن  
\* \* \*

له‌گه‌ل کزه‌بای به‌ریه‌یان  
چۆگه‌ی ناخی ده‌رژیته‌ سه‌ر  
خامه‌ش نه‌ و ده‌م قلیه‌ی کریان  
تاوی سازی دینیته‌ ده‌ر  
\* \* \*

له‌گه‌ل زاخاوی ناو هیشک  
لایه‌ره‌ی به‌ده‌م ده‌سوئین  
به‌چووته‌ ده‌گرن نیشک  
تا ووشه‌ی هیوام ده‌روینن  
\* \* \*

\* له‌ڕۆژنامه‌ی (هارکاری)، ژماره (٢٥) ٢٤/٧/١٩٧١، بلاژکاره‌تیره.

## هه نڱاویکی به رز

له ناو تاریکی سه ختی شه و  
هیوای موقوف بزوت له خه و  
بلیسهی سه ندو که و ته که  
تیشکی په قزا ناکا و له پیر  
قریشتهی زانین بوو به نیازی  
گلپهی به رزی و سه رفرازی  
چراي گه شی وه کو مه شنل  
په ونه قی کرد نه ستوی کومل  
پچری په دهی گیتراوی خم  
بری ریگای جه ورو ستم  
هر نه و دهه ی مانگی ده ستکرد  
شالوی بو ناسمان ده برد  
به زانستا هاته جیهان  
که ردوون هه لچوو ته قی به ژان  
نه و مانگی هاوسه ری زه وی  
گشت شه وی ده هاته خه وی  
نه و سا نه ویش به ناچار  
ته کاندا به یه کجاری  
ده ری بری سوین و به لین  
به بن نوقره به دواي نه و شوین  
بزوت بو ی چوو وه کو خه ده نگ  
ریگای دووری هینایه ته نگ  
دواپی هه ولی زور و به تبین  
به گور پشتی زاخاوی قین  
له سر مانگا بو یه که م چار  
هه نڱاوی ناو هاته کوفتار  
بو زیانی نوی و یه که م هه لیه ند  
له رووی مانگا نه خسه ی هه لکه ند .

\* لیلوکرادی (په هیله) ژماره (۱۱)، سالی یکم، ۱۹۷۱، لایره ۴۲-۴۳ بلاوکراره تیره.



## بہرہو ھہ لگوردی کورد

کاتن مشتہن خاکس بہر پین  
پہ قژہہی بارووتہی یاخس بوون  
بہرہو ناسوہی زارہی سہنگہر  
پادہ پیچہن  
دہرؤین .. گہرچہی قونانگ دہورہ  
چارہن نہ نجام یہ کہہم پشووہی  
دوای سنوورہ  
بؤ ھہ لگوردیک! ھیشتا تینووہی  
پشکوہی سوورہ  
بیرمان، بروای دوای پشکوہی گہس  
کہ ژاوہی رہتی حوزہ پیرانہ  
چرؤہی ھہستی دواکہ رہ تمان  
بہ فر نیگاہی چاوہی پشکوہت  
کامہ وہرزی .. بہن خہرمانہ  
ھہستی نہوہی، نہم سہر دہہہی  
تیا یا بزووت.

\* \* \*

کاتن ھہ لگورد  
لہ باوہشی ھہر چوار دہریا  
ھہ وری زستان دہنالتین  
لہ ژیر سہریا  
دہرؤن ھہ تا چاوہی (ناراس) \*  
دہروانیتہ باوہشی چہم  
تا نہ و کاتہی دووہم چہ کوش  
کوورہی پاچ و داسی سہر دہم  
دینیتہ جوش

नरकेस रेनेस, पनी चेसावेबिन

पारवोस देसत, बरसो व पोवोस

नेहेसावेबिन.

\* \* \*

हेफालेकान

देपोबिन .. बेरो हेलेकुरद .. देपोबिन

चोन्के तिनोवोस रेरो व सोवोस

चावोस नासोबिन

द्वोरस नासोबिन

हेवोनामेय कित्तिब

\* सरकेवोनी बारजानी लेपेयी चोवोना बो पेकित्ति स्रोथित.

\* तेम शिचरे लेकुवारी (बेरो रोवोनाकी) नुसारे (२) य, साली येकेम, १९७२, लपेरे (१९-२०) ब्लाउकरोवेतेरे.

## پۆژ ژمیری نە مێرۆم... ۱

- ۱ -

پێنی بە چاومان دە قۆناغی بوو

وا بێرمان ...

نەشکسی چاومان دە سال هە لچوو

وا سێرمان ...

لە پاش دە تاو... قەرە و لێزمەس...

گوللە و بۆمبا ...

تەقینە وە ... ویستی نێزمەس...

بەرگێرمان ... لە کار بئا

گواهیە .. تازە .. لیکسی گەر ووی ...

بلوێرە کان ...

ژەنگی لوولەس .. چە کەس پێرمان

دەشۆنە وە ..

گواهیە .. تازە .. دەنگی کێ بووس...

نە کتەرە کان ...

ناوی تۆر بەس شانۆس ویستمان

دە خۆنە وە ...

- ۲ -

تەز ووی مژدەس دوو نە وێژ بوو

هێشوووی هیوامانی پێنی

کۆڵا فەیه ک ووشەس سۆز بوو ...

چا وگەس .. بروامانی تەنی .

تەمەن دوو سال، تەن نە پەپێ

بە لێن چرۆس زەرد هە لگەرا، بە باس خەزان

تا هە لوهری .



-۳-

ريمان دوور بوو .. کاروانمان خست ..  
تا له و شوينه من ..  
دوينن باوگم .. به خوين جؤگه من ..  
تيايا شه له به ست ..  
چه قس قؤناغ .. نزیک پهن بوو  
کاتس نه نجام .. به دوامانا ..  
چاوه ويل بوو ..  
له ناو قومه نارامانا ..  
نوقلاننه مان<sup>(۱)</sup> .. له دايک بوو  
بهن فرچک بوو .. له برسانا، گيانس ده رچوو ..

-۴-

هاورن به کم .. دوينس پيرس من ..  
ووتس: بو نه ورؤزی نه مسال  
کامه تابلؤت شه له ده واسن؟  
ووتم: شه تا بهن ته له کان،  
ئه کس زؤلال ..  
ده چرپينه ناو گه وه من گويم  
چاوه پروان به:  
تا نه مجاره ش له ناو که شتس به نده ریکا،  
به تاگا ديم !!  
چاوه پروان به!  
تا نه و کاته من وه ک پيشمه رگه،  
له ليتوارس سه نگه ریکا ..  
شه له ده توو تيم !!  
چاوه پروان به ..  
چاوه پروان به ..

- ۵ -

پٽيواره ڪان...!

هه ڳبهه ناهي نه مجارهمان

دوا لاپه رهه... پوڙ ٽمپري...

هه ستانتيڪه ..

ڪه پسوولهه ڇنگ چاهه ديري...

نه قينه وهه بورڪانتيڪه

له ناو گهرووهه نه و ڪيڻاڳايه...

گري (سوور) هي ياخي بوونه...

له ناو تيشووهه نه و بومبايه...

له هه لچوونه .

هه و النامه ڪيٽيب

(۱) ڪوريم (مؤدهي) تازه.

\* لمبلاوڪراهي (بيري نوي) ژماره (۱) اي سالي يه ڪم، ۱۹۷۲، لاپره ۹-۱۲، بلاوڪراهه تمعه.

## دایه گیان .. سه خله ت مه به

شيعری شاعیري شور شگيري قيتنامي : (تو-هو)

کڻ ده چيته وه ناوایس، دایکم ببینم و پڻس بلن

کوره دوور که وتوو کهس نه مشه و

به بین دهنگی نازار نه کیشن؟

دایه گیان! سهر مات نه به؟

هه ناسه س ته پکه شاخه کانیش

بن باران وه ستاون ..

بو رووه که چاندن ده چيته

سهر کپلگه و

له سهر مان هه لده له زیت ..

پیت له قوردا چه قیووه و

نه مامس بچکوله ت به دسته وه به،

ههر چه نده نه ونه مامس بروینس

دل ت بو جگر گوشه که ت داده خورپن

جله کانت شرو سادمن، باران تریس کردوون ..

دایه گیان! منیش بو پاراستنس تو

له سهر باران و سهر مادا

هه لده له رزم ..

توو خوشه ویستی، دایه گیان

گویم بدمرین ..

سه ده ها لووتکه چپام بریوه

نه تیواره وهختو نه بهره به بیان

بوم سه خله ت و ناراحت مه به!



دایه گیان!

له سه نگره راه له مت ده به م

تا بته پاریزم،

تۆس دایک و نیشتمانم ..

مادام خوشت ده ویم

بۆم سه خله ت مه به

•

دایه ! ..

واي دلت ناسکه و

ژنای پیوه گراوه ..

من و تۆو شاهو پیکانی تر

هه موومان ژنای نه م

دله ناسکه تبین ..

•

دایه .. نهی دلی ماندوو ..

به زه بیم بیت دا دیته وه ..

خه مت نه بین ..

که دوزنم له سه نگره سنگی

دایه گوره وه ده نا

دیته وه لات ..

•

دایکم، که نه م نیواره به دهنگی

گوره که ی به رگون که وت

سه ری کلیه داری بوو به

خوله میتش ..

هه و النامه ی کیتیب

\* نهم شیخه وه رگیزه دراوه لغریژ نامه ی (هاوکاری)، ژماره (۳۱۰)، ۱۹۷۶/۳/۲۵، بلاژ کراره تمه وه.

من الشعر الكردي المعاصر

## خریفا

شعر: گوران

خریفا! خریفا!

عروسه شقراء...

أنا الشارد، وأنت المهمومة

والحالتين رقيقان في السقم

أنا دمعي، وأنت مطركا

أنا أنفاسي، وأنت لفتح برك

أنا الهم، وأنت عمامة بكائك

لا نهاية لها، استغائني و استغائك

أبدأ، أبدأ!

خریفا! و خریفا!

خریفا! خریفا!

جيد وعنق عار

أنا الشارد، وأنت المهمومة

كلانا رقيقان

بقدر ذبول الورد، نيكاي

أسراب الطيور تطير، نيكاي

نيكاي، نيكاي، عيوننا لانمسحها

أبدأ.. أبدأ

خریفا! خریفا!

هه والنامهي كتيب

\* مجله (شمس كردستان)، العدد (٣٤) كانون الاول و كانون الثاني ١٩٧٥-١٩٧٦، ص ١٤

سه و نجيک: شم شمش شيعره ي كهمهودوا ده يخيوتنيتموه، هيچيان بلاونه كراونتموه .. رۆژي  
١٩٩١/٨/٣٠ لبعتمه مالم ي شهيدم و هرگرت كهلهده قتمه ركي بچووكي بهر باخه، به ده ست خمتي  
شهيد (كاردۆ) نووسراوه تموه...

( ..... )

- ۱ -

گيانه تينووم... تينووي بهسته  
نه مه گداري ..  
له ديوارى عه شقى تودا، دلنيام له وهى  
ماچى گوناو گهر دن مزين  
كه نكيين به سن بو دلدارى  
دهنا جوانن ..  
توخواو وهفامى به سه نهى خوت  
كوانن حالى وه كو منه  
ديلى دهست به زنجيرو كووت ..

- ۲ -

گيانه زانيم جووت دوتى  
ناقاره كه هى سينه تا بومن،  
پاوانىكن  
به رى بهنجو زه برى به نه هى  
عاشقانه م هه لى ناون  
له كن خوما شوانى نازى خوتم  
نه دى بوچى به قهرمانى دهر بارى خوت  
توخوون بوونيم قه دهغه به .  
گيانه ته من چهرخى سالى  
تيپه ريوه ..  
چين ژوان گهرمه و ناميز هيشتا  
توخه هى ده زى نه كه بيوه  
ده سا جوانن  
هه تا به رى تكانى پيرو  
به باى خزان نه وه ريوه



له سه‌ر که له دل ره‌قی خۆت  
بۆ نامینه‌ی وه‌فای (کاردۆ) ت  
وه‌ره‌ خواره  
بمکه‌ شوانی خه‌زو خۆپه‌ی  
له‌شی که‌رمت  
بمخه‌ باوه‌شی بالایی جوان و  
پانی نه‌رمت.

- ۴ -

به‌لن گیانه‌ دیر زه‌مانه‌ن  
من شاعیر بووم به‌لام گیانه‌ دوان کاره‌سات . .  
دوانی که‌وتن به‌که‌م کۆپه‌ی  
نۆبه‌ره‌ی پهن به‌رزی ناوات  
نۆخه‌ی شیعرم له‌ن تۆرا بوو  
کۆستیکی تو‌مید بر بوو  
هه‌میشه‌ پهن ده‌تلامه‌وه  
تا نه‌ و سانه‌ی به‌دیداری هه‌رته‌ی تۆ  
ناشنا بووم . . خه‌سامه‌وه  
هه‌یزو گه‌رو ووشه‌ی شیعرم له‌نوکه‌وه  
پیتت دامه‌وه .

- ۵ -

گیانه‌ زانیم، له‌خۆم که‌پیم  
تۆ دله‌ره‌ی . .  
ره‌وشت به‌رزی، نازای ره‌ندی .

\* شیعره‌که‌ بێ نارونیشان بوو، نۆبه‌ تێمه‌ش وه‌ک خۆی نووسیمانوه

## گه شتیک

به چاوی یادی سرنجیکی وورد  
خول بخوینه وه به و گوره پانه  
قه نارهی تیایا بو کورت بوو به پرت  
رووه و مه لبه ندی نه و کوره جوانه  
ته نرایه قورگی دوا کوره پیشکو  
به دارن بیشکه تی پیشایه وه  
نیرایه که شتی بو شاری کلکو  
شش مانگی ته من خوی پنجایه وه  
کلکویه ک دوینن تیرو ته سل بوو  
قومی باویشکی نارامگی زوخال  
په تی سیداره تی ته لی مه شخه بوو  
قه فی زنجیری ملوانکه تی هه قال.

روانامه  
کیتب

## هه وێنی تۆله

له و سه ره ده مانه ی سێداره ی چوار به ت  
چاره نووسه ی خۆی به مێژوو ناساند  
بانگه ی کرد ووتی نازاده ی چوار له ت  
تۆوه ی به ی تۆله ی نه یلوه ی روواند .

\* \* \*

گره ی خه ره مانه ی بیره ی تۆله مان  
داگیرسایته وه له سه ره کوه ره ی دل  
له خۆیه ی و جهسته ی سه ده ان رۆله مان . .  
کاته ن به کۆمه له ده خه رانه ژیر گل . .

\* \* \*

نه وانه ی له شیان وه ک پۆله ناگر  
کرده ژیه مۆی نه ورۆزی ده سه ل  
له جیا ته ی پووش و نه وت و دار و در  
گره یان به ره دایه نیسکه و خۆیه ی نال .

\* \* \*

ده قه ی به روا مان بۆیه به هیزه  
هه وێنه ی جه ره گه ی کوه ژرا وه کانه  
خۆله ی نا و گره ی هه زار نه ورۆزه  
شه قله ی خۆیه ی ره سه ی زامه ی لا وانه .

\* \* \*

فرمه ی سه که ی دایکه ی نه م کوه ده ستانه ش  
رۆشه نایه ی تۆله ده نه یته چا وه مان  
هه موه گۆله مێکه ی نه م خۆله جوا نه ش  
ده به یته په ی نه ی نا و بازوه ی خا وه مان



## چرويه کي هه ٺنه وهريو

هه قاله ڪان..

وا نه مجارهش پشڪوئس ته من.

له ناو بلقي شه پوله ڪان..

ده تلينمه وه.

وا نه مجارهش منداله ڪان

له گه لئا دين خو گوش ده ڪن.

تا ليوارس سه نگره ڪان..

هه تلينمه وه.

\* \* \*

هه قاله ڪان..

گويتم بو شل ڪن، پوژميئس،

سرهو ژيئس،

پهرو بالي په پوهه ڪان..

ده خوينمه وه.

نم شه ووهي چوو.. به چاو نه مدس

له بازارس پيره ژنه چوار قوچه ڪان

لاويان ده ڪس..

به چاو نه مدس:

هاو ويست نه بوون بيووه په وا..

ڪچس بوو سوور، پاش قنر رئين

مهزات ده خرا..

دايڪس نارام، گيانس ده دا..

ڪورپهس مژده بن فرچڪ بوو

باوڪس ته من به دياريانا

پهت له مل بوو.

هه و النامه کي تب

\* \* \*

هه قاله کان . .

من دهمه وین ، گشت ووشه کان . .

له ناو دهریای راستی بن بن . .

هه قالن بن . .

له گهل بشووی شه پوله کان . .

هه لبه زنه وه

من دهمه وین تا دوا وه بشووم . . !

هه لنه چه وه !

وا دوا ژه کی باویشکه کان . .

په رمی (برایم) ده هیئنه وه

پر به گه رووم . . !!

منیش مارن ، نووسرا وه کان ،

پاش سووتاندن ،

ده هیلمه وه .

تا گوئیگره بن وینه کان

ده تووینم . .

دوا باولی ورتنه کان

ده تووینم . . ده تووینم . . !

۱۹۷۱ - هه وئیر

( ..... )

وووتيان كه لى سه رووى ناسوى

شاره كه مان . . .

شه ختهى دوئينى ره وايه وه

تقرى گهر دى سووتووى بون سووى

لووتى كاكي نه هچاره مان

له سه ره پهرى ناشنايبى دا

تا وايه وه .

بو ژير گرى دنيايبى دا

هيشتا له ناو گومى مه نگاين

ساواين . . ساواين .

\* \* \*

له كه لما نين

نازانين چين؟ بو كوون ده چين؟

نه = مه پرسن . . .

شه ويكى تر نايه مه وه

تيشك گرى شه قامه كان

ليتم وه پرسن . . .

\* \* \*

وتلى خه ونى چواره مينته

له رينه وهى چرپايه گوتم

تابلوم هاورى ره راپه رينته

هاوار ده كا:

ياخى من كيتم؟

\* \* \*

بو شه قامى گلۆپ تاك تاك



له ناو که شتی هاو پیتتی،

خولاینه وه .

رووه و چاوهی ده بیان ناپاک

جماین به کول

رشاینه وه .

کاتن دیمان،

مانگ گیرا بوو . . .

نه ستیره کان، زهرد شه لگه ران

ریچکه هی نافره ت،

خه ته نرا بوو

چه قه وانه هی بین وینه کان

نابرووی ده تکان .

\* \* \*

پژژن ده بین . . .

نا نه وانه هی ریچمان ده گرن

گولله هی کاروان ده بیان پیکن

ده مرن، ده مرن

نینجا شیوه هی . . .

ووشه کانیش له چوارچیوه هی

قه قس پیوه ند، بزگار ده بین

بزگار ده بین . . .

۱۹۷۱/۱۲/۱ - شه وینر

\* تم شیعه بین ناویشان بوو، بویه وه ک خزیمان بلار کرده وه .

## پارچه یه ک له داستانی کړنووشه کانم

نه ی په رستګام ..

تا نه و دهمه ی دهرګای په رستن داده ختم ..

گشت هه نسکې پښګای نه نجام ..

ده کم به هه وینې ووزم ..

بو په یکه رای پووګه ی نرات

کړنووش ده به م ..

\* \* \*

نه ی ته ستیره ی سن ترووسکم

کاتن تاسوی شاره که مان ..

توی کن هه لهات ..

من دیم ، من دیم

بو به وا زوو دهرقه ت ده به م ..

گوشی مه له م ..

پتپواریکې دهریای یاخیم ..

هه تا هه خبه ی ته مه نی سال ..

تابلوی هیوام ده قورته وه

بو ناو قورگی ورینه ی تال

په نجه ی شیعرم ته ونی تاسوت

ده هونته وه ..

تا نه و ساته ی توریای پروام

تیشووی مزده م

ده گریته خوی

پشوو نادم .. پشوو نادم .. پشوو نادم!

\* \* \*

په رستګام ..

گوشی چنه ی نه ی کړنووشه م

چوار تاسمانى يەك ھىوايە ..  
 دوئىن بىرەم نەسپۇش دەببەم ..  
 بۇ گىلكۆيەك .. نزاى داىكى  
 چوار قوربانى تىيا نىئزايە  
 ئانە و داىكەى دەيان سالە ..  
 وا رۈۈى سوۈرى ..  
 لەرەنى خۇزگەى قۇنانغ دوۈرى ..  
 بە خۇيىن تالە ..  
 گۆشە گىيرى سەن ھە تىۋوۋە ،  
 چە ندەمىن جار .. سەك سوۋتاۋى  
 راي چە تىۋوۋە .

\* \* \*

نەى پەرىستگاي چوار بېشە گەم  
 كىرۈۈش دەبەم بۇ نە و گىيانە  
 تەمەن ساۋاي چوار يەك سە دەم  
 بۇ بېشەنگى نە و كارۋانەى  
 رۈۋوۋە شارەن قىزگەى ھىۋايى بۇمە ئىلە  
 رىڭكا دەبەم ..  
 بۇ نۆبەرەى نە و رابەرەى  
 لەناۋ شەۋى ، بۇ تىرىقەى سۆزى وئىلە  
 نېشك دەگىرەى .

ئەيلۈلى ۱۹۷۱

\* مامزىستا (مستەقا نەرىمان لەكئىبى بىيازگرافىيەى رۇژنامەى ھاۋكارى) بەشى يەكەم ، سالانى ۱۹۷۰-۱۹۷۴ ، لاپەرە (۱۷۴) دا دەلى: (نەم شىعەرە لەژمارە ۴۵۱ ھى ھاۋكارى بىلاۋكرارەتەرە .. بەلام نىئە نەم ژمارەى چەم ژمارەىكى تىرى ھاۋكارىمان ھەلگىترو ۋەرگىتەر كىرە شتى وامان نەدەت ..

ئىسماعىل



## یادکردنه وهی شههید...

پاش دهست وه کردنهوه سهرتاسه ریه کههی بههاری ۱۹۹۱، که شهرو هموایه کی پر له دیموکراسی له کوردستانی خرتناوی خولقا.. خه لک، بنه ماله، حزبه کان، گروپو لایهنه سیاسیه کان، بۆ رتیز لیتنانی شههیده جوان مهرده کان کهوتنه خزو یادی سالروژی شههید بوونیان، بۆ ساز ده کردن...  
 ئەم دوو سهرکرده شه، دوو سالی یهک له دوای یهک، یادی گیران و شون بزرکردنیان بۆ سازکراوه، بهناماده بوونی دۆستو هاوڕێو جه ماوه رتکی زۆر...

\* رۆژی ۹/۴/۱۹۹۲، یه کیتی نووسهرانی کورد- لقی ههولیر، یادی سیتزه مین سالروژی شون بزر کردنی ههردوو شههیدی نووسهرو سهرکرده؛ عهلی ههژارو کاردۆ گهلالی، کاتژمیر (۳) ی پاش نیوه رۆ له هۆلی میدیا سازرد... کۆره که، دوو سهعاتی خایاند... براده ران، محمهده رهنجاوو مهسعود په رتشان کۆره کهیان به کۆره ده برد...  
 کۆره که بهم شتیره دهستی پتکرد:-

- \* سههههتا، دهقیقه یهک وهستان بۆ گیانی شههیدان.
- \* وتاری یه کیتی نووسهرانی کورد- لقی ههولیر / جهوههر کهریم.
- \* وتاری حزبی سۆسیالیستی کوردستان- لقی ههولیر / مامۆستا سهعد عهبلوللا.
- \* بیروه ریه کانی مامۆستا محمدي مهلا قادر، ده رباره ی عهلی ههژار.
- \* وتاری مهلبهندی سۆی یه کیتی نیشتمانی کوردستان / مامۆستا عوسمان دزهیی.
- \* وتاری حزبی زهحهههتکیشانی کوردستان / مامۆستا نصرا لله نجم الدین.
- \* نه رشیقنامه ی شههید کاردۆ گهلالی / نیسماعیل تهنیا.
- \* وتاریک ده رباره ی شههید عهلی ههژار / محسن ناواره.
- \* کاردۆی نووسهرو سهرکرده / ههقال کاوه.
- \* وتاریک له یادی شههید عهلی ههژار / ممتاز حمیده ری.
- ئەم وتارانهش هه برون به لām له یهه کهمی کات به خوێندنهوه رانه گهیشتن:-
- وتاری نیشته گهی کوردستانی عێراق / قهیس قههه داغی.
- \* وتاریک ده رباره ی شههید کاردۆ / ناسۆ حسهه.
- \* ده رباره ی شههید عهلی / کانه بی تۆمهه.

- \* وتاری کۆمیتەیی شەهید (کاردۆ) حەسەن / نازاد سادق.
- \* دەربارەیی شەهید عەلی هەزار / واحد ئەحمەد.
- \* وتاری بنەمالەیی شەهید کاردۆ.
- \* وتاری بنەمالەیی شەهید عەلی.
- ئەممو دەیان بروسکە بۆ کۆرە ماتەمیتیی بەکە هات لەوانە:--
- \* لقی دووی پارتی دیموکراتی کوردستان.
- \* پارتی کرێکارانی کوردستان (بەکەکە).
- \* کۆمەڵەیی هونەرە جوانەکانی کورد - لقی هەولێر.
- \* راگەیانندی حزبی سۆسیالیستی کوردستان.
- \* رێکخراوی هێزی حەسەن / پارتی دیموکراتی کوردستان.
- \* کۆمیتەیی (۵)ی مەلبەندی سۆی بەکیتیی نیشتمانی کوردستان.
- \* بەکیتیی خۆتەندکاران و لاوانی سۆسیالیستی کوردستان.
- \* کەوتی رێکخستنی نەورۆزی کۆمیتەیی دووی بەکیتیی نیشتمانی کوردستان.
- \* کۆمەڵەیی خۆتەندکاران و لاوانی کوردستان / لقی هەولێر.
- \* دەستەیی نووسەرانی گۆڤاری (مەم).
- \* کۆلیژی کارگێری و ئابووری / زانکۆیی سەلاحەدین رێکخست.
- \* قوتابیانێ نامۆزگای هونەری بێرشکی / هەولێر.
- \* بەکیتیی خۆتەندکاران و لاوانی سۆسیالیستی کوردستان / لقی زانکۆ.
- \* مەکتەبی سکرتراریەتی بەکیتیی مامۆستایانی سۆسیالیستی کوردستان.
- \* رێکخراوی ئاگرین / پارتی دیموکراتی کوردستای.
- \* قوتابیانێ کۆلیژی ئەدەبیات / زانکۆیی سەلاحەدین.
- \* مامۆستایانی قوتابخانە برین پێچی بەکانی هەولێر.
- \* رێکخراوی مافی مەرووف لە کوردستان.
- \* بنەمالەیی شەهید قادر شۆرش.
- \* هونەرەند حەسەن گەرمیانی.
- \* حەمە کەرمیم هەورامی نووسەر.







السكة الخاصة في التأميم  
العدد / ٢٠٣ / ج / ٨٢ / -  
التاريخ ١٩٨٢ / ٦ / ١

بسم الله الرحمن الرحيم  
سرى وشخصي

١٩٨٢ / ٦ / ١

الى / رئاسة ديوان رئاسة الجمهورية  
الموضوع / المصادقة على حكم الأعدام

عليها \* القضية المرفقة ٢٠٣ / ج / ٨٢ يرجى امتثالها ورعايتها الى السيد رئيس الجمهورية لغرض  
المصادقة على حكم الأعدام الوارد في قرار الحكم وأعادتها اليها بعد الفراغ منها رجاءاً \* مع التفضل

- ٠١ - الدان علي عبدالله علي - يمكن أن يجل - محله آزادي - شمله معلم
- ٠٢ - الدان عارف عبدالقهار مصطفى - يمكن أن يجل - محله بوتكاره - شمله مطفي

المرغبات :-

- ٠١ - أظهار القضية الحكيمه ٢٠٣ / ج / ٨٢
- ٠١ - أظهار القضية التحقيقية ٢٠٣ / ج / ٨٢ مع التأميم

رئيس السكة الخاصة  
في التأميم

نسخة الى / -

لجنة مسوون الشمال / عليها \* نسخة من قرار الادانة والحكم يرجى التفضل بالاطلاع - مع التفضل  
المهيبه التحقيه الخاصه في التأميم / كتابكم ٢٦ في ١١ / ٦ / ١٩٨٢ تمديد اليكم النسخه الثانيه من أمر  
القضية التحقيقية مع نسخة من قرار الحكم -  
مد يديه الأمن العامه / عليها \* نسخة من قرار الادانة والحكم نرجو تفضل مد يديه أمن من تطلبتهم بتوجه  
الحكم - مع الشكر

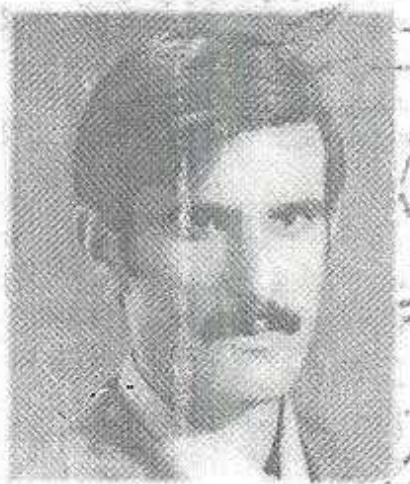








کاردو گه لالی له ۷۰۲۸ / ۱۹۶۹ د



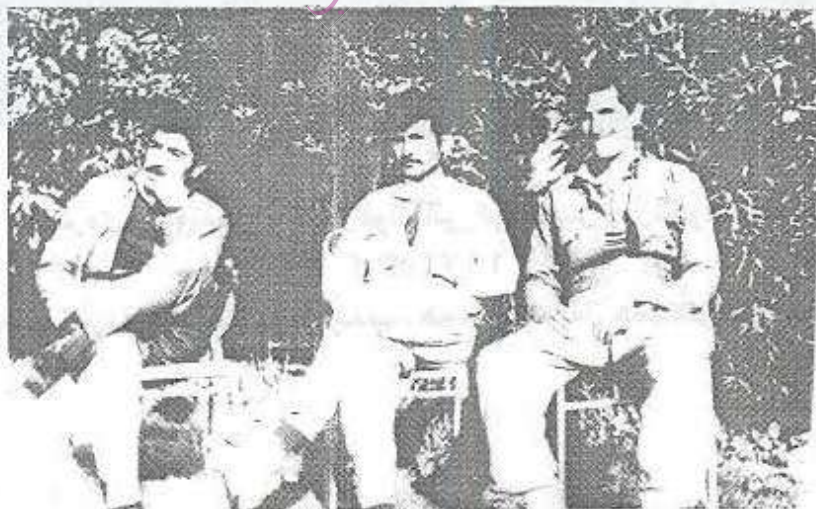
وینهی شهید کاردو له ۱۰ / ۱۹ / ۱۹۷۶ د



کۆنگره‌ی چه‌وه‌مه‌ی یه‌کیتی قوتاییانی کوردستان له‌ناو زانکۆی سلیمان

١٩٧٢/٢/٢٢

دووه‌مین که‌س له راسته‌وه بۆ چه‌پ شه‌هید کاردۆ - یه



باره‌گای یه‌کیتی قوتاییانی کوردستان / لقی هه‌ولیر

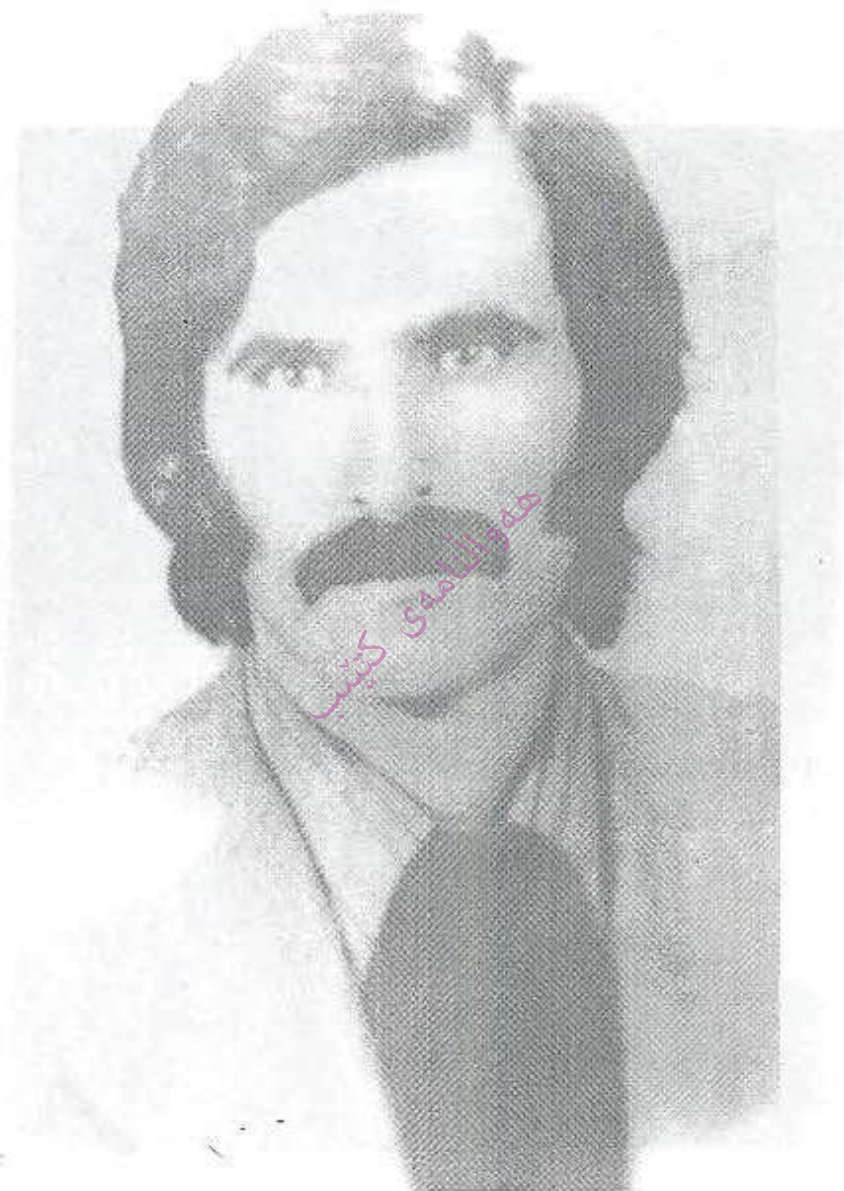
١٩٧٢/٢/٢٩

له راسته‌وه بۆ چه‌پ (کاردۆ گه‌لانی، عزیز خلیل بارزانی، اسماعیل احمد که‌ک)

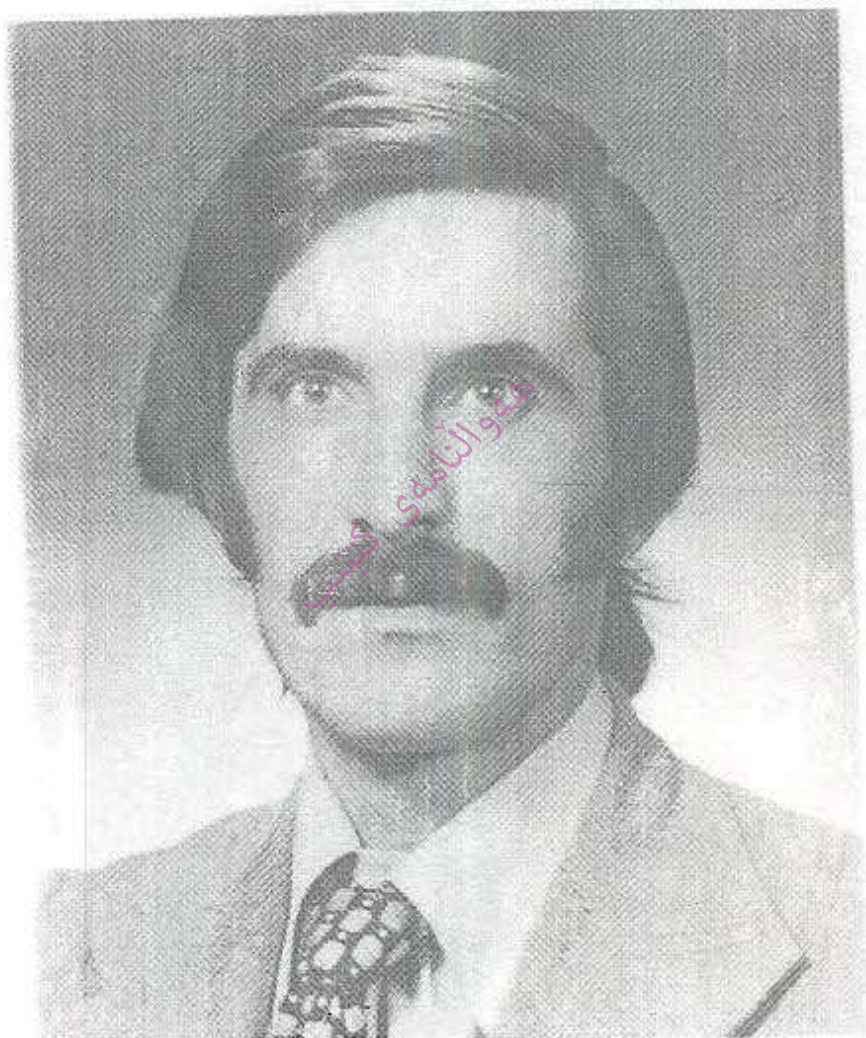




كۆنگرەى خەوتەمى يە كىتى قوتايىنى كوردستان لە زانكۆى سلېمانى  
۱۹۷۲/۳/۲  
شەھىد كاردۆ (لەرستەو وە بۆ چەب ، هەشتەم) لە گەل هە فالانى لقى هەولتېر



کاردو گه‌لانی پاریزهر



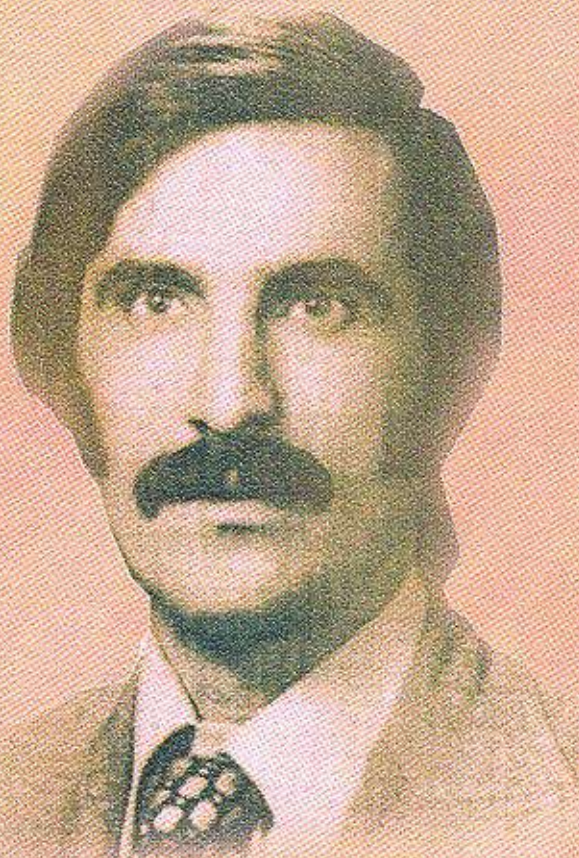
شەھید کاردۆ چەند مانگەیک بێش دەسگیر کردنی



Şehîd

Kardo Gelalî

nuser u parêzer u sîyasetmedar



Amadekirdin u Kokirdniewey

Ismaîl Tenîa